

Mötesbok: Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden (2026-03-18)

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Datum: 2026-03-18

Plats: Kommunstyrelsen, Stadshuset

Kommentar:

Dagordning

Tid: 18/3 2026 kl. 9.00-13.00, Lokal: Kommunstyrelsen, Stadshuset

Upprop

Val av justerare

Beslutsärenden

25/26 Fastställande av dagordning och fråga om jäv - GVN mars 2026	3
26/26 Yttrande över remiss från Universitets- och högskolerådet (UHR) - Föreskrifter (2024:2) om kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper för särskild behörighet till utbildning som leder till yrkeslärarexamen	5
27/26 Umeå kommunala gymnasieskola - Programutbud läsåret 2026/2027	23
28/26 Beslut om riktlinjer för skolskjuts - anpassad gymnasieskola	29
29/26 Budgetupptakt inför arbete med budget och verksamhetsplan 2027	54
30/26 Yttrande över planeringsdirektiv 2027 - KS-2025/00756	56
31/26 Kvalitetsrapport 2025 - Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen	69
32/26 Kvalitetsrapport på huvudmannanivå 2025 - Vuxenutbildning	96
33/26	
Delegationsbeslut och anmälningsärenden - GVN mars 2026	120

Informationsärenden

34/26 Utbildningsdirektören informerar	134
--	-----



Tjänsteskrivelse

2026-03-09

Gymnasie- och
vuxenutbildningsnämnden

Diariennr: SK-2026/00005

Fastställande av dagordning och fråga om jäv – GVN mars 2026

Förslag till beslut

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beslutar:

- att fastställa dagordningen
- att till protokollet notera att ingen person är jävig

Ärendebeskrivning

Föredragningslista till gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens sammanträde finns som bilaga och eventuella ändringar noteras. En jävig person får varken delta i handläggningen av ärendet eller vara närvarande vid nämndens behandling av ärendet.

Beslutsunderlag

Bilaga: Föredragningslista

Beredningsansvarig

Annelie Holmlund, nämndsekreterare

Nicklas Wallmark
gymnasie- och arbetsmarknadsdirektör



Föredragningslista

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Tid: Onsdagen den 18 mars 2026 kl. 09:00

Plats: Kommunstyrelsen, Stadshuset

Upprop

Val av justerare

Beslutsärenden

- 1 Fastställande av dagordning och fråga om jäv - GVN mars 2026
- 2 Yttrande över remiss från Universitets- och högskolerådet (UHR) - Föreskrifter (2024:2) om kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper för särskild behörighet till utbildning som leder till yrkeslärarexamen
- 3 Umeå kommunala gymnasieskola - Programutbud läsåret 2026/2027
- 4 Beslut om riktlinjer för skolskjuts - anpassad gymnasieskola
- 5 Budgetupptakt inför arbete med budget och verksamhetsplan 2027
- 6 Yttrande över planeringsdirektiv 2027 - KS-2025/00756
- 7 Kvalitetsrapport 2025 - Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen
- 8 Kvalitetsrapport på huvudmannanivå 2025 - Vuxenutbildning
- 9 Delegationsbeslut och anmälningsärenden - GVN mars 2026

Informationsärenden

- 10 Utbildningsdirektören informerar



Tjänsteskrivelse

2026-02-18

Gymnasie- och
vuxenutbildningsnämnden

Diariennr: SK-2026/00119

Yttrande över remiss från Universitets- och högskolerådet (UHR) - Föreskrifter (2024:2) om kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper för särskild behörighet till utbildning som leder till yrkeslärarexamen

Förslag till beslut

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, Umeå kommun, beslutar:

- att avge yttrande på remissförslaget i enlighet med nedanstående
- att ärendet förklaras omedelbart justerat

Ärendebeskrivning

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden vid Umeå kommun, bereds möjlighet att lämna synpunkter på ändringar som Universitets- och högskolerådet (UHR) föreslår i sin föreskrift (UHRFS 2024:2): Föreskrifter om kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper för särskild behörighet till utbildning som leder till yrkeslärarexamen, som anger vilka kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper som krävs för särskild behörighet till yrkeslärarutbildningen.

UHR lägger till två helt nya kunskapskriterier för ämnet: *Plåtbearbetning* och *Industriell ytbehandling*. Ändringarna görs för att följa Skolverkets nya och reviderade ämnesplaner (Gy25) inom framför allt industritekniska programmet. Den nya bilagan innehåller detaljerade kunskapskriterier för alla yrkesämnen, inklusive de två nya. Dessa beskriver vilka specialiserade (teoretiska och erfarenhetsbaserade) kunskaper som krävs och vilka arbetsuppgifter sökande ska kunna planera, genomföra och utvärdera.

Dessutom görs språkliga och redaktionella korrigeringar i flera befintliga ämnen utan ändring i sak.

Tjänsteskrivelse

Dnr: SK-2026/00119

Föreskriften föreslås träda i kraft 1 juli 2026 och tillämpas första gången vid antagning till utbildningar som startar efter 31 december 2026.

Yttrande

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden delar utredningens förslag att det är av vikt att kunskapskriterier för antagning till yrkeslärarutbildning är anpassad till de förändringar Skolverket gör vid införande av GY25 för gymnasieskola, anpassad gymnasieskola och kommunal vuxenutbildning samt att hänsyn tas till de behov av kunskaper som branschen har.

Eftersom kunskapskriterierna nu ändras för att anpassade till de nya ämnesplanerna i GY25, behöver det säkerställas att lärarens kompetens faktiskt stämmer överens med det innehåll de förväntas undervisa i efter ämnesbetygsreformen så kunskaper som lärs ut är relevanta för företag inom yrkesområdet.

För att säkerställa behörig undervisning bör fortbildning i de nya ämnena tillhandahållas för legitimerade yrkeslärare.

Verksamma lärare som avser att undervisa i dessa ämnen kan dessutom behöva ansöka om utökad behörighet i sin lärarlegitimation via Skolverket.

Nämnden ser positivt på den samverkan som sker för att skapa en likalydande och rättssäker hantering mellan Skolverket och UHR. Det är av vikt att säkerställa att det inte uppstår brist på behöriga yrkeslärare inom nya yrkesämnena.

Beslutsunderlag

Bilaga 1: Föreskriftsändring UHRFS 2024.2

Bilaga 2: Konsekvensutredning UHRFS 2024.2

Bilaga 3: Missiv UHRFS 2024.2

Beredningsansvarig

Cathrin Backman Löfgren, strateg

Beslutet ska skickas till

registrator@uhr.se, ange UHR:s diarienummer: 4.1.2-01431-2025 senast 20 mars

ksdiarium@umea.se, märk ämnesraden KS-2026/00215

Nicklas Wallmark
gymnasie- och arbetsmarknadsdirektör

Stina Andersson
kanslichef

Universitets- och högskolerådets författningssamling



Universitets- och
högskolerådet

ISSN 2001-5917

Föreskrifter om ändring i Universitets- och högskolerådets föreskrifter (UHRFS 2024:2) om kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper för särskild behörighet till utbildning som leder till yrkeslärarexamen;

UHRFS 2026:X

Utkom från trycket
den **Ange datum**

beslutade den **Ange datum**.

Universitets- och högskolerådet föreskriver med stöd av 4 §
förordningen (2010:2021) om tillträde till utbildning som leder till
yrkeslärarexamen att bilagan till rådets föreskrifter (UHRFS 2024:2)
om kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper för särskild behörighet
till utbildning som leder till yrkeslärarexamen ska ha följande lydelse.

-
1. Denna författning träder i kraft den 1 juli 2026.
 2. Denna författning ska tillämpas första gången vid antagning till
utbildning som leder till yrkeslärarexamen som börjar efter den
31 december 2026.

På Universitets- och högskolerådets vägnar

ANNIKA REMBE

Carmen Holm Nordquist
(Avdelningen för verksamhetsstöd)

Kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper

Ämnet fordonsskadeteknik – småreparationer

Specialiserade (erfarenhetsbaserade och teoretiska) kunskaper om olika typer av fordonsskadereparationer av begränsade ytor på fordon.

Förmåga att såväl självständigt som tillsammans med andra planera och identifiera resurser för att utföra specialiserade arbetsuppgifter (utifrån de fastställda säkerhets-, kvalitets- och miljökraven) inom fordonsskadereparationer av begränsade ytor på fordon.

Ämnet formgivning

Specialiserade (erfarenhetsbaserade och teoretiska) kunskaper om minst ett material och dess egenskaper och användningsområden, om dess konstnärliga och hantverksmässiga formgivningsprocess, produktionsform och bearbetningsmetod samt om samspelet mellan material, form, funktion och färg.

Förmåga att såväl självständigt som tillsammans med andra planera och identifiera resurser för att utföra specialiserade arbetsuppgifter (utifrån de fastställda säkerhets-, kvalitets- och miljökraven) inom både den hantverksmässiga och konstnärliga utformningen i en formgivningsprocess med traditionella och nyskapande metoder.

Ämnet frisör – behandling

Ämnet godstransporter

Specialiserade (erfarenhetsbaserade och teoretiska) kunskaper om vägtransporter av gods samt om olika lastbilar och utrustningar som används för vägtransporter av gods.

Specialiserade (erfarenhetsbaserade och teoretiska) kunskaper om att framföra tung lastbil i trafik.

Förmåga att såväl självständigt som tillsammans med andra planera och identifiera resurser för att utföra specialiserade arbetsuppgifter

(utifrån de fastställda säkerhets-, kvalitets- och miljökraven) inom lastning, lossning och transport av gods med för detta ändamål anpassad tung lastbil och tillhörande utrustning.

UHRFS 2026:X

Ämnet godstransporter – anläggning

Specialiserade (erfarenhetsbaserade och teoretiska) kunskaper om anläggningstransporter samt om lastbilar och utrustningar som används vid anläggningstransporter med tung lastbil.

Specialiserade (erfarenhetsbaserade och teoretiska) kunskaper om att framföra tung lastbil i trafik.

Förmåga att såväl självständigt som tillsammans med andra planera och identifiera resurser för att utföra specialiserade arbetsuppgifter (utifrån de fastställda säkerhets-, kvalitets- och miljökraven) inom lastning, lossning och transport av gods med för detta ändamål anpassad tung lastbil och tillhörande utrustning för anläggningstransporter.

Ämnet godstransporter – container och återvinning

Ämnet hårstyling och makeupteknik

Specialiserade (erfarenhetsbaserade och teoretiska) kunskaper om tekniker, bemötande och om färg-, form- och stillära avseende hårstyling och makeup samt om verktyg, maskiner, material och produkters egenskaper, funktion, användningsområden och miljöpåverkan.

Specialiserade (erfarenhetsbaserade och teoretiska) kunskaper om branschens krav för yrkesutövande.

Specialiserade (erfarenhetsbaserade och teoretiska) kunskaper om val av tekniker, behandlingar, maskiner, material, produkter och verktyg utifrån önskat resultat och hållbart arbetsliv.

Förmåga att såväl självständigt som tillsammans med andra analysera utgångsläge, planera, identifiera resurser, utvärdera arbetsprocess och resultat samt utföra specialiserade behandlingar och arbetsuppgifter (utifrån de fastställda säkerhets-, kvalitets- och miljökraven) med tekniker och metoder avseende arbete inom yrkesområdena hårstylist och makeupartist.

Ämnet hårvård och salongs kunskap

Specialiserade (erfarenhetsbaserade och teoretiska) kunskaper om tekniker, behandlingar, verktyg, maskiner, material och produkters egenskaper, funktion, användningsområden och miljöpåverkan inom

UHRFS 2026:X

minst ett av yrkesområdena frisör, barberare eller hår- och makeupstylist.

Specialiserade (erfarenhetsbaserade och teoretiska) kunskaper om branschens krav för yrkesutövande.

Specialiserade (erfarenhetsbaserade och teoretiska) kunskaper om val av behandlingar, tekniker, maskiner, material och produkter utifrån önskat resultat inom minst ett av yrkesområdena frisör, barberare eller ö

Specialiserade (erfarenhetsbaserade och teoretiska) kunskaper om service samt marknadsföring av produkter eller tjänster avseende verksamhet inom frisör, barberare eller hår- och makeupstylistbranschen.

Förmåga att såväl självständigt som tillsammans med andra analysera utgångsläge, planera, identifiera resurser, utvärdera arbetsprocess och resultat samt utföra specialiserade behandlingar och andra arbetsuppgifter (utifrån de fastställda säkerhets-, kvalitets- och miljökraven) inom minst ett av yrkesområdena frisör, barberare eller hår- och makeupstylist enligt lagar och andra bestämmelser inom yrkesområdet.

Ämnet hälsopedagogik

Ämnet industriell elmotorstyrning

Specialiserade (erfarenhetsbaserade och teoretiska) kunskaper om uppbyggnad, funktion, installation och styrning av elmotorer.

Förmåga att såväl självständigt som tillsammans med andra planera och identifiera resurser för att utföra specialiserade arbetsuppgifter (utifrån de fastställda säkerhets-, kvalitets- och miljökraven) inom installation och underhåll av elmotorer och tillhörande utrustning.

Förmåga att dokumentera installationer och underhåll av elmotorer och tillhörande utrustning.

Ämnet industriell ytbehandling

Specialiserade (erfarenhetsbaserade och teoretiska) kunskaper om industriell ytbehandling av olika underlag och om olika ytbehandlingssystem uppbyggnad.

Förmåga att såväl självständigt som tillsammans med andra planera, utföra samt identifiera resurser för att utföra specialiserade arbetsuppgifter (utifrån de fastställda säkerhets-, kvalitets- och

miljökraven) inom industriell ytbehandling, enligt de lagar och andra bestämmelser som reglerar verksamheten.

UHRFS 2026:X

Ämnet informationsteknik i automatiserade system

Ämnet plattsättning

Specialiserade (erfarenhetsbaserade och teoretiska) kunskaper om plattsättning samt om de metoder, material, verktyg och maskiner som är relevanta för plattsättning.

Specialiserade (erfarenhetsbaserade och teoretiska) kunskaper om plattsättning på väggar och golv, om underarbeten och tätskikt, om arbetsprocesser inom husbyggnad, om den estetiska helheten vid plattsättningsarbeten samt om vad hållbar utveckling innebär i bygg- och anläggningsbranschen.

Förmåga att såväl självständigt som tillsammans med andra planera och identifiera resurser för att utföra specialiserade arbetsuppgifter (utifrån de fastställda bransch-, säkerhets-, kvalitets och miljökraven) inom både våtrumsarbeten och husbyggnad, enligt gällande lagar och andra bestämmelser som reglerar verksamheten.

Ämnet plåtbearbetning

Specialiserade (erfarenhetsbaserade och teoretiska) kunskaper om plåtbearbetningsprocessen från underlag till färdig produkt.

Specialiserade (erfarenhetsbaserade och teoretiska) kunskaper om metoder, material samt manuell och datorstyrd utrustning (exempelvis CNC) som är relevant i samband med plåtbearbetning.

Förmåga att såväl självständigt som tillsammans med andra planera och identifiera resurser för att utföra specialiserade arbetsuppgifter (utifrån de fastställda säkerhets-, kvalitets- och miljökraven) inom plåtbearbetning.

Ämnet samtida dans

Specialiserade (erfarenhetsbaserade och teoretiska) kunskaper om hur anatomi och ergonomi påverkar kroppen och den danstekniska träningen inom samtida dans.

Specialiserade (erfarenhetsbaserade och teoretiska) kunskaper om den danstekniska träningsprocessen samt improvisation inom samtida dans.

Specialiserade (erfarenhetsbaserade och teoretiska) kunskaper om den danstekniska processen.

Förmåga att såväl självständigt som tillsammans med andra planera och identifiera resurser för att utföra specialiserade arbetsuppgifter (utifrån de fastställda säkerhets- och kvalitetskraven) avseende yrkesmässigt förhållningssätt och frågor som rör arbetsmiljö i relation till scenisk verksamhet.

Ämnet scenisk verksamhet – klassisk balett

Specialiserade (erfarenhetsbaserade och teoretiska) kunskaper om koreografiska arbetsprocesser från idé fram till det sceniska framförandet, inklusive olika metoder när det gäller tolkning, improvisation och komposition inom den klassiska baletten.

Specialiserade (erfarenhetsbaserade och teoretiska) kunskaper om den danstekniska träningen inom den klassiska baletten, samt pas de deux.

Förmåga att såväl självständigt som tillsammans med andra planera och identifiera resurser för att utföra specialiserade arbetsuppgifter (utifrån de fastställda säkerhets-, kvalitets- och miljökraven) avseende yrkesmässigt förhållningssätt, frågor som rör upphovsrätten och arbetsmiljö i relation till scenisk verksamhet.

Ämnet scenisk verksamhet – samtida dans

Specialiserade (erfarenhetsbaserade och teoretiska) kunskaper om koreografiska arbetsprocesser från idé fram till det sceniska framförandet, inklusive olika metoder när det gäller tolkning, improvisation och komposition inom den samtida dansen.

Specialiserade (erfarenhetsbaserade och teoretiska) kunskaper om den danstekniska träningen inom den samtida dansen samt partnering.

Förmåga att såväl självständigt som tillsammans med andra planera och identifiera resurser för att utföra specialiserade arbetsuppgifter (utifrån de fastställda säkerhets-, kvalitets- och miljökraven) avseende yrkesmässigt förhållningssätt, frågor som rör upphovsrätten och arbetsmiljö i relation till scenisk verksamhet.

UHRFS 2026:X

Ämnet servering

Ämnet siminstruktör

Specialiserade (erfarenhetsbaserade och teoretiska) kunskaper om att leda simundervisning för barn och vuxna utifrån individuella förutsättningar, bland annat utifrån olika funktionsnedsättningar.

Förmåga att såväl självständigt som tillsammans med andra planera och identifiera resurser för att utföra specialiserade arbetsuppgifter (utifrån de fastställda yrkesetiska kraven och de fastställda säkerhetskraven i, på och vid vatten) beträffande den pedagogiska verksamheten och aktiviteten simundervisning, enligt de lagar och andra bestämmelser som reglerar yrkesområdet.

Förmåga att bemöta och kommunicera åtaganden och lösningar med personer i olika åldrar och med olika bakgrunder och förutsättningar, bland annat utifrån olika funktionsnedsättningar.

Ämnet sjöfartssäkerhet

Specialiserade (erfarenhetsbaserade och teoretiska) kunskaper om säkerhets- och miljöskyddsorganisationen i rederier och på fartyg, om sjöfartsskydd, om den teknik, utrustning och de metoder som används på fartyg för att förhindra och hantera nödsituationer ombord samt om de lagar och andra bestämmelser som reglerar verksamheten.

Förmåga att såväl självständigt som tillsammans med andra planera och identifiera resurser för att utföra specialiserade arbetsuppgifter (utifrån de fastställda bransch-, säkerhets-, kvalitets-, arbetsmiljö- och miljökraven) inom säkerhets-, arbetsmiljö-, miljöskydds- och sjöfartsskyddsarbete på fartyg enligt de lagar och andra bestämmelser som reglerar verksamheten.

UHRFS 2026:X

Ämnet skogsbruksmaskinteknik

Ämnet ventilationstillverkning

Specialiserade (erfarenhetsbaserade och teoretiska) kunskaper om ventilationstillverkning eller byggnadsplåtslageri och byggnadsplåtslageriprocessens stadier från planering till dess objektet är färdigt att brukas.

Specialiserade (erfarenhetsbaserade och teoretiska) kunskaper om olika komponenter inom byggnads- och ventilationsplåtslageri, om de metoder, material, verktyg och maskiner som är relevanta i samband med ventilationstillverkning eller byggnadsplåtslageri.

Förmåga att såväl självständigt som tillsammans med andra planera och identifiera resurser för att utföra specialiserade arbetsuppgifter (utifrån de fastställda bransch-, säkerhets-, kvalitets- och miljökraven) inom ventilationstillverkning eller byggnadsplåtslageri enligt gällande lagar och andra bestämmelser som reglerar verksamheten.

Ämnet verktygsteknik

Specialiserade (erfarenhetsbaserade och teoretiska) kunskaper om verktygstillverkning och de verktyg som används inom minst ett industritekniskt område, om dess användningsområden, konstruktion och funktion samt om tillhörande metoder och tekniker.

Förmåga att såväl självständigt som tillsammans med andra planera och identifiera resurser för att utföra specialiserade arbetsuppgifter (utifrån de fastställda säkerhets-, kvalitets- och miljökraven) inom, tillverkning, användning, funktionskontroll, felsökning, effektivisering och vård av verktyg som används inom det aktuella industriområdet.

Ämnet VVS och fastighet



Konsekvensutredning avseende förslag att ändra Universitets- och högskolerådets föreskrifter (UHRFS 2024:2) om kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper för särskild behörighet till utbildning som leder till yrkeslärarexamen

1. Sammanfattning

Vid antagning till yrkeslärarprogrammet finns det särskilda behörighetskrav i form av kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper. Universitets- och högskolerådet (UHR) har bemyndigande att föreskriva om vad som är kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper till yrkeslärarutbildningen.¹ Med stöd av detta bemyndigande har myndigheten beslutat om UHR:s föreskrifter (UHRFS 2024:2) om kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper för särskild behörighet till utbildning som leder till yrkeslärarexamen (UHR:s yrkeslärarföreskrift). I UHR:s yrkeslärarföreskrift anges kraven på kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper i form av kunskapskriterier för respektive yrkesämne och dessa finns i en bilaga till föreskrifterna. Kunskapskriterierna är baserade på gymnasieskolans yrkesämnen.

UHR föreslår att det införs två nya kunskapskriterier i bilagan till UHR:s yrkeslärarföreskrift:

- Plåtbearbetning och
- Industriell ytbehandling.

Förslaget är baserat på Skolverkets förslag om nya ämnesplaner för två nya yrkesämnen på det industritekniska programmet. UHR och Skolverket har likalydande kunskapskriterier i myndigheternas respektive föreskrifter. Det är för att samma krav på yrkeskunskaper ska gälla för ett visst undervisningsämne i gymnasieskolan, både i samband med tillträde till yrkeslärarutbildningen och vid bedömningen av behörighet att undervisa i ämnet. Om Skolverket gör ändringar i sina lärarbehörighetsföreskrifter för undervisning i yrkesämnen föranleder det även ändringar i UHR:s yrkeslärarföreskrift.

UHR föreslår även en del språkliga ändringar i bilagan till föreskriften.

UHR bedömer att ändringarna i UHR:s yrkeslärarföreskrift kommer att leda till en mer enhetlig handläggning av ansökningar till yrkeslärarutbildningen på berörda lärosäten.

2. Bakgrund

2.1 Skolverkets förslag på nya yrkesämnen

Skolverket har med anledning av ämnesbetygsreformen (Gy25)² arbetat med att ta fram och besluta om nya föreskrifter. Dessa föreskrifter har bland annat innefattat ämnesplaner för

¹ 4 § andra stycket förordningen (2010:2021) om tillträde till utbildning som leder till yrkeslärarexamen.

² Ämnesbetyg – betygen ska bättre spegla elevers kunskaper (prop. 2021/22:36).

yrkesämnen samt behörighetsföreskrifter som anger vad som krävs för att undervisa i yrkesämnen.

I Gy11³ fanns ämnen och kurser som kunde användas inom industriell ytbehandling i programfördjupningen på industritekniska programmet. I Gy25 har i stället ämnen och nivåer specialiserade mot fordonslackering tagits fram och de behov som finns inom industritekniska programmet har inte tillgodosetts. Skolverket har blivit uppmärksammat på att ett yrkesämne för ytbehandling inom industrin saknas och har därför tagit fram ett sådant ämne; *industriell ytbehandling*.

Skolverket har även blivit uppmärksammat på att det saknas ett yrkesämne för plåtbearbetning inom industrin. De moment som behandlar plåtbearbetning i de yrkesämnena som tagits fram i och med Gy25 bedöms inte vara tillräckliga för att möta behovet inom industrin. Skolverket har därför tagit fram det nya yrkesämnet *plåtbearbetning*.

Förutom förslagen som rör det industritekniska programmet har Skolverket blivit uppmärksammat på vissa språkliga felaktigheter i kunskapskriterier för befintliga yrkesämnen som behöver korrigeras.

Som en konsekvens av Skolverkets förslag på nya yrkesämnen och förslag till ändringar i befintliga yrkesämnen föreslår Skolverket även nya krav för behörighet att undervisa i ovannämnda ämnen i Skolverkets lärarbehörighetsföreskrifter.⁴ UHR hänvisar till Skolverkets konsekvensutredning för mer information om bakgrunden till de föreslagna föreskriftsändringarna.⁵

2.2 Principer för föreskrifternas utformning

UHR och Skolverket har likalydande kunskapskriterier i myndigheternas respektive föreskrifter. Det är för att samma krav på yrkeskunskaper ska gälla för ett visst undervisningsämne i gymnasieskolan, både i samband med tillträde till yrkeslärarutbildningen och vid bedömningen av behörighet att undervisa i ämnet.

Eftersom Skolverket föreslår två nya yrkesämnen innebär det att UHR behöver lägga till två nya kunskapskriterier för yrkesämnena *industriell ytbehandling* och *plåtbearbetning* i UHR:s yrkeslärarföreskrift. Båda myndigheterna skickar förslag på sina ändringsföreskrifter på remiss.

Skolverket och UHR har enats om följande principer för utformningen av föreskrifterna.

- Myndigheterna ska samarbeta för att se till att föreskrifterna blir likalydande.
- För att definiera vad som är relevant kunskap använder sig myndigheterna av Sveriges referensram för kvalifikationer, SeQF, nivå 5. När myndigheterna har tagit fram kunskapskriterier har de utgått från principen att den som undervisar i ämnet ska ha kunskaper som ligger minst en nivå över de kunskaper en elev får i gymnasieskolan. Gymnasieutbildning är inplacerat på nivå 4 i SeQF. Det innebär att den som vill undervisa i yrkesämnena i gymnasieskolan ska ha yrkeskunskaper motsvarande minst nivå 5 i SeQF.
- Med relevanta yrkeskunskaper avser myndigheterna, utifrån SeQF 5, innehåll (vad man ska kunna), nivå (hur väl man ska kunna det) och aktualitet (att kunskapen är giltig i nutid).

³ Ämnesplaner i gymnasieskolan som infördes från och med den 1 juli 2011 samt för ämnesplaner i kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå som infördes från och med den 1 juli 2012.

⁴ Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2024:602) om vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i ett yrkesämne.

⁵ Skolverkets konsekvensutredning avseende förslag till ändring i bland annat Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2024:602) om vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i ett yrkesämne, dnr 2025:2887.

- De relevanta yrkeskunskaperna uttrycks i form av kunskapskriterier. Kunskapskriterierna ska beskriva vilka yrkeskunskaper som, tillsammans med yrkeslärarutbildningen eller annan lärarutbildning, ska krävas för att få behörighet att undervisa i ämnet.
- Ämnesplanerna ligger till grund för kunskapskriterierna, eftersom det är ämnesplanerna som styr vad läraren ska undervisa i.
- Kunskapskriterierna anger enbart krav på specifika yrkeskunskaper med relevans för respektive ämne.
- Yrkeskunskaperna ska vara erfarenhetsbaserade och teoretiska. Det innebär att sökande behöver ha fått erfarenhetsbaserade kunskaper genom yrkesarbete. Den teoretiska kunskapen kan sökanden ha fått på en arbetsplats. Det finns alltså inget krav på formell utbildning i den teoretiska kunskapen.
- Ett ämne bör inte vara bredare än att en lärare kan undervisa i hela ämnet.

3. Problembeskrivning och målformulering

3.1 Nya yrkesämnena på industritekniska programmet

Problembeskrivning

Skolverket har tagit fram två nya yrkesämnena på industritekniska programmet; *industriell ytbehandling* och *plåtbearbetning*. Som en konsekvens av detta föreslår Skolverket också nya krav för behörighet att undervisa i ämnena och dessa anges i Skolverkets lärarbehörighetsföreskrifter för undervisning i yrkesämnena. Med anledning av detta behöver UHR revidera sina föreskrifter.

Förslag

UHR föreslår att två nya kunskapskriterier för ämnena *industriell ytbehandling* respektive *plåtbearbetning* läggs till i bilagan till UHR:s yrkeslärarföreskrift. De föreslagna kunskapskriterierna är baserade på Skolverkets förslag på nya ämnesplaner för de föreslagna yrkesämnena.

3.2 Språkliga korrigeringar

Problembeskrivning

Skolverket har identifierat ett antal språkliga felaktigheter som behöver ändras i kunskapskriterierna i Skolverkets föreskrifter som styr lärarbehörighet för yrkesämnena. Eftersom UHR:s föreskrifter behöver vara likalydande med Skolverkets föreskrifter i detta avseende måste UHR också ändra sina föreskrifter. Korrigeringarna innebär ingen ändring i sak.

Förslag

I följande ämnen har språkliga korrigeringar gjorts:

- *Formgivning*
- *Godstransporter – anläggning*
- *Hårvård och salongs kunskap*
- *Scenisk verksamhet – klassisk balett*
- *Scenisk verksamhet – samtida dans*
- *Sjöfartssäkerhet*
- *Verktygsteknik*

4 Alternativa lösningar för det UHR vill uppnå

UHR bedömer att det saknas alternativa lösningar till de föreslagna föreskriftsändringarna. Skolverket har tagit fram förslag om nya ämnesplaner vilket medför att UHR måste ändra sina föreskrifter. Om inte denna reglering görs skulle de sökandes kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper som bedöms vid antagning till yrkeslärarutbildningen inte stämma överens med de nya ämnesplanerna som lärarna ska undervisa i efter avslutad utbildning.

5 Nollalternativet

Om förslagen inte genomförs blir en konsekvens att sökanden till yrkeslärarutbildningen inte kan antas i de nya yrkesämnena. Detta skulle innebära att det kommer att saknas behöriga yrkeslärare i dessa ämnen.

Med hänsyn till detta är det därför särskilt viktigt att UHR:s föreskrifter ändras så att de överensstämmer med kraven för undervisningen i enlighet med Skolverkets föreskrifter.

6 Rättsliga förutsättningar

6.1 Bemyndigande och bedömning av regeringens medgivande

I förordningen (2010:2021) om tillträde till utbildning som leder till yrkeslärarexamen regleras de särskilda behörighetskrav som gäller för tillträde till yrkeslärarutbildningen. Enligt 4 § denna förordning har UHR bemyndigande att meddela föreskrifter om vad som är kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper. Med stöd av detta bemyndigande har UHR fattat beslut om Universitets- och högskolerådets föreskrifter (UHRFS 2024:2) om kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper för särskild behörighet till utbildning som leder till yrkeslärarexamen.

UHR bedömer att de föreslagna ändringarna i denna föreskrift inte medför sådana väsentliga effekter på kostnader för staten, kommuner eller regioner att regeringens medgivande behöver inhämtas.

6.2 EU-rätt och annan internationell rätt

UHR:s yrkeslärarföreskrifter är inte föremål för harmoniserade regler inom EU-rätten, vilket innebär att EU:s medlemsstater är fria att lagstifta inom området.

UHR bedömer att de reviderade föreskrifterna inte är diskriminerande, och inte innebär några åtgärder som hindrar utövandet av de fyra friheterna (fri rörlighet för varor, tjänster, personer och kapital). De är därmed förenliga med EU-rätten.

I och med att UHR:s yrkeslärarföreskrift handlar om nya krav för behörighet till viss utbildning omfattas den föreslagna ändringsföreskriften inte av kravet på ett inre marknadstest. Enligt 4 § förordningen (2020:757) om proportionalitetsprövning vid nya eller ändrade krav på yrkeskvalifikationer krävs ett inre marknadstest endast vid nya eller ändrade krav för ett reglerat yrke.

Enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535 av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster, ska medlemsstaterna anmäla förslag till nya föreskrifter som

innehåller krav på en produkts egenskaper till kommissionen. UHR bedömer att författningen inte utgör sådana tekniska föreskrifter som ska anmälas enligt direktivet.

Författningen innebär inte heller något krav på tjänstetillhandahållare från andra länder som tillfälligt vill bedriva verksamhet i Sverige. UHR bedömer därför att den inte är anmälningspliktig enligt artikel 39.5 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG om tjänster på den inre marknaden.

7 Analys av förslagets påverkan

7.1 Vilka berörs av regleringen?

De universitet och högskolor som antar sökande till yrkeslärarutbildning kommer att beröras av de föreslagna ändringarna i föreskriften på så sätt att de kan behöva se över sina interna handlägningsrutiner och processer. Lärosäten kommer även att behöva informera sökande om de nya reglerna i god tid innan de börjar tillämpas i antagningen.

Föreskriften fungerar som ett rättssäkert och transparent verktyg vid bedömningen av om en sökande uppfyller kraven på särskild behörighet i form av kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper för tillträde till yrkeslärarutbildningen.

7.2 Åtgärder som har vidtagits för att förslaget inte ska medföra mer långtgående kostnader eller begränsningar än vad som är nödvändigt

UHR bedömer att merkostnader kan uppstå om informationen om föreskriftsändringarna kommer sent. UHR har under utredningsperioden samverkat med Skolverket för att säkerställa att datumen för ikraftträdande och tillämpningen av de ändrade föreskrifterna sker så tidigt som möjligt. UHR har därmed sett till att föreskriftsändringarna inte kommer att orsaka några extra kostnader för de som berörs av den föreslagna regleringen.

7.3 Utvärdering av förslagets konsekvenser

UHR bedömer att konsekvenserna av förslaget kan utvärderas genom ett samverkansmöte med berörda lärosäten. Ett sådant möte behöver genomföras efter det att reglerna har börjat tillämpas, det vill säga från våren 2027 och framåt. UHR kommer att föra dialog med lärosätena när ett sådant möte är lämpligt. Ett samverkansmöte bedöms vara rätt metod för en sådan utvärdering. UHR kommer att föra mötesanteckningar och utreda de frågor som bedöms vara nödvändiga. UHR kommer även att göra en löpande uppföljning av tillämpningen av föreskriften.

8 Ekonomiska, sociala och juridiska konsekvenser av förslaget

8.1 Kostnadsmässiga konsekvenser

De kostnadsmässiga konsekvenserna av förslagen redovisas i Skolverkets konsekvensutredning.⁶ UHR gör inte någon annan bedömning än den som Skolverket gjort i sin

⁶ Skolverkets konsekvensutredning avseende förslag till ändring i bland annat Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2024:602) om vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i ett yrkesämne, dnr 2025:2887.

konsekvensutredning när det gäller kostnadsmässiga konsekvenser för staten, kommuner, regioner, företag och andra enskilda.

8.2 Företag

Ändringen påverkar de lärosäten som anordnar yrkeslärarutbildningar. Inget av dessa lärosäten drivs i företagsform. Regleringen bedöms därför inte få några effekter av betydelse för företagens kostnader eller villkor i övrigt.

8.3 Stat, kommuner och regioner

Ändring av föreskriften innebär inte förändringar av kommunala befogenheter eller skyldigheter och UHR gör bedömning att det heller inte medför några kostnader i deras verksamhet. Detsamma gäller staten och regioner.

8.4 Lärosäten och studenter

UHR bedömer att de föreslagna ändringarna inte orsakar några extra kostnader för lärosätena. Att berörda lärosäten troligen kommer att behöva göra vissa justeringar i interna handläggningsrutiner, processer och informationsmaterial anses vara sådana kostnader som ryms inom ramen för lärosätenas ordinarie verksamhet.

Personer som planerar att söka till yrkeslärarutbildningen berörs av förslaget på så vis att de behöver få information i god tid om de nya ämnena. UHR kommer att publicera information i samband med att de nya reglerna träder i kraft på bland annat studera.nu och uhr.se.

Befintliga yrkeslärare kan behöva få information om hur de ansöker om utökad lärarlegitimation i ämnena hos Skolverket. UHR kommer att hänvisa till Skolverket i denna del.

8.5 Juridiska konsekvenser

Den föreslagna ändringsföreskriften medför inte sådana juridiska konsekvenser som är relevanta att belysa.

8.6 Konsekvenser för UHR

UHR kommer att behöva göra uppdateringar i systemstödet Valda med anledning av förslaget. Valda är en handläggningstjänst som används av vissa lärosäten i ansökningsprocessen i antagningen till yrkeslärarutbildning. Valda förvaltas av UHR. UHR behöver även informera Valiweb, vilket är ett systemstöd som förvaltas av Skellefteå kommun och används av ett antal lärosäten.

Förslaget innebär också att UHR behöver informera om och förbereda bedömare i UHR:s bedömarbank på vad de nya reglerna innebär för bedömarnas uppdrag. Vidare kan UHR behöva rekrytera nya bedömare med kompetens inom de nya yrkesämnena på industritekniska programmet.

9 Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Enligt UHR:s bedömning är bestämmelser inom det aktuella området nationella och det saknas rättsligt bindande akter i unionsrätten.

UHR bedömer även att den föreslagna författningen är förenlig med EU-rättsliga principer.

10 Bedömning av om särskild hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

Ändringarna i föreskriften föreslås träda i kraft den 1 juli 2026 för att kunna tillämpas första gången vid antagning till utbildning som leder till yrkesläraexamen som börjar efter den 31 december 2026.

UHR bedömer att det inte behövs några övergångsbestämmelser eftersom det inte finns någon tidigare reglering av de krav som är föremål för de föreskriftsändringar som här föreslås.

UHR bedömer att det finns behov av särskilda informationsinsatser bland annat via UHR:s webbplats och sociala medier. Informationen bör lämpligen ske till både lärosätena och studenterna i god tid innan föreskrifterna ska träda i kraft. Enligt UHR:s bedömning medför de planerade informationsinsatserna inte några ökade kostnader för kommunikation.

11 Samråd

UHR och Skolverket har i samråd tagit fram förslag på nya kunskapskriterier för yrkesämnena *industriell ytbehandling* och *plåtbehandling*. Myndigheterna har även samverkat för att säkerställa att myndigheternas föreskrifter blir målgruppsanpassade och har likalydande kunskapskriterier. Vidare har branschföreträdare i Skolverkets nationella programråd för industritekniska programmet varit delaktiga i framtagandet av ämnena.

UHR och Skolverket skickar ut sina respektive föreskrifter på remiss var för sig. Myndigheterna samverkar i hanteringen av de inkomna remissvar som påverkar de ursprungliga förslagen.

12 Kontaktperson

Vid frågor om konsekvensutredningen eller föreskrifterna kontakta utredare Carmen Holm Nordquist. Telefon: 010-470 05 12, e-post: carmen.holm.nordquist@uhr.se.



Förslag till ändring av Universitets- och högskolerådets föreskrifter (2024:2) om kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper för särskild behörighet till utbildning som leder till yrkeslärarexamen

Universitets- och högskolerådet (UHR) föreslår att två nya kunskapskriterier; *industriell ytbehandling* och *plåtbearbetning*, införs i bilagan till UHR:s föreskrifter (UHRFS 2024:2) om kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper för särskild behörighet till utbildning som leder till yrkeslärarexamen (UHR:s yrkeslärarföreskrift).

Förslaget är baserat på Skolverkets förslag om nya ämnesplaner på industritekniska programmet.

UHR och Skolverket har likalydande kunskapskriterier i myndigheternas respektive föreskrifter eftersom samma krav på yrkeskunskaper ska gälla för ett visst undervisningsämne i gymnasieskolan, både i samband med tillträde till yrkeslärarutbildningen och vid bedömningen av behörighet att undervisa i ämnet. Skolverkets förslag till ändringar i myndighetens lärarbehörighetsföreskrifter (SKOLFS 2024:602) medför att UHR behöver ändra yrkeslärarföreskriften (UHRFS 2024:2).

Syftet med remissen är att hämta in synpunkter och behov av justeringar vad gäller de aktuella förslagen. UHR välkomnar remissinstansernas synpunkter.

Eventuella synpunkter på förslaget ska ha inkommit senast **den 20 mars 2026** och kan skickas som e-post till registrator@uhr.se. Vänligen ange UHR:s diarienummer 4.1.2-01431-2025.

Vid frågor om förslaget kontakta utredare Carmen Holm Nordquist som nås på telefon: 010-470 05 12, e-post: carmen.holm.nordquist@uhr.se.

På Universitets- och högskolerådets vägnar

Linda Norman Torvang
Avdelningschef

Carmen Holm Nordquist
Utredare

Bilaga 1: Förslag på föreskriftsändringar

Bilaga 2: Konsekvensutredning

Bilaga 3: Sändlista

Kontakt

Telefon: 010-470 03 00
E-post: registrator@uhr.se

Postadress

Universitets- och högskolerådet
Box 4030, SE-171 04 Solna

Besöksadress

Solna strandväg 132B
171 54 Solna

www.uhr.se

Organisationsnummer:
202100-6487



Tjänsteskrivelse

2026-02-16

Gymnasie- och
vuxenutbildningsnämndens
arbetsutskott

Diariennr: SK-2025/00317

Umeå kommunala gymnasieskola - Programutbud läsåret 2026/2027

Förslag till beslut

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beslutar att ställa sig bakom förslag till programutbud för läsåret 2026/2027.

Ärendebeskrivning

Förslaget utgår från ambitionen att Umeå Gymnasieskola ska erbjuda ett brett programutbud som utgår ifrån planering och dimensionering av utbildningsplatser i Umeåregionen i enlighet med samverkansavtalet såväl som elevernas önskemål samt ekonomiska och organisatoriska förutsättningar.

Det föreslagna programutbudet och fördelningen av program per skola baseras på det beslut som fattades inför gymnasievalet 2026. Vid tidpunkt för utskick av handlingar till arbetsutskottets sammanträde har nödvändiga analyser av elevernas gymnasieval inte kunnat genomföras i tillräcklig utsträckning. Därför kommer arbetsutskottet att få en muntlig presentation och ett skriftligt beslutsunderlag direkt vid sammanträdet. Därefter bereds underlagen på vanligt sätt inför nämndens sammanträde.

Då det är elevernas val som styr vilket programutbud som slutligen kommer att erbjudas kan det faktiska programutbudet och antalet organisationsplatser som erbjuds efter gymnasievalsperiodens utgång komma att förändras. Beslut om justering av beslutad programorganisation är genom den fastställda delegationsordningen delegerat till gymnasie- och arbetsmarknadsdirektören.

Beslutsunderlag

Bilaga: Programutbud 26/27 – *skickas ut tillsammans med övriga nämndshandlingar inför nämndsammanträdet.*

Beredningsansvarig

Stina Andersson, kanslichef

2 av 2

Tjänsteskrivelse

Dnr: SK-2025/00317

Nicklas Wallmark
gymnasie- och arbetsmarknadsdirektör



PROGRAMUTBUD UMEÅS KOMMUNALA GYMNASIESKOLOR 2026/2027*

DRAGONSKOLAN

Bygg- och anläggningsprogrammet	64
Barn- och fritidsprogrammet (endast lärling)	16
El- och energiprogrammet	64
Ekonomiprogrammet	128
Fordons- och transportprogrammet (endast lärling)	16
Frisör- och stylistprogrammet	32
Hotell- och turismprogrammet (endast lärling)	32
Industri tekniska programmet (även lärling)	32
Naturvetenskapsprogrammet	64
Restaurang- och livsmedelsprogrammet (endast lärling)	16
Samhällsvetenskapsprogrammet	128
Teknikprogrammet	64
VVS- och fastighetsprogrammet	16
Vård- och omsorgsprogrammet (även som lärling)	48

Introduktionsprogram

FORSLUNDAGYMNASIET

Bygg- och anläggningsprogrammet	24
Naturbruksprogrammet	58

Introduktionsprogram

MAJA BESKOWGYMNASIET

Ekonomiprogrammet	32
Naturvetenskapsprogrammet	16
Restaurang- och livsmedelsprogrammet	32
Samhällsvetenskapsprogrammet	32
Teknikprogrammet	16
Umeå Elitidrottsgymnasium, Barn- och fritidsprogrammet	32
Umeå Elitidrottsgymnasium, Ekonomiprogrammet	64
Umeå Elitidrottsgymnasium, Naturvetenskapsprogrammet	22
Umeå Elitidrottsgymnasium, Samhällsvetenskapsprogrammet	32
Umeå Elitidrottsgymnasium, Teknikvetenskapsprogrammet	10

Introduktionsprogram

MIDGÅRDSSKOLAN

Barn- och fritidsprogrammet	32
Estetiska programmet	160
Naturvetenskapsprogrammet (antagning pausad 26/27)	0
Samhällsvetenskapsprogrammet	64

Introduktionsprogram

ANPASSAD GYMNASIESKOLA

Individuellt program (Dragonskolan)
Programmet för administration, handel och varuhantering (Midgårdsskolan)
Programmet för fastighet, anläggning och byggnation (Forslundagymnasiet)
Programmet för hotell, restaurang och bageri (Midgårdsskolan)
Programmet för skog, mark och djur (Forslundagymnasiet)

* antalet platser till antagningen kan komma att anpassas utifrån ungdomars önskemål dvs söktrycket i omvalet samt tillgången av lärlingsplatser

Umeå kommun**Protokollsutdrag**

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens arbetsutskott

2026-02-25

§ 19

Diariennr: SK-2025/00317

**Umeå kommunala gymnasieskola - Programutbud
läsåret 2026/2027****Arbetsutskottets beslut**

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens arbetsutskott beslutar att hänskjuta ärendet för beslut vid nämndsammanträdet.

Förslag till beslut

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beslutar att ställa sig bakom förslag till programutbud för läsåret 2026/2027.

Ärendebeskrivning

Förslaget utgår från ambitionen att Umeå Gymnasieskola ska erbjuda ett brett programutbud som utgår ifrån planering och dimensionering av utbildningsplatser i Umeåregionen i enlighet med samverkansavtalet såväl som elevernas önskemål samt ekonomiska och organisatoriska förutsättningar.

Det föreslagna programutbudet och fördelningen av program per skola baseras på det beslut som fattades inför gymnasievalet 2026. Vid tidpunkt för utskick av handlingar till arbetsutskottets sammanträde har nödvändiga analyser av elevernas gymnasieval inte kunnat genomföras i tillräcklig utsträckning. Därför kommer arbetsutskottet att få en muntlig presentation och ett skriftligt beslutsunderlag direkt vid sammanträdet. Därefter bereds underlagen på vanligt sätt inför nämndens sammanträde.

Då det är elevernas val som styr vilket programutbud som slutligen kommer att erbjudas kan det faktiska programutbudet och antalet organisationsplatser som erbjuds efter gymnasievalsperiodens utgång komma att förändras. Beslut om justering av beslutad programorganisation är genom den fastställda delegationsordningen delegerat till gymnasie- och arbetsmarknadsdirektören.

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens arbetsutskott

2026-02-25

Beslutsunderlag

Bilaga: Programutbud 26/27 – *skickas ut tillsammans med övriga nämndshandlingar inför nämndsammanträdet.*

Beredningsansvarig

Stina Andersson, kanslichef

Propositionsordning

Vid sammanträdet presenteras förslag till programutbud för läsåret 2026/2026, vilket utlovats i tjänsteskrivelsen.

Förslaget är att pausa antagningen till naturvetenskapsprogrammet på Midgårdsskolan inför läsåret 2026/2027. Syftet är att stärka söktrycket till motsvarande program på Dragonskolan och Maja Beskowgymnasiet. Ur ett ekonomiskt perspektiv bedöms åtgärden även minska risken för underskott till följd av låg fyllnadsgrad.

I enlighet med beslut vid fastställande av dagordning avser arbetsutskottet inte fatta beslut i ärendet vid dagens möte utan hänskjuter ärendet för beslut vid nämndsammanträdet.



Tjänsteskrivelse

2026-02-16

Gymnasie- och
vuxenutbildningsnämndens
arbetsutskott

Diariennr: SK-2025/00766

Beslut om riktlinjer för skolskjuts - anpassad gymnasieskola

Förslag till beslut

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beslutar att godkänna förslag till riktlinjer för skolskjuts – anpassad gymnasieskola i enlighet med bilaga 1.

Ärendebeskrivning

Enligt Skollagen 18 kap. 30§ har elever i anpassad gymnasieskola med offentlig huvudman rätt till kostnadsfri skolskjuts inom hemkommunen från en plats i anslutning till elevens hem till den plats där utbildningen bedrivs och tillbaka, om sådan skjuts behövs med hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållanden, elevens funktionsnedsättning eller någon annan särskild omständighet.

Nulägesanalysen som gjordes i samband med igångsättningsbeslutet 2026-01-28 §8 visar att det idag saknas ett tydligt styrdokument för skolskjuts inom den anpassade gymnasieskolan. Detta medför en risk för att bedömningar blir ojämlika och rättsosäkra. På uppdrag av nämnden har förvaltningen därför tagit fram ett förslag till *Riktlinjer för skolskjuts i anpassad gymnasieskola*. Förslaget är utformat i enlighet med gällande lagstiftning och praxis.

Inför beslutet om nya riktlinjer för skolskjuts har en barnkonsekvensanalys genomförts enligt barnkonventionens tredje kapitel. En barnkonsekvensanalys ska säkerställa att barnets bästa är en utgångspunkt och att elevernas rättigheter och åsikter beaktas, se bilaga 2.

Därutöver har samråd skett med FUB Umeå i enlighet med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, se bilaga 3.

Beslutsunderlag

Bilaga 1: Riktlinjer – förslag

Bilaga 2: Barnkonsekvensanalys inför beslut om riktlinjer

Bilaga 3: Samråd enligt Funktionsrättskonventionen 260217

Tjänsteskrivelse

Dnr: SK-2025/00766

Beredningsansvariga

Stina Andersson, kanslichef

Beslutet ska skickas till

dokumentcontroller

kommunikatör

umea@fub.se

Nicklas Wallmark

gymnasie- och arbetsmarknadsdirektör



Riktlinje för skolskjuts i anpassad gymnasieskola

Beslutad av:
Gymnasie- och
vuxenutbildningsnämnden
Dokumenttyp:
Riktlinje

Diarienummer:
SK-2025/00766
Giltighetstid:
Tillsvidare

Datum, paragraf för beslut:
[2026-03-XX, § XX]
Dokumentansvarig:
Kanslichef, Stina Andersson

Dokumentet styr:
Skolskjuts anpassad
gymnasieskola

Riktlinje för skolskjuts i anpassad gymnasieskola

[2026-03-18]

Skolskjuts i anpassad gymnasieskola	3
Definitioner	3
Hemmet.....	3
Plats där utbildning sker	4
Färdväg	4
Trafikförhållanden	4
Funktionsnedsättning.....	4
Bedömningsgrunder för rätt till skolskjuts.....	4
Färdvägens längd.....	4
Trafikförhållanden	4
Funktionsnedsättning.....	5
Annan särskild omständighet	5
Växelvis boende.....	5
Ledsagare	5
Beslut om färd sätt.....	5
Ansökan	6
Vårdnadshavare eller myndig elevs ansvar	6
Ändrade behov och förutsättningar	6
Överklagan	6

Skolskjuts i anpassad gymnasieskola

Umeå kommun ansvarar för att de elever som är folkbokförda i kommunen och har rätt till skolskjuts erbjuds det utifrån författningarnas krav¹. Riktlinjen preciserar och förtydligar regelverket kring skolskjuts för elever i anpassad gymnasieskola och är ett styrdokument som kommunala tjänstepersoner ska följa.

Enligt skollagen 18 kap. 30§ har elev i anpassad gymnasieskola rätt till kostnadsfri skolskjuts inom hemkommunen **från en plats i anslutning till elevens hem till den plats där utbildningen bedrivs och tillbaka**, om sådan skjuts behövs med hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållanden, elevens funktionsnedsättning eller någon annan särskild omständighet.

- Resan ska ske i direkt anslutning till skoldagens början eller slut.
- Beslut om skolskjuts gäller endast för skoldagar under läsåret.
- Beslutet gäller för hela skoltiden förutsatt att varken lagstiftning som påverkar riktlinjerna eller elevens förhållanden som låg till grund för beslutet förändras.

Definitioner

Hemmet

En elevs hem är den bostadsadress där eleven är folkbokförd. Om en elev bor växelvis hos vårdnadshavarna på olika adresser räknas båda adresserna som elevens hem.

Om en elev bor varaktigt i korttidsvistelse² under vardagar eller är placerad i familjehem efter beslut av socialtjänsten likställs dessa boenden med hem.

För att ha rätt till skolskjuts vid växelvis boende, varaktig korttidsvistelse eller familjehem krävs att de grundläggande förutsättningarna är uppfyllda samt att båda adresserna är belägna i Umeå kommun.

Med hemkommun menas den kommun där personen är folkbokförd. Om en person inte är folkbokförd i Sverige är det istället den kommun där personen stadigvarande vistas, eller för tillfället uppehåller sig i, som är hemkommun³.

¹ Skollag 18 kap 30 §

² Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade 9 § p 6

³ Skollag 29 kap 6 §

Plats där utbildning sker

Platsen för utbildningen är den skola där eleven är placerad eller elevens praktikplats i samband med arbetsplatsförlagt lärande (apl).

Färdväg

Med färdväg avses i dessa bestämmelser vägen från hemmet (där eleven är folkbokförd) till platsen där utbildningen huvudsakligen bedrivs.

Trafikförhållanden

Trafikförhållanden är omständigheter hänförliga till trafiken längs elevens färdväg.

Funktionsnedsättning

Med funktionsnedsättning åsyftas i dessa bestämmelser den begränsning eller det hinder som gör att en elev till följd av skada eller sjukdom väsentligt påverkar möjligheten att förflytta sig mellan folkbokföringsadress och skola.

Bedömningsgrunder för rätt till skolskjuts

Vid beslut om skolskjuts ska det göras en individuell bedömning av om skolskjuts behövs med hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållanden, elevens funktionsnedsättning eller någon annan särskild omständighet.

Färdvägens längd

Rätt till skolskjuts i anpassad gymnasieskola föreligger när avståndet mellan hemmet och den plats där utbildningen bedrivs är minst 6 kilometer. Kommunen utgår från det digitala kartverktyget "Busskortskoll" för att bedöma om avståndskravet på 6 km mellan skola och folkbokföringsadress är uppfyllt. "Busskortskoll" är framtagen i samarbete med Umeå kommuns lantmäteri. Är avståndskraven uppfyllda föreligger rätt till skolskjuts. Är avståndskraven inte uppfyllda fortsätter bedömningen enligt punkterna nedan.

Trafikförhållanden

Om närmaste lämpliga skolväg bedöms som trafikfarlig med hänsyn till elevens ålder och mognad beviljas kostnadsfri skolskjuts utan hänsyn till avståndet. Omständigheter såsom avsaknad av gångbana och trafiktäthet ska beaktas.

Funktionsnedsättning

Behovet av skolskjuts för elev med funktionsnedsättning bedöms i varje enskilt fall. För att beviljas skolskjuts krävs att funktionsnedsättningen väsentligt påverkar elevens möjlighet att förflytta sig mellan folkbokföringsadress och skola. Om ansökan inte ger tillräckligt underlag för beslut kan handläggaren begära att ansökan kompletteras.

Annan särskild omständighet

Vid annan särskild omständighet kan skolskjuts medges i situationer där det bedöms som nödvändigt, det kan t.ex. vara en kombination av orsaker som var för sig inte utgör tillräckligt skäl för rätt till skolskjuts. Kommunen kan alltså bevilja skolskjuts utifrån en helhetsbedömning och efter en individuell prövning i varje enskilt fall.

Växelvis boende

En elev som bor växelvis hos sina vårdnadshavare i samma kommun kan ha rätt till skolskjuts från båda bostadsadresserna till skolan och tillbaka, oavsett vilken av dessa adresser som eleven är folkbokförd på. Om eleven går i skolan i sin hemkommun men bor växelvis i en annan kommun har eleven däremot inte rätt till skolskjuts mellan skolan och hemmet i den andra kommunen.

Ledsagare

Elever som är i behov av ledsagare under skolskjutsresan⁴ kan, efter ansökan, beviljas rätt att ta med ledsagare på resan. På- och avstigning sker på samma plats som elevens.

Beslut om färd sätt

Bedömningen av vilken skolskjutsform som ska användas görs i varje enskilt fall. I första hand beviljas skolskjuts med allmänna kommunikationsmedel i huvudsak busskort. Om eleven har väsentliga svårigheter som gör att allmänna kommunikationer inte kan nyttjas ska det framgå i ansökan.

⁴ Utifrån Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade

Ansökan

Ansökan om skolskjuts ska göras i Umeå kommuns e-tjänst för skolskjuts inför åk 1 eller när behov uppstår. Ansökan ska lämnas in i anslutning till att besked om antagning meddelas för att planering av skolskjuts ska kunna göras i god tid före skolstart.

Vårdnadshavare eller myndig elevs ansvar

Vårdnadshavare eller myndig elev ansvarar för att eleven kommer till och från fordonet vid hemmet/närmaste hållplats och att de uppgjorda tiderna hålls vid dessa tillfällen.

Ändrade behov och förutsättningar

Myndig elev och vårdnadshavare har en skyldighet att anmäla till Umeå kommun om förhållanden som låg till grund för beslutet förändras, exempelvis byte av skola eller adress eller förändring av andra omständigheter.

Överklagan

Beslut om skolskjuts kan överklagas till Förvaltningsrätten. Besvärshänvisning ska finnas på beslutet som går ut till den sökande.



Barnkonsekvensanalys - inför beslut om riktlinjer för skolskjuts anpassad gymnasieskola

Dokumenttyp: Barnkonsekvensanalys	
Dokumentansvarig: Cathrin Backman Löfgren, utbildningsstrateg	Datum: 2026-02-17
Godkänd av: Nicklas Wallmark, gymnasie- och arbetsmarknadsdirektör	DNR: SK-2025/00766 - 4

eslut

Innehåll

Inledning	3
Bakgrund.....	4
Genomförande	4
Aktuell lagstiftning och artiklar i barnkonventionen	5
Möte med elever	6
Övriga synpunkter från eleverna	7
Fler vill få bussträning.....	7
Sammanfattning.....	8
Referenser	9
Bilaga 1	10

Inledning

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden (GVN) har efter förvaltningsdelning 1 januari 2026 gett gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen 28 januari 2026 i uppdrag att ta fram riktlinjer för skolskjuts för elever som är skrivna i Umeå kommun och går på anpassat gymnasium (AGY).

Anpassat gymnasium finns på tre gymnasieskolor; Dragonskolan, Midgårdsskolan och Forslundagymnasiet och sammanlagt har enheterna 92 elever.¹

En barnkonsekvensanalys genomförs för att säkerställa att de som berörs, våra elever på anpassad gymnasieskola, har getts möjlighet att komma med synpunkter. En barnkonsekvensanalys är en prövning av barnets bästa i enlighet med artikel 3 i barnkonventionen och utifrån ett barnrättsperspektiv ses barn som bärare av rättigheter. Det är viktigt att elever känner sig hörda och delaktiga inför ett beslut. En barnkonsekvensanalys ska säkerställa att barnets bästa är en utgångspunkt och att elevernas rättigheter och åsikter beaktas.

Eleverna på anpassad gymnasieskola berörs också av FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Barnkonventionen och konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning kompletterar varandra till exempel barnets rätt att komma till tals.² Samråd kommer ske med representanter från FUB Umeå.

¹ Elevantal 2026-02-17.

² Kunskapsguiden, <https://kunskapsguiden.se/omraden-och-teman/funktionshinder/rattigheter-for-personer-med-funktionsnedsattning/rattigheter-for-barn-med-funktionsnedsattning/> (20260202)

Bakgrund

Tidigare hanterade för- och grundskolans (FGN) skolskjutsteam även gymnasieskolans skolskjutsar för elever på AGY till och från skolan. Fram till slutet av höstterminen 2025 har individ- och familjenämnden (IFN) subventionerat resor till och från LSS korttidstillsyn på morgon och/eller kväll. Efter beslut i IFN 18 juni 2025 upphör subventionerna från 1 januari 2026 och eleverna behöver söka färdtjänst till och från korttidstillsyn. Vårterminen 2026 har det tillfälligt varit möjligt att elev kan åka skolskjuts från skolan till korttidstillsyn i stället för hem. Enligt Skollagen är det endast resor i anslutning till skoldagen som är skolskjuts.

Skolskjuts regleras genom Skollagen 18 kap. 30§:

Elever i anpassad gymnasieskola med offentlig huvudman har rätt till kostnadsfri skolskjuts inom hemkommunen från en plats i anslutning till elevens hem till den plats där utbildningen bedrivs och tillbaka, om sådan skjuts behövs med hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållanden, elevens funktionsnedsättning eller någon annan särskild omständighet.

Stannar eleven kvar på skolan i till exempel två timmar efter skoldagens slut kan inte skolskjuts ske. Skolskjuts kan inte heller ske från hemmet till korttidstillsyn, från korttidstillsyn till skolan och vice versa. Skolskjuts kan vara buss eller taxi.

I och med förvaltningsdelningen 1 januari 2026 har den nya gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen tagit fram förslag på riktlinjer för elever med skolskjuts som går anpassat gymnasium.

Genomförande

Den metod som används för att inhämta synpunkter från elever på anpassad gymnasieskola är gruppintervjuer med elevgrupper på alla tre skolorna och med elever från alla fyra årskurser. Intervjuerna har genomförts på plats med elever och en elevassistent per skola. Alla deltagande elever har getts möjlighet att svara på frågorna i tur och ordning. Inför samtalet har en Powerpointpresentation om Barnkonventionen visats för eleverna.

De 18 elever som deltagit utgör 20 procent av det totala antal elever som går på anpassad gymnasieskola. De elever som har deltagit har skolskjuts; buss eller taxi. Samtalen med eleverna ägde rum 10 och 11 februari på respektive skola.

Aktuell lagstiftning och artiklar i barnkonventionen

En barnkonsekvensanalys innebär en prövning av barnets bästa. I delar av Skollagens (2010:800) första kapitel återfinns Barnkonventionens grundprinciper. I 10 § står det att i all utbildning och annan verksamhet enligt denna lag som rör barn ska barnets bästa vara utgångspunkt för alla beslut och åtgärder som rör barn. Med barn avses varje människa under 18 år. I första kapitlet i skollagen 4 § står vidare att hänsyn ska tas till barns och elevers olika behov i utbildningen samt att skolan ska sträva efter att uppväga skillnader i elevers förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Skollagen är tydlig i att elever har rätt till inflytande över sin utbildning och arbetsmiljö. Delaktighet och inflytande skapar större förståelse och acceptans för de beslut som fattas. Barnkonventionen som är inkorporerad i Skollagen beskriver att barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Hänsyn ska tas till barnets åsikter, utifrån barnets ålder och mognad.

I föreliggande barnkonsekvensanalys är följande artiklar i fokus:

Barnkonventionen Artikel	Huvudprincip	Kort sammanfattning
Artikel 2	Icke-diskriminering	Alla barn har samma rättigheter och lika värde. Inget barn får diskrimineras oavsett bakgrund eller situation.
Artikel 3 Barnets bästa	Barnets bästa	I alla beslut som rör barn ska barnets bästa alltid komma i första rummet.
Artikel 6	Rätt till liv, överlevnad och utveckling	Varje barn har rätt till liv, och staten ska säkerställa barnets överlevnad och utveckling till fullo.
Artikel 12 Barnets röst	Rätt att komma till tals	Barn har rätt att uttrycka sina åsikter i frågor som berör dem, och deras åsikter ska beaktas i förhållande till barnets ålder och mognad.

De fyra grundläggande principerna i Barnkonventionen som är vägledande är artiklarna 2, 3, 6 och 12. Varje princip har en självständig betydelse, och ska vara vägledande vid tolkning och tillämpning av de övriga bestämmelserna i barnkonventionen och bidrar till att förstå skollagens intentioner.

Principen om barnets bästa innebär bland annat att när ett enskilt barn eller en grupp barn kommer att påverkas av ett beslut, måste beslutsprocessen innehålla en utvärdering av eventuella positiva eller negativa konsekvenser för barnet eller barnen. I beslutet ska beslutsfattaren dessutom motivera på vilket sätt hänsyn har tagits till barnets bästa, det vill säga vad som beslutsfattaren ansett vara barnets bästa, vilka kriterier detta grundas på och hur barnets intressen vägts mot andra intressen.

Artikel 12 kräver inte enbart att barnet ska få uttrycka sina åsikter, utan åsikterna ska dessutom anses ha betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad. Barnet har en rättighet att fritt framföra sina åsikter utan påtryckningar. Vilken vikt åsikten ska få beror på en bedömning av ålder och mognad som enbart kan göras efter att barnet har kommit till tals.

Möte med elever

Bland de 18 elever som deltog i samtalen var det sju som åkte buss och de flesta bytte buss i centrum på väg till skolan. Elva elever åkte skolskjuts med taxi.³

De elever som åkte buss hade under grundskolan eller första åren på gymnasiet åkt taxi till skolan. De tyckte att det fungerade bra att åka buss nu. Bussen kom i tid, det var mer flexibelt, ökar självständighet "man tar eget ansvar". Eleverna på två av skolorna har även arbetsplatsförlagt lärande (APL) det vill säga att de gör praktik på en arbetsplats. I de flesta fall kunde eleverna åka buss till sin APL- plats men ibland fick de skolskjuts med taxi under APL perioden.

Bland de elever som åkte taxi finns det de som åkte specialtaxi för att kunna åka med rullstol. Ibland åkte de ensamma, ibland tillsammans med någon fler elev. Det fungerade bra med dessa skolskjutsresor.

³ Alla frågor finns i bilaga 1.

De elever som åkte taxi som skolskjuts åkte tillsammans med andra elever och hämtades upp och lämnades av vid hemadressen efter skolan. I elevernas berättelser kom vissa positiva synpunkter upp som att chaufförerna var trevliga, hälsade god morgon, frågade om musik. Dock var de allra flesta synpunkterna från eleverna om taxi negativa: taxin var nästan alltid sen, 20–30 minuter, ibland var taxin timmar sen, ofta fick eleverna inget meddelande att taxin var sen. En del körde alldeles för fort, ibland fick de åka runt, runt i Umeå innan de kom fram till skolan. Ibland åkte taxin bara förbi utan att stanna. En del chaufförer var otrevliga, luktade rök, tutar på folk. Många uttryckte en stor otrygghet att åka taxi. De påpekade också att de oftast kom sent till skolan. Hemresan från skolan innebär också en väntan för de elever som åker taxi. Taxin är ofta sen men det är olika beroende på vilken skola man går på. Generellt var taxin senare på morgonen än på eftermiddagen.

På frågan *Skulle du vilja åka till skolan på annat sätt?* Svarade de elever som åkte buss att de ville fortsätta med det. Några av eleverna som åkte taxi ville börja bussträna för att lära sig åka buss. Några elever vill och har behov av att fortsätta åka taxi.

En fråga handlade om korttidstillsyn och om de deltar på det. Några elever, ganska få, gick på korttidstillsyn och de hade färdtjänst för hemresor. Någon elev hade färdtjänst men också släktingar eller vårdnadshavare som skjutsade till eller hämtade från korttidstillsyn eller andra aktiviteter som man deltog i. Idag har eleverna möjlighet att nyttja skolskjuts för att åka till korttidstillsyn i stället för till hemmet när skoldagen är slut. I förslaget till riktlinjer erbjuds eleverna resor till och från skolan i anslutning till skoldagen. För resor till korttidstillsyn kan eleven nyttja färdtjänst

Övriga synpunkter från eleverna

Fler vill få bussträning.

GPS som visar var taxin är i taxi-app.

Bättre turplanering för att slippa sitta lång tid i taxin.

Anpassa vilka som åker tillsammans för att öka tryggheten.

Sammanfattning

20 procent av elever på anpassade gymnasieskolan har deltagit i barnkonsekvensanalysen rörande riktlinjer för skolskjuts för elever på anpassad gymnasieskola.

Det finns ett behov att ta fram riktlinjer för att skapa en tydlighet för handläggare och medborgare kring vilka kriterier som gäller vid bedömning av beslut om skolskjuts för elever i anpassad gymnasieskola särskilt kopplat till funktionsnedsättning och särskild omständighet. Lagstiftning fastslår att skolskjuts gäller från hemmet till skolan vid skolstart och tillbaka i anslutning till skoldagens slut. Skolskjutsen ska vara kostnadsfri. Skolskjuts kan vara buss eller taxi.

Viktigt att gränsdragning mellan skolskjuts och färdtjänst blir tydlig. Det finns ingen skyldighet enligt Skollagen 18 kap. 30§ att ordna skolskjuts utanför skoltid.

De rekommendationer som förvaltningen gör utifrån elevernas synpunkter i barnkonsekvensanalysen är att fler borde få bussträning. Taxiresor behöver fungera bättre och tryggare för eleverna. Eleverna som har LSS korttidstillsyn kan anlita färdtjänst.

Rekommendationen är utifrån en bedömning av barnets bästa och utifrån barnets perspektiv.

1. *Har man undersökt vilka barn som kan diskrimineras av att skolskjuts genomförs utifrån skollagen*

Ja, och i riktlinjerna har hänsyn tagits till detta.

2. *Innebär beslutet att barnets bästa har tagits hänsyn till?*

Ja utifrån skollagen.

3. *Har barn getts möjlighet att uttrycka sin åsikt och har deras åsikt beaktats?*

Ja genom samtal om skolskjuts.

.

Referenser

Barnkonventionen, UNICEF, [Barnkonventionen - UNICEF Sverige | unicef.se](https://www.unicef.se/barnkonventionen)

Konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och fakultativt protokoll till konventionen, SÖ 2008:26, [www.regeringen.se](https://www.regeringen.se/491313/publications/491313)

Kunskapsguiden, <https://kunskapsguiden.se/omraden-och-teman/funktionshinder/rattigheter-for-personer-med-funktionsnedsattning/rattigheter-for-barn-med-funktionsnedsattning/>
(hämtad 2026 02 02)

Lundin Karphammar, Marie, *Implementering av barnkonventionen – med hjärta och hjärna*, Studentlitteratur (2019, 2022).

Skollagen (2010:800).

Åhl, Cecilia, Karlsson, Jonas & Ingeström, Shanti, *Handbok för barns delaktighet och inflytande. Teori och praktik för nyfikna läsare som vill lära sig mer om värdet av barnets perspektiv*, UNICEF, Sverige (2020).

Bilaga 1

Barnkonsekvensanalys/samråd med elever på anpassad gymnasieskola

Frågor:

Hur tar du dig till skolan?

Vad är bra med att åka buss?

Vad är bra med att åka Taxi?

Vad är bra med att.....? (andra egna alternativ t ex cykla, gå)

Vad är dåligt/mindre bra med att åka buss?

Vad är dåligt mindre bra med att åka taxi?

Vad är dåligt mindre bra med att.....?

Kommer taxin/bussen när den ska komma?

Var kliver du på taxin?

Var kliver du på bussen?

Skulle du vilja åka till skolan på annat sätt?

Hur åker du från skolan på efter skolan?

Deltar du på korttidstillsyn?

Hur tar du dig dit?

Hur många har färdtjänst?

Vad skulle du vilja ändra eller förbättra när det handlar om skolskjuts?

Övrigt som du vill säga om skolskjuts.



Samråd enligt Funktionsrättskonventionen inför beslut om riktlinjer för skolskjuts anpassad gymnasieskola. (2026 02 17)

Deltagare:

GVN: Åza Hortell, Cathrin Backman Löfgren, strateger

FUB: Lena Renlund, ordf., Maria Alm v ordf., Magdalena Skaghammar, medlem.

Bakgrund:

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden (GVN) har efter förvaltningsdelning 1 januari 2026 gett gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen 28 januari 2026 i uppdrag att ta fram riktlinjer för skolskjuts för elever som är skrivna i Umeå kommun och går på anpassad gymnasieskola (AGY). Skolskjuts regleras genom Skollagen 18 kap. 30§.

Tidigare hanterade för- och grundskolans (FGN) skolskjutsteam även gymnasieskolans skolskjutsar för elever på AGY till och från skolan. Fram till slutet av höstterminen 2025 har individ- och familjenämnden (IFN) subventionerat resor till och från LSS korttidstillsyn på morgon och/eller kväll. Efter beslut i IFN 18 juni 2025 upphör subventionerna från 1 januari 2026 och eleverna behöver söka färdtjänst till och från korttidstillsyn. Vårterminen 2026 har det tillfälligt varit möjligt att elev kan åka skolskjuts från skolan till korttidstillsyn i stället för hem. Enligt Skollagen är det endast resor i anslutning till skoldagen som är skolskjuts. Stannar eleven kvar på skolan i till exempel två timmar efter skoldagens slut kan inte skolskjuts ske. Skolskjuts kan inte heller ske från hemmet till korttidstillsyn, från korttidstillsyn till skolan och vice versa.

Samrådsinbjudan kom sent och det beklagar förvaltningen. Första kontakt 4 februari via telefon med Lena Renlund, ordförande FUB Umeå. Dokument och inbjudan till samrådsmöte skickades med mejl till ordförande FUB Umeå och funktionsbrevlåda FUB Umeå 5 februari. Fysiskt samrådsmöte 17 februari med FUB Umeå.

Minnesanteckningar från samrådsmötet:

Mötet inleds med presentation av deltagare samt en kort introduktion av förvaltningen på förslag till riktlinjer för skolskjuts anpassad gymnasieskola och hur elever på anpassad gymnasieskola getts möjlighet att delta.

Under samrådet lyfte FUB vikten av att även arbetsplatsförlagt lärande (APL) omfattas av skolskjuts. Förvaltningen bekräftade att så kommer ske. FUB har inga synpunkter på riktlinjer för skolskjuts utifrån skollagen. Däremot lyfte FUB beslut som ligger inom IFN:s och TN:s ansvarsområden.

Det FUB framförde var att de anser att Umeå kommun saknar en helhetssyn när det gäller unga med funktionshinder som beviljats insatser via LSS. FUB anser att det saknas samverkan mellan nämnderna för att möjliggöra en helhetslösning för berörda unga med omfattande funktionsnedsättning. FUB hänvisar sina synpunkter till Barnkonventionen, Konventionen rättigheter för personer med funktionsnedsättning samt diskrimineringslagen.

FUB poängterar att IFN:s beslut om att inte längre bekosta resor till/från korttidstillsyn har fått stora konsekvenser för många familjer med barn som har omfattande funktionsnedsättning. De har fått ökade kostnader för färdtjänst för unga som åker till och från korttidstillsyn. Det saknas ett högkostnadsskydd för färdtjänst för unga, något som vuxna som reser till och från daglig verksamhet har. Den ökade kostnaden har medfört att vissa familjer väljer bort deltagande på korttidstillsyn före och efter skolan. Det innebär i förlängningen att tillsynen för dessa unga helt hamnar på familjen med ytterligare belastning till följd. De unga med funktionsnedsättning tappar kontakt med "fritidsvuxna" och det medför minskad social färdighetsträning med jämnåriga.

FUB överlämnade "Skrivelse angående kommunens ansvar för transport till korttidstillsyn enligt LSS", se medföljande bilaga.

Vid pennan,

Cathrin Backman Löfgren

Bilaga

Skrivelse angående kommunens ansvar för transport till korttidstillsyn enligt LSS

FUB Umeå är en intresseorganisation för personer med Intellectuell funktionsnedsättning (IF) och deras anhöriga. Vi arbetar för att personer med IF och deras anhöriga ska få goda levnadsvillkor och sina rättigheter tillgodosedda.

Vi vill genom denna skrivelse uppmärksamma Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden på kommunens ansvar gällande transport till och från korttidstillsyn enligt Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

Vi har uppmärksammat att Individ- och familjenämnden nekar transport till och från korttidstillsyn med hänvisning till att transport inte uttryckligen anges som en del av insatsen i lagtexten. Denna tolkning riskerar att leda till att beviljade insatser i praktiken inte blir tillgängliga för den enskilde.

Enligt 7 § LSS ska insatser tillförsäkra den enskilde goda levnadsvillkor. Detta innebär att insatsen måste vara reellt tillgänglig. Om en elev, på grund av sin funktionsnedsättning, saknar faktisk möjlighet att ta sig till den plats där korttidstillsyn bedrivs, blir insatsen i praktiken verkningslös utan transportlösning.

Rättspraxis från högre instanser har tydliggjort att åtgärder som är nödvändiga för att en beviljad LSS-insats ska kunna genomföras kan omfattas av kommunens ansvar, när behovet har ett direkt samband med funktionsnedsättningen. Transport kan i sådana fall utgöra en nödvändig förutsättning för att insatsen ska vara tillgänglig.

För barn och unga ska dessutom barnets bästa särskilt beaktas. Barnkonventionen är svensk lag och står fast att barn med funktionsnedsättning har rätt till full delaktighet och utveckling. Om transport nekas riskerar barnet och den unga att utestängas från beviljad tillsyn och social gemenskap, vilket står i strid med konventionens intentioner.

Vi vill även uppmärksamma nämnden på risken för ojämlik tillämpning och indirekt diskriminering enligt Diskrimineringslagen, om barn och unga med funktionsnedsättning i praktiken hindras från att ta del av insatser som andra kan nå utan hinder. Genom insatsen korttidstillsyn ges ett individuellt anpassat stöd en trygg situation och en meningsfull sysselsättning.

Vi vill även lyfta fram Art 4 p.2, FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning: att vidta alla ändamålsenliga lagstiftningsåtgärder, administrativa och andra åtgärder för att uppfylla de rättigheter som erkänns i denna konvention.

Samhällsekonomiska konsekvenser

Utöver de juridiska aspekterna vill vi särskilt lyfta de samhällsekonomiska konsekvenserna av att neka transport:

1. Minskad arbetsförmåga hos vårdnadshavare

Om föräldrar dagligen måste avbryta arbete för att transportera ungdomar till och från korttidstillsyn riskerar detta minskad arbetstid, inkomstbortfall och i vissa fall sjukskrivning. En försämrad ekonomi är vanligt bland föräldrar till barn med funktionsnedsättningar.

2. Ökad risk för sammanbrott i omsorgssituationen

Bristande avlastning kan leda till psykisk ohälsa hos anhöriga, vilket i sin tur kan medföra ökade kostnader för sjukvård och sociala insatser. Även en sämre hälsa är vanligare hos föräldrar till barn med funktionsnedsättningar än hos andra föräldrar.

3. Ökade framtida insatser

Om korttidstillsyn inte fungerar riskerar behovet av mer omfattande och kostsamma insatser att öka, exempelvis utökad korttidsvistelse eller annan boendeform.

4. Förebyggande perspektiv

Transportkostnaden är i sammanhanget begränsad i förhållande till de betydligt större kostnader som kan uppstå om stödinsatser brister.

Att säkerställa fungerande transportlösningar är därmed inte enbart en rättighetsfråga utan även en långsiktigt hållbar ekonomisk strategi.

Mot denna bakgrund uppmanar vi Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden att:

1. Säkerställa att individuella bedömningar görs där transportbehov kopplas till funktionsnedsättningen.
2. Klargöra i riktlinjer att transport kan utgöra en nödvändig del av LSS-insatsen korttidstillsyn.
3. Verka för en rättssäker och likvärdig tillämpning i kommunen.

Samverkan har i det här fallet inte skett med berörda funktionshinderföreningar i ett tidigt skede i enlighet med LSS. Nu har tiden varit alltför knapp och vi förväntar oss därför en dialog med nämnden i ett möte innan beslut fattas för att kunna utveckla våra synpunkter.

Med vänlig hälsning,

Lena Renlund, ordförande FUB

Umeå 070-296 43 87

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens arbetsutskott

2026-02-25

§ 20

Diariennr: SK-2025/00766

Beslut om riktlinjer för skolskjuts - anpassad gymnasieskola**Arbetsutskottets beslut**

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden föreslås besluta att godkänna förslag till riktlinjer för skolskjuts – anpassad gymnasieskola i enlighet med bilaga 1.

Förslag till beslut

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beslutar att godkänna förslag till riktlinjer för skolskjuts – anpassad gymnasieskola i enlighet med bilaga 1.

Ärendebeskrivning

Enligt Skollagen 18 kap. 30§ har elever i anpassad gymnasieskola med offentlig huvudman rätt till kostnadsfri skolskjuts inom hemkommunen från en plats i anslutning till elevens hem till den plats där utbildningen bedrivs och tillbaka, om sådan skjuts behövs med hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållanden, elevens funktionsnedsättning eller någon annan särskild omständighet.

Nulägesanalysen som gjordes i samband med igångsättningsbeslutet 2026-01-28 §8 visar att det idag saknas ett tydligt styrdokument för skolskjuts inom den anpassade gymnasieskolan. Detta medför en risk för att bedömningar blir ojämlika och rättsosäkra. På uppdrag av nämnden har förvaltningen därför tagit fram ett förslag till *Riktlinjer för skolskjuts i anpassad gymnasieskola*. Förslaget är utformat i enlighet med gällande lagstiftning och praxis.

Inför beslutet om nya riktlinjer för skolskjuts har en barnkonsekvensanalys genomförts enligt barnkonventionens tredje kapitel. En barnkonsekvensanalys ska säkerställa att barnets bästa är en

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens arbetsutskott

2026-02-25

utgångspunkt och att elevernas rättigheter och åsikter beaktas, se bilaga 2.

Därutöver har samråd skett med FUB Umeå i enlighet med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, se bilaga 3.

Beslutsunderlag

Bilaga 1: Riktlinjer – förslag

Bilaga 2: Barnkonsekvensanalys inför beslut om riktlinjer

Bilaga 3: Samråd enligt Funktionsrättskonventionen 260217

Beredningsansvariga

Stina Andersson, kanslichef

Beslutet ska skickas till

dokumentcontroller

kommunikatör

umea@fub.se

Propositionsordning

Ordföranden prövar tjänsteskrivelsens förslag och finner att arbetsutskottet beslutar att bifalla tjänsteskrivelsen.



Tjänsteskrivelse

2026-02-16

Gymnasie- och
vuxenutbildningsnämndens
arbetsutskott

Diariennr: SK-2022/00320

Budgetupptakt inför arbete med budget och verksamhetsplan 2027

Förslag till beslut

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beslutar att fastställa datum för nämndens budgetupptakt till 22-23 september 2026.

Ärendebeskrivning

Inför beslut om budget och verksamhetsplan 2027 är avsikten att möjliggöra ett gott politiskt deltagande i det förberedande arbetet.

Förslaget är att uppstarten för årets budgetberedning förläggs till 22-23 september, delvis gemensamt med för- och grundskolenämnden och även i direkt anslutning till nämndens sammanträde samma månad.

Vid gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens sammanträde den 18 november fattas beslut om budget och verksamhetsplan inför 2027.

Beredningsansvarig

Annelie Holmlund, nämndsekreterare

Beslutet ska skickas till

Sofia Öberg, ekonomichef

Nicklas Wallmark
gymnasie- och arbetsmarknadsdirektör

Stina Andersson
kanslichef

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens arbetsutskott

2026-02-25

§ 21

Diariernr: SK-2022/00320

Budgetupptakt inför arbete med budget och verksamhetsplan 2027

Arbetsutskottets beslut

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden föreslås besluta att fastställa datum för nämndens budgetupptakt till 22-23 september 2026.

Förslag till beslut

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beslutar att fastställa datum för nämndens budgetupptakt till 22-23 september 2026.

Ärendebeskrivning

Inför beslut om budget och verksamhetsplan 2027 är avsikten att möjliggöra ett gott politiskt deltagande i det förberedande arbetet.

Förslaget är att uppstarten för årets budgetberedning förläggs till 22-23 september, delvis gemensamt med för- och grundskolenämnden och även i direkt anslutning till nämndens sammanträde samma månad.

Vid gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens sammanträde den 18 november fattas beslut om budget och verksamhetsplan inför 2027.

Beredningsansvarig

Annelie Holmlund, nämndsekreterare

Beslutet ska skickas till

Sofia Öberg, ekonomichef

Propositionsordning

Ordföranden provar tjänsteskrivelsens förslag och finner att arbetsutskottet beslutar att bifalla tjänsteskrivelsen.



Tjänsteskrivelse

2026-02-16

Gymnasie- och
vuxenutbildningsnämndens
arbetsutskott

Diariennr: SK-2025/00806

Yttrande över planeringsdirektiv 2027 - KS-2025/00756

Förslag till beslut

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beslutar:

-att godkänna förslag till yttrande över förslag till planeringsdirektiv 2027

-att ärendet förklaras omedelbart justerat

Ärendebeskrivning

Stadsledningskontoret har i enlighet med kommunfullmäktiges riktlinjer för planeringsprocess, budget och investeringar sammanställt ett förslag till planeringsdirektiv version 1 för 2027. Nämnderna ska yttra sig över planeringsdirektiv 1 i enlighet med anvisningar genom att besvara fyra remissfrågor.

Planeringsdirektiv version 1 för 2027 inkl. bilagor finns att tillgå på www.umea.se/planering.

Beslutsunderlag

Bilaga 1: Yttrande över förslag till planeringsdirektiv 2027

Bilaga 2: Anvisning för nämnders och bolags yttrande över Stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv för 2027

Beredningsansvarig

Sofia Öberg, ekonomichef

Beslutet ska skickas till

ksdiarium@umea.se, i ämnesraden anges Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens yttrande KS-2025/00756

Nicklas Wallmark
gymnasie- och arbetsmarknadsdirektör



Bilaga 4

Anvisning för nämnder och bolags yttrande över Stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv för 2027

Beslutad av
Kommunstyrelsen

Dokumenttyp
Anvisning

Gäller för
Egna nämnder och
helägda bolag
Giltighetstid
2025-2026

Diarienummer
KS-2025/00756

**Dokumentansvarig
enhet**
Stadsledningskontoret -
Ekonomi och styrning

Beslutsdatum/paragraf
2 dec 2025 §

Förslag till planeringsdirektiv

Stadsledningskontoret har i enlighet med kommunfullmäktiges riktlinjer för planeringsprocess, budget och investeringar sammanställt ett förslag till planeringsdirektiv version 1 för 2027. Umeå kommuns planeringsprocess ska utformas så att processen:

- ger tid för analys, dialog och faktainhämtning
- utgår från prognos över tillgängliga medel
- ökar fokus på nämnders och bolags grunduppdrag/ändamål
- främjar effektiv användning av de medel som kommunen förfogar över
- skapar förutsättningar för långsiktighet
- främjar samordning mellan kommunens nämnder och de kommunala bolagen
- är transparent och att vägval/beslut är spårbara i efterhand

Stadsledningskontorets förslag baseras på senast beslutade planeringsdirektiv i fullmäktige (d.v.s. för verksamhetsåret 2026). Inga ändringar har gjorts i förslag till inriktningsmål/program, utdelningskrav, finansiella mål, personalpolitiska mål med mera. Föreslagna budgetramar utgår från aktuell prognos över intäkter, samma procentuella andel som i kommunfullmäktiges senaste beslut justerat så att varje nämnd fått tilldelning i enlighet med PKV¹ i förhållande till relevant åldersintervall enligt senaste befolkningsprognos.

Avgränsning

Denna anvisning riktar sig till Kommunstyrelsen samt kommunens tio egna nämnder, dvs Byggnadsnämnden, Fritidsnämnden, För- och grundskolenämnden, Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, Individ- och familjenämnden, Kulturnämnden, Miljö- och hälsoskyddsnämnden, Personalnämnden, Tekniska nämnden och Äldrenämnden.

De fyra nämnder som är gemensamma med andra kommuner (Brand- och räddningsnämnd, Överförmyndarnämnd, IT-kapacitetsnämnd och Personaladministrativ nämnd) omfattas inte av anvisningen i detta skede. Dessa hanteras i särskild ordning efter dialog med andra berörda kommuner. Valnämnd, Kommunrevision och Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott är även de undantagna från anvisningen men kan om de så vill lämna yttrande i enlighet med anvisning för berörda nämnder.

Kommunens helägda bolag omfattas av delar av denna anvisning, se sid 4. Övriga majoritetsägda och delägda bolag hanteras inom befintliga ägarsamråd.

Kommunstyrelsen har utifrån sina samordnande roller i uppdrag att yttra sig över de kommungemensamma poster som fastställs av kommunfullmäktige.

Personalnämnden har utifrån sitt specifika ansvar för kommunens personalpolitik i uppdrag att yttra sig över personalpolitiska mål och eventuella förändringar i lönestruktur.

¹ Prisindex för kommunal verksamhet (PKV) exklusive PO-effekt enligt SKR:s prognos i cirkulär 25:47 i oktober 2025.

Anvisning till berörda nämnder

Berörda nämnder ska skriftligt besvara följande remissfrågor:

Remissfråga 1 - Vilka väsentliga förändringar påverkar utförandet av nämndens grunduppdrag under kommande år? Beskriv kortfattat, max 2 sidor per nämnd

Ta i beaktning till exempel befolkningsförändringar, kompetensbrist, förändringar i lagstiftning och andra krav, teknisk utveckling, hållbarhet med mera. Kommer förändringar av utförandet att påverka annan nämnds verksamhet ska detta beskrivas.

Remissfråga 2 - Bedömer nämnden att förslaget till investeringsbudget 2027 och plan 2028-2030 innebär direkta och väsentliga verksamhetskONSEKVENSER? Om ja, beskriv dessa kortfattat, max 2 sidor per nämnd.

Nämnden kan även beskriva behov av översyn/utredningar inom specifika områden som kan medföra förändrade investeringsnivåer på sikt.

Remissfråga 3 - Bedömer nämnden att ett eller flera av fastställda program bör revideras, utökas eller avgränsas?

Om nämnden föreslår förändringar bör förslag samt motivering till förändring beskrivas. Om nämnd väljer att avstå från yttrande i relation till ett eller flera program bör detta framgå

Remissfråga 4 - Bedömer nämnden att det finns behov av revidering av nämndens taxor eller avgifter för verksamhetsåret 2027?

Om nämnden ser behov av förändring ska föreslagna förändringar beskrivas och motiveras i nämndens yttrande.

Observera att om nämnd ser behov av revidering av nämndens taxor/avgifter inför nästkommande verksamhetsår och en sådan förändring förutsätter beslut i kommunfullmäktige ska av nämnden beslutade förslag till taxe/avgiftsförändring inlämnas i separat ärende till KS-diarium senast 29 april 2026.

Anvisning till berörda bolag

Anvisning för bolagens yttrande över inriktningsmål/program

De inriktningsmål och program med fokusområden som redovisas i förslaget till planeringsdirektiv för 2027 är desamma som kommunfullmäktige fastställde den 16 juni 2025. Umeå kommunföretag (UKF) och helägda dotterbolag till UKF ska lämna yttrande över dessa program (och de fokusområden som ingår i respektive program) och ombeds därför bevara följande remissfråga:

- 1. Bedömer bolaget att ett eller flera av fastställda program bör revideras, utökas eller avgränsas?**

Om UKF/dotterbolag föreslår förändringar bör förslag samt motivering till förändring beskrivas. Om UKF/dotterbolag väljer att avstå från yttrande i relation till ett eller flera programförslag bör detta framgå av UKF:s sammanställda yttrande.

Anvisning vid behov av förändring av bolagets taxor/avgifter inför 2027

Kommunfullmäktige ska enligt kommunallagen fastställa väsentliga förändringar av taxor/avgifter.

- 2. Bedömer bolaget att av kommunfullmäktige fastställda taxor/avgifter behöver förändras inför 2027?**

Om bolagets taxor/avgifter behöver förändras inför 2027 och sådan förändring kräver fastställande av kommunfullmäktige ska bolaget i samband med sitt yttrande påtala behov av sådan taxe/avgiftsförändring. Föreslagna förändringar ska specificeras och motiveras i bolagets yttrande.

Observera även att av bolaget beslutat förslag till taxe/avgiftsförändring ska inlämnas i separat ärende till KS-diarium senast 29 april 2026.

Helägda bolag ska enligt separat instruktion och tidplan från UKF lämna svar på remissfråga 1 och 2 till UKF för sammanställning.

Anvisning för specifika yttranden från UKF AB

Anvisning för yttrande över utdelning från UKF AB

Den budgeterade utdelningen från Umeå kommunföretag AB för 2026 uppgår till 0 kr (enligt kommunfullmäktiges beslut om planeringsförutsättningar för 2026 den 16 juni 2025).

Utdelningsnivå, fastställda av kommunfullmäktige, är oförändrad i Stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv för 2027. UKF ska besvara följande remissfråga:

- 3. Umeå kommunföretag ombeds härmed lämna yttrande över fastställd utdelningsnivå och beskriva effekter av nuvarande alternativt förändrad utdelningsnivå.**

Anvisning för yttrande över föreslagen budget för kollektivtrafik

I enlighet med kommunfullmäktiges beslut om planeringsförutsättningar för 2026 (fastställd den 16 juni 2025) uppgår plan för Kollektivtrafikens budget för 2027 till 185,6 mnkr.

- 4. UKF ombeds inkomma med yttrande över förslag till kollektivtrafikens budget för 2027 och plan för 2028-2030**

Tid och form för inlämning av yttrande

UKF AB ska senast den 20 mars 2026 lämna yttranden enligt ovanstående anvisning till kommunstyrelsens diarium via e-post ksdiarium@umea. I ämnesraden anges:

Yttrande UKF med dotterbolag KS-2025/00756.

Yttrande ska delges i word-format och vara redigeringsbara

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens yttrande över planeringsdirektiv för 2027–2030

Remissfråga 1 - Vilka väsentliga förändringar påverkar utförandet av nämndens grunduppdrag under kommande år?

Befolkningsförändringar

Nämndens ansvar innefattar folkbokförda individer i ett stort antal åldersgrupper, men den största gruppen är de som befinner sig inom gymnasiets verksamhet, 16-18 åringar. Enligt befolkningsprognosen från mars 2025, P25 förväntas antalet folkbokförda i Umeå kommun i åldern 16-18 år öka med ungefär 90 individer från år 2026 till 2027 och med ca. 100 individer till år 2030. Utöver den lagstadgade skyldigheten att erbjuda gymnasieplats till alla ungdomar i Umeå kommun så ska kommunen enligt avtal tillsammans med Vännäs kommun erbjuda samtliga ungdomar i Umeåregionen (exkl. Örnsköldsvik) en gymnasieplats. Befolkningsprognosen, P25 beaktar endast folkbokförda i Umeå kommun och tar ej hänsyn till förändringar i kommunerna i Umeåregionen. För att kunna erbjuda alla i Umeåregionen en gymnasieplats är det avgörande att Vasaskolan kan tas i bruk hösten 2027. Fler platser gör det lättare för elever att komma in på sitt förstahandsval, vilket ökar chanserna för att de fullföljer sina studier.

Analyser visar att en lägre andel går i gymnasiet jämfört med tidigare (en lägre servicegrad). Trots det ligger Umeå kommun fortsatt över snittet för större stad. Inför år 2026 reviderades servicegraden ner med nästan 2% och bedömningen är att den lägre nivån kvarstår år 2027, trots det innebär befolkningsökningen ett ökat behov motsvarande ungefär 13 mnkr år 2027. Prognosen framåt är osäkrare, förhoppningen är att servicegraden ska öka i samband med att fler platser kan erbjudas och att det arbete som intensifierats mellan gymnasieskolorna och det kommunala aktivitetsansvaret, KAA gör att fler elever påbörjar och slutför sin gymnasieutbildning.

Under 2025 ökade antalet feriejobb kraftigt med ungefär 200 platser jämfört med året innan. Eftersom de kommande årkurserna är stora kommer det att krävas ett tillskott på ungefär 1,2 mnkr för att kunna möta behovet av feriejobb de kommande åren.

Kompetensförsörjning

Nämndens ansvar för vuxenutbildning (Komvux och Yrkeshögskola) samt arbetsmarknad och integration, påverkas mer av konjunkturen än av demografin. Umeå kommun och Västerbotten har låg arbetslöshet, viss ökning har skett men jämfört med riket har Västerbotten fortsatt låg arbetslöshet. Trots det krävs utvecklingsinsatser för att klara kompetensförsörjningen i regionen på sikt. Kommunfullmäktige har beslutat att nämnden från 2026 ska ha en egen förvaltning för att bland annat kunna arbeta mer fokuserat med frågor kring kompetensförsörjning.

Allt fler personer, främst personer utan gymnasieutbildning, äldre, nyanlända eller personer med funktionsvariationer står långt från arbetsmarknaden. Denna grupp har en osäker ställning på arbetsmarknaden men är viktig för att klara kompetensförsörjningen på sikt. För att möta näringslivets behov krävs insatser som prövar och stärker deras arbetsförmåga. Därför planeras en utbyggnad av interna träningsarenor, inom områden som bland annat administration och transport under 2027–2030. För att påbörja denna utökning och breddning behövs ytterligare ungefär 2 mnkr. Parallellt ska även fler träningsplatser skapas inom kommunens egna förvaltningar för att på sikt säkra framtidens kompetensförsörjning.

Kompetensbristen är stor och förväntas öka. För att Umeå kommun och Umeåregionen fortsatt ska utvecklas och kunna kompetensförsörja företag är det helt avgörande att samtliga elever erbjuds en gymnasieplats där förstahandsval är en stärkande motivationsfaktor. Det är också helt avgörande att

det finns möjlighet att få en plats inom vuxenutbildningen och att fler personer når arbetslivet genom riktade arbetsmarknadsinsatser.

Vid analys av långsiktig personalförsörjning inom nämndens område framgår en sammantaget större efterfrågan på lärarkompetenser än det finns tillgång. Skollagens krav på legitimerad och behörig kompetens och ett lågt inflöde till lärarutbildningen/antal examinerade bidrar till behovet av att adekvata omställningsåtgärder vidtas för att säkerställa verksamhetens mål, resultat och kvalitet. Strategier för omställning av kompetens behöver utvecklas.

Verksamheterna inom nämndens område bedöms klara kompetensförsörjningsbehoven på kort sikt, men det blir än viktigare att fortsätta identifiera och utveckla åtgärder för att vara en attraktiv arbetsgivare och behålla medarbetare. Umeå kommun konkurrerar både med andra skolhuvudmän likväl som andra branscher med högre lönelägen. Prioriteringar i löneöversyn av dessa yrkesgrupper bör fortsätta.

Professionsprogram för meritering av lärare och förskollärare samt kompetensutveckling för lärare och rektorer beslutades av riksdagen 2025 och ett implementeringsarbete inom nämndens område har inletts. Professionsprogrammet förväntas bidra till att stärka undervisningens kvalitet och öka yrkets attraktionskraft. Verksamheternas behov ska utgöra grund för prioriteringar av kompetensutvecklingsinsatser.

Förändringar i nämndens lagstadgade uppdrag

Skollagen är en lagstiftning som kontinuerligt förändras, vilket över tid kan komma att innebära ökade oförutsedda kostnader för nämndens verksamhet och ett behov av implementering med kort varsel. Det är omöjligt att förutspå vilka utredningar som kommer att resultera i lagförslag och träda i kraft under planeringsperioden. Men det är värt att notera att det för närvarande pågår påfallande många utredningar på uppdrag av regeringen i syfte att lägga fram förslag till beslut i riksdagen.

Ny lagstiftning *fler vägar till arbetslivet* föreslås som bland annat innebär att gymnasieskolan ska kompletteras med nya yrkesprogram för elever som inte är behöriga till de nuvarande yrkesprogrammen. Syftet är att skapa fler vägar till utbildning och arbete. Skulle lagförändringen träda i kraft år 2028 skulle det innebära ökade kostnader för undervisning, läromedel och lokaler.

Utöver det är ny lagstiftning som påverkar lärares tid i undervisningsuppdraget föremål för beslut i riksdagen under våren 2026. Fattas beslut i enlighet med lagrådsremiss (*Tid för undervisningsuppdraget*) ges regeringen i uppdrag att meddela föreskrifter om minsta omfattning för lärares tid i undervisningen likväl som vad som ska ingå i läraruppdraget. Oklart i nuläget hur regeringens föreskrifter kan komma att påverka verksamhet inom gymnasieskola, anpassad gymnasieskola och kommunal vuxenutbildning.

I mars 2026 ska beslut fattas om ny lag kring aktivitetskrav inom försörjningsstödet, som föreslås börjar gälla juli 2026. Kravet är att försörjningsstödstagare som inte är sjukskrivna ska delta i aktivitet 40h i veckan om ej andra insatser finns. Ansvar för att fatta myndighetsbeslut enligt socialtjänstlagen bedöms landa på IFN medan ansvaret för att verkställa aktiviteterna bedöms ligga på arbetsmarknad. IFN har uppskattat att cirka 500 personer omfattas men antalet kan komma att öka. Om lagen träder i kraft ska aktiviteter erbjudas från oktober 2026. Detta skulle innebära en betydande utökning av nämndens uppdrag. Den finansiering som aviserats från staten är 1 miljard kronor till kommunerna år 2026, därefter 2 miljarder årligen till kommunerna i form av generella statsbidrag. För Umeå kommun skulle detta innebära ca. 13 mnkr för år 2026 och 26 mnkr år 2027 och framåt. Om ansvaret för att tillhandahålla organiserade aktiviteter faller inom nämndens uppdrag påverkas nämnden i väsentlig omfattning och det är avgörande att de ekonomiska resurserna tillförs för att uppdraget ska kunna genomföras.

Den 1 juli 2026 förväntas en ny lag *Språkkraft i äldreomsorgen* träda i kraft. Regeringen bedömer att detta kommer att öka behovet av kommunal vuxenutbildning för att individer ska stärka sina kunskaper i svenska språket. Kommunerna bedöms behöva anpassa sitt utbud för att möta efterfrågan. Nämnden delar regeringens bild och bedömer att utbudet på Komvux kommer att påverkas och behöva anpassas till fler studieformer, vilket innebär ökade kostnader för Komvux. Regeringen föreslår finansiering i form av statsbidrag till äldreomsorgen "svenska lyftet" samt en ökning av de generella statsbidragen.

Från den 1 mars 2026 ändras reglerna för att stärka informationsutbytet mellan kommuner och Arbetsförmedlingen. För vuxenutbildningen innebär detta mer administration, kopplat till informationsdelning, dokumentation och samverkan. Kommunen kan i och med detta tidigare identifiera individer som har rätt till eller behov av kommunal vuxenutbildning. Detta förväntas leda till fler elever inom Komvux och SFI, vilket medför ökade kostnader för utbildningsplatser och upphandling av utbildningsanordnare.

Den 1 juli 2025 började nya säkerhetskapitel i skollagen att gälla. Åtgärder har vidtagit för att stärka säkerhetsarbetet på skolenheterna men för att möta de nya lagkraven och dagens samhällsutmaningar behöver förvaltningens säkerhetsorganisation ses över och förstärkas.

Nämndens uppdrag är att ge alla elever förutsättningar att uppnå målen. Den senaste uppföljningen av grundskolans elever visar på att resultaten sjunker och att fler elever än tidigare riskerar att lämna grundskolan utan fullständiga betyg. Detta innebär risk för utanförskap och utmaningar för nämnden vad gäller kostnaden för undervisning då elever på introduktionsprogram har undervisning i mindre grupper och större behov av stöd än elever på nationella program. Utöver det så finns det utmaningar organisatoriskt och lokalmässigt om grundskolan inte lyckas hjälpa eleverna så att de går ut grundskolan med fullständiga betyg.

Omställning i verksamheterna:

Den nya gymnasieskolan i centrala Umeå ska färdigställas under planeringsperioden. Det centrala läget innebär särskilda utmaningar i arbetet med trygghet och säkerhet. Skolans placering ställer förhöjda krav på vuxennärvaro och säkerhetsrutiner för att minimera risker kopplade till obehöriga besökare och droghantering. Utöver det behöver planering för uppstarten av verksamheten i de nya lokalerna påbörjas tidigt under planeringsperioden och kommer att ställa krav på nya arbetssätt och en omfördelning av resurser mellan skolenheterna.

Gemensamt i Umeå kommun ställs nu krav på att varje förvaltning tar ett större ansvar inom fler områden. Det gäller bland annat frågan kring att klara sin egen beredskap vid händelse av större kris eller krig. Vilket kräver att förvaltningens organisation stärks för att kunna vara uthållig. Det förväntas även ett större ansvar och arbete i förvaltningen kring information- och cybersäkerhet. För att klara de nya kraven kommer det att krävas en omställning i verksamheten för att säkra kompetens och egna resurser som i större utsträckning arbetar med dataskydd- och informationsförvaltning. Även inom inköp och upphandling behöver kompetensen stärkas för att kunna leva upp till fullmäktiges beslutade policy.

Under planeringsperioden kommer det omställningsarbete som genomförs tillsammans med DoIT för att bli mer datadrivna att växlas upp. För att lyckas räcker det inte med tekniken utan det behövs resurser i förvaltningen som kan omsätta data i praktiken. Det handlar om att ha resurser som kan ge kollegor stöd i att analysera data, använda verktyg som AI och Power BI för att utveckla verksamheten.

Remissfråga 2 - Bedömer nämnden att förslaget till investeringsbudget 2027 och plan 2028-2030 innebär direkta och väsentliga verksamhetskonsekvenser?

Projektet Vasaskolan har påbörjat och ska tas i bruk höstterminen 2027. Fler platser gör att alla ungdomar kan erbjudas en gymnasieplats inom kommunen med större möjlighet att få sitt förstahandsval tillgodosett. Det är av stor vikt att elever så långt som möjligt får sitt förstahandsval tillgodosett för att skapa goda förutsättningar för att eleven fullföljer sin gymnasieutbildning.

Till projektet Vasaskolan ingår även att bygga en idrottshall vilket är nödvändigt för att kunna uppfylla lagkrav och tillhandahålla eleverna sin garanterade undervisningstid. Medel för byggnation av idrottshall ligger utanför planeringsperioden eftersom lokalisering av idrottshallen behöver utredas vidare. Fram till dess används en tillfällig lösning, men för att verksamheten ska fungera på sikt är det avgörande att tekniska nämnden lyckas med sitt uppdrag att tillhandahålla en permanent lösning för idrottshall i nära anslutning till skolan.

Fastigheterna på Forslunda ägs av gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden. Byggnaderna är i dåligt skick då investeringsmedel inte funnits i tillräcklig omfattning. En planering och överenskommelse är klar med Teknik och fastighet angående ansvarsfrågan om driften av Forslunda. I planeringen ligger vidare utredning kring samarbetsprojektet med Sveriges lantbruksuniversitet, SLU.

Den nya lagstiftningen *fler vägar till arbetslivet* som föreslås, kan komma att innebära ett förändrat lokalbehov kopplat till yrkesprogram, som tenderar till att vara mer lokalintensiva än teoretiska program. Det skulle kunna innebära att viss ombyggnation och tillskapande av ytterligare lokaler för yrkesprogram kan behöva genomföras till år 2028 om lagförändringen beslutas.

För att möta de skärpta lagkraven i skollagens nya säkerhetskapitel är det avgörande att investeringsmedel prioriteras för riktade säkerhetsanpassningar. Mot bakgrund av en förändrad samhällsbild där i synnerhet vuxenutbildning och gymnasieskolor identifierats som särskilt sårbara krävs åtgärder. Det fysiska skyddet behöver stärkas bland annat genom optimerade entrélösningar samt moderna lås- och passersystem. Det är viktigt att teknik- och fastighetsförvaltningen ges möjlighet att genomföra dessa investeringar för att uppfylla lagens krav på en trygg och säker utbildningsmiljö.

Inventarier

Vid färdigställande av nya byggnader tillkommer även investeringskostnader i form av inventarier och utrustning. Vid bedömning av behovet av inventarier till Vasaskolan fanns stora osäkerheter och hög inflation med extrema prisökningar som följd inte med i beräkningarna. Till det har säkerhetskapitlet i skollagen beslutats och medför att inköp av ytterligare inventarier kommer att behöva genomföras, för ungefär 0,3 mnkr. Utöver det finns stor risk att avsätta medel för inköp av inventarier och utrustning inte kommer att vara tillräckligt vid tid för inköp.

Reinvesteringar

Nämnden har länge betonat att tillräckliga medel för reinvesteringar i inventarier och utrustning är avgörande för både utbildningens kvalitet och en säker arbetsmiljö. Gymnasieskolan är en mångfacetterad verksamhet utifrån det breda programutbudet som bedrivs, bland annat bedrivs ett stort bygg- och anläggningsprogram, estetiska program, yrkesprogram, teknikprogram och program med lantbruksinriktning. Alla dessa program kräver anpassade lärverktyg i form av maskiner, utrustning och digitala verktyg. Även arbetsmarknadsverksamheter som returbutik och byggåterbruk behöver resurser till inventarier och utrustning för att leva upp till miljö- och arbetsmiljökrav. För att täcka de mest prioriterade behoven krävs totalt sett ungefär 8 mnkr årligen. Skulle lagförändringen kring fler vägar till arbetslivet träda i kraft år 2028 kommer behovet av medel att öka ytterligare för att utrusta de utökade yrkesprogrammen. Tillskjuts inte ytterligare medel för reinvesteringar under planeringsperioden kommer vissa yrkesprogram inte att kunna fortsätta bedrivas vilket skulle få stora negativa konsekvenser för kompetensförsörjningen i Umeåregionen.

Remissfråga 3 - Bedömer nämnden att ett eller flera av fastställda program bör revideras, utökas eller avgränsas?

Program för tillväxt

Programmet skapar riktning och klargör fokusområden de närmaste åren. Nämnden har inget förslag på revidering.

Program för social hållbarhet

Programmet syfte synliggör kommunens ambitioner. Nämnden har inget förslag på revidering.

Program för Klimatneutrala Umeå 2040

Programmet prioriterar minskningen av utsläpp av växthusgaser. Nämnden är positiv till programmets fem fokusområden. Nämnden har inget förslag på revidering.

Remissfråga 4 - Bedömer nämnden att det finns behov av revidering av nämndens taxor eller avgifter för verksamhetsåret 2027?

Inget behov av att revidera taxor eller avgifter är identifierade inför år 2027.

Umeå kommun**Protokollsutdrag**

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens arbetsutskott

2026-02-25

§ 22

Diarienumr: SK-2025/00806

**Yttrande över planeringsdirektiv 2027 -
KS-2025/00756****Arbetsutskottets beslut**

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden föreslås besluta:

-att godkänna förslag till yttrande över förslag till planeringsdirektiv 2027

-att ärendet förklaras omedelbart justerat

Förslag till beslut

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beslutar:

-att godkänna förslag till yttrande över förslag till planeringsdirektiv 2027

-att ärendet förklaras omedelbart justerat

Ärendebeskrivning

Stadsledningskontoret har i enlighet med kommunfullmäktiges riktlinjer för planeringsprocess, budget och investeringar sammanställt ett förslag till planeringsdirektiv version 1 för 2027. Nämnderna ska yttra sig över planeringsdirektiv 1 i enlighet med anvisningar genom att besvara fyra remissfrågor.

Planeringsdirektiv version 1 för 2027 inkl. bilagor finns att tillgå på www.umea.se/planering.

Beslutsunderlag

Bilaga 1: Yttrande över förslag till planeringsdirektiv 2027

Bilaga 2: Anvisning för nämnders och bolags yttrande över

Stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv för 2027

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens arbetsutskott

2026-02-25

Beredningsansvarig

Sofia Öberg, ekonomichef

Beslutet ska skickas till

ksdiarium@umea.se, i ämnesraden anges Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens yttrande KS-2025/00756

Propositionsordning

Ordföranden prövar tjänsteskrivelsens förslag och finner att arbetsutskottet beslutar att bifalla tjänsteskrivelsen.



Tjänsteskrivelse

2026-02-16

Gymnasie- och
vuxenutbildningsnämndens
arbetsutskott

Diariennr: SK-2026/00039

Kvalitetsrapport 2025 - Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen

Förslag till beslut

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beslutar att nämnden tagit del av Kvalitetsrapport 2025 – Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen.

Ärendebeskrivning

I kvalitetsrapporten kan man följa Arbetsmarknads- och integrationsavdelningens systematiska kvalitetsarbete, utfall och resultat av nämndens prioriterade mål för verksamhetsåret 2025. Syftet med denna kvalitetsrapport är att på övergripande nivå beskriva och presentera resultatet för de verksamheter som gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ansvarar för.

Beslutsunderlag

Bilaga: Kvalitetsrapport 2025 – Arbetsmarknads och integrationsavdelningen

Beredningsansvariga

Helén Andersson, verksamhetschef

Eva Edwards, utvecklingsledare

Anna Persson, utbildningsstrateg

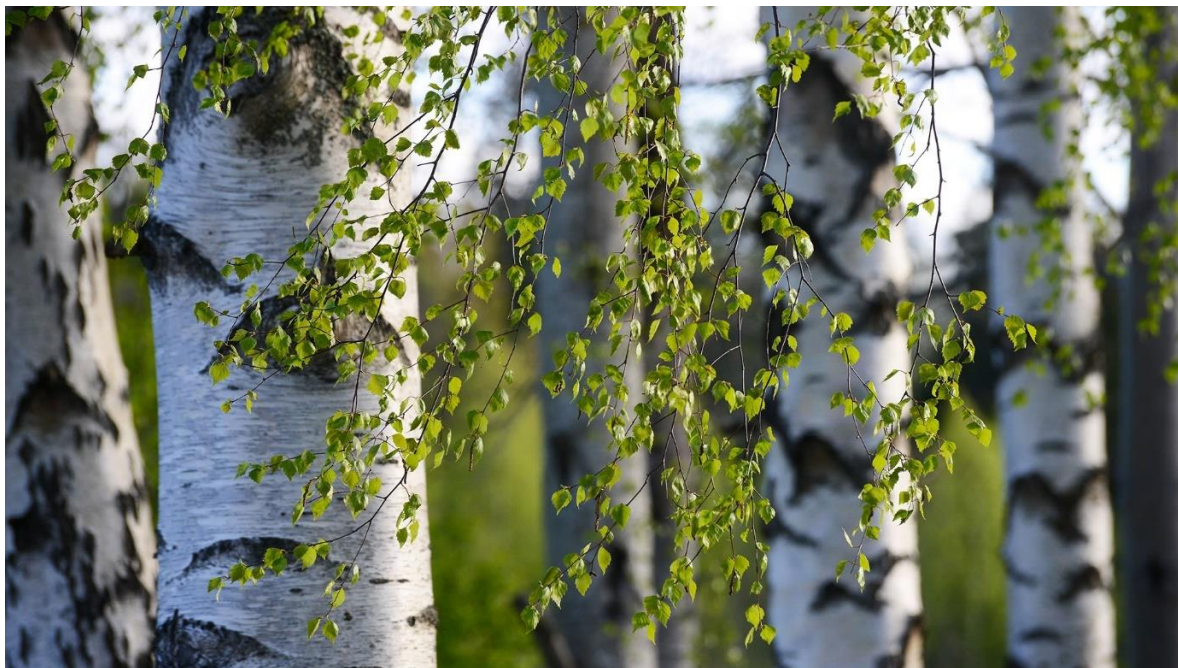
Beslutet ska skickas till

Kommunikatör för gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen

Nicklas Wallmark

gymnasie- och arbetsmarknadsdirektör

Kvalitetsrapport 2025 - Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen



Kvalitetsrapport 2025

Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen

Dokumenttyp: Kvalitetsrapport 2025 – Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen	
Dokumentansvarig: Helén Andersson, verksamhetschef	Datum: 260210
Godkänd av: Nicklas Wallmark, gymnasie- och arbetsmarknadsdirektör	DNR: SK-2026/00039

Kvalitetsrapport 2025 - Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen

Sammanfattning

Kvalitetsrapporten beskriver översiktligt Arbetsmarknads- och integrationsavdelningens organisation och måluppfyllelse. Det huvudsakliga syftet med rapporten är att redogöra för verksamhetsområdets systematiska kvalitetsarbete och ge gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden en möjlighet att följa årets resultat av yttre kvalitet. I kvalitetsrapporten beskrivs Arbetsmarknads- och integrationsavdelningens organisation och resultatuppfyllelse och redovisas, utifrån rubrikerna som avspeglar resultatmått och utfallen.

Kvalitetsrapport 2025 - Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	4
Umeås arbetsmarknad.....	5
Organisation	7
Övergripande mål och resultatmått	11
Minskat utanförskap och fler i egenförsörjning.....	12
Deltagare som påbörjar studier	15
Försörjningsstöd - Socialtjänsten	15
Kommunala aktivitetsansvaret (KAA)	16
Arbetsmarknadstorgets resultat	19
Arbetsgivararbete	20
Mottagande och etablering bland nyanlända.....	21
Mottagande av skyddsbehövande från Ukraina enligt massflyktsdirektivet.....	23

Kvalitetsrapport 2025 - Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen

Inledning

Denna kvalitetsrapport redovisar Arbetsmarknads- och integrationsavdelningens resultat och analyser för verksamhetsåret 2025. Syftet är att ge gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden en samlad bild av måluppfyllelse, kvalitet och utvecklingsbehov inom verksamhetsområdet. Verksamheten bedrivs utifrån lagstiftning, nämndens verksamhetsplan och fastställda resultatmått. Arbetet följs upp genom ett systematiskt kvalitetsarbete som bygger på statistisk uppföljning, kvalitetsdialoger och årlig sammanställning i kvalitetsrapport. Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen är, i syfte att kvalitetssäkra verksamheten, certifierad utifrån ISO 9001.

Arbetsmarknads- och integrationsavdelningens verksamhet är starkt omvärldsberoende och påverkas av globala, nationella, regionala och lokala faktorer. Verksamheten omfattar såväl arbetsmarknads- och studieinriktade insatser som mottagande och etablering av nyanlända samt ansvar för kommunala aktivitetsansvaret (KAA). Därutöver finns särskilda uppdrag beslutade av kommunfullmäktige, bland annat mottagande av skyddsbehövande enligt massflyktsdirektivet.

Kvalitetsrapport 2025 - Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen

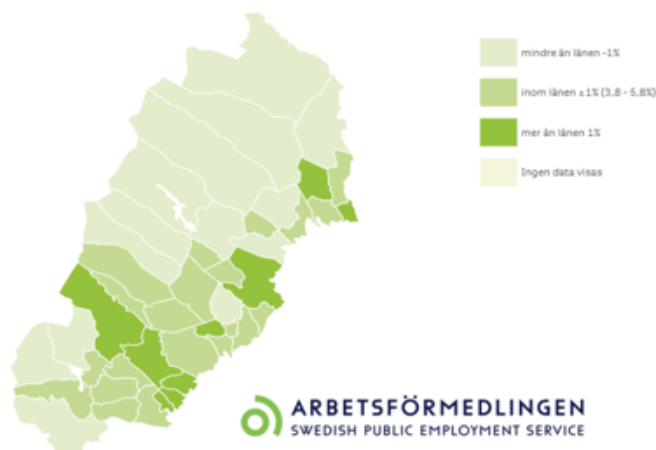
Umeås arbetsmarknad

För att sätta Umeå och Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen i sin kontext beskrivs nedan Umeås arbetsmarknad utifrån Arbetsförmedlingens arbetslöshetssiffror, Region Nord dec 2025.

|

Andel inskrivna arbetslösa av arbetskraften*

Län/Kommun	dec-25	Förändring jämfört med motsvarande period föregående år (procentenheter)
Riket	6,8 %	-0,3
Norrbotten	3,8 %	-0,3
Västernorrland	6,0 %	-0,4
Jämtland	4,6 %	-0,1
Västerbotten	4,8 %	0,3
Umeå	4,2 %	0,0



December 2025	TOTAL Andel inskrivna arbetslösa av arbetskraften*	Förändring jämfört med motsvarande period föregående år (procentenheter)	KVINNOR Andel inskrivna arbetslösa av arbetskraften*	Förändring jämfört med motsvarande period föregående år (procentenheter)	MÄN Andel inskrivna arbetslösa av arbetskraften*	Förändring jämfört med motsvarande period föregående år (procentenheter)
Riket	6,8 %	-0,3	6,7 %	-0,3	6,9 %	-0,4
Västerbotten	4,8 %	0,3	4,0 %	0,1	5,5 %	0,5
Umeå	4,2 %	0,0	3,5 %	0,0	4,8 %	-0,1

*Arbetskraften enligt befolkningens arbetsmarknadsstatus, BAS

Figur 1. Arbetslöshet, Arbetsförmedlingen

Västerbotten (4,8%) och Umeå (4,2%) har fortsatt betydligt lägre arbetslöshet än riket (6,8%) även om arbetslösheten har stigit något i länet men ligger oförändrad i Umeå jämfört med 2024. En högre andel av männen är arbetslösa.

De personer som har en svagare ställning på arbetsmarknaden enligt Arbetsförmedlingen är:

- de som har högst förgymnasial utbildning
- är födda utanför Europa
- har funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga
- är äldre, 55–65 år

Dessa målgrupper återfinns till stor del i Arbetsmarknads- och integrationsavdelningens verksamhet. Efterföljande statistik visar hur det ser ut för dessa målgrupper i Västerbotten inklusive ungdomar.

Kvalitetsrapport 2025 - Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen

Andel utrikesfödda arbetslösa av arbetskraften

Län/Kommun	dec-25	Förändring jämfört med motsvarande period föregående år (procentenheter)
Riket	14,3 %	-1,4
Norrbottn	8,7 %	-1,6
Västernorrland	15,3 %	-2,2
Jämtland	11,9 %	-1,9
Västerbotten	11,4 %	0,1
Umeå	9,5 %	-0,5

Andel inrikesfödda arbetslösa av arbetskraften

Län/Kommun	dec-25	Förändring jämfört med motsvarande period föregående år (procentenheter)
Riket	4,3 %	0,0
Norrbottn	3,0 %	-0,1
Västernorrland	4,5 %	-0,1
Jämtland	3,5 %	0,2
Västerbotten	3,5 %	0,3
Umeå	3,1 %	0,0

Arbetslöshet UTRIKES FÖDDA – utifrån könsfördelning

December 2025	TOTAL Andel inskrivna arbetslösa av arbetskraften*	Förändring jämfört med motsvarande period föregående år (procentenheter)	KVINNOR Andel inskrivna arbetslösa av arbetskraften*	Förändring jämfört med motsvarande period föregående år (procentenheter)	MÄN Andel inskrivna arbetslösa av arbetskraften*	Förändring jämfört med motsvarande period föregående år (procentenheter)
Riket	14,3 %	-1,4	15,6 %	-1,3	13,1 %	-1,5
Västerbotten	11,4 %	0,1	10,8 %	-0,8	11,9 %	0,9
Umeå	9,5 %	-0,5	9,1 %	0,0	10,0 %	-0,9

Arbetslöshet INRIKES FÖDDA – utifrån könsfördelning

December 2025	TOTAL Andel inskrivna arbetslösa av arbetskraften*	Förändring jämfört med motsvarande period föregående år (procentenheter)	KVINNOR Andel inskrivna arbetslösa av arbetskraften*	Förändring jämfört med motsvarande period föregående år (procentenheter)	MÄN Andel inskrivna arbetslösa av arbetskraften*	Förändring jämfört med motsvarande period föregående år (procentenheter)
Riket	4,3 %	0,0	3,8 %	0,0	4,8 %	0,0
Västerbotten	3,5 %	0,3	2,8 %	0,2	4,2 %	0,5
Umeå	3,1 %	0,0	2,5 %	0,0	3,8 %	0,0

Figur 2. Arbetslöshet inrikes och utrikesfödda, Arbetsförmedlingen

Arbetslösheten för utrikesfödda har inte förändrat sig nämnvärt under året dock är det fortsatt betydligt högre än andelen arbetslösa inrikes födda. Arbetslösheten för utrikesfödda i Västerbotten har ökat något mer än i övriga landet där den minskat. Arbetslösa utrikesfödda kvinnor är något högre än arbetslösa utrikesfödda män men i Umeå är andelen arbetslösa utrikesfödda kvinnor lägre än i andra delar av landet och ligger på samma nivå som 2024.

Andel arbetslösa under 25 år av arbetskraften

Län/Kommun	dec-25	Förändring jämfört med motsvarande period föregående år (procentenheter)
Riket	7,5 %	-0,8
Norrbottn	4,3 %	-0,3
Västernorrland	7,8 %	-1,3
Jämtland	6,4 %	0,0
Västerbotten	6,7 %	0,5
Umeå	5,6	0,0



Andel arbetslösa under 25 år av arbetskraften utifrån könsfördelning

December 2025	TOTAL Andel inskrivna arbetslösa av arbetskraften*	Förändring jämfört med motsvarande period föregående år (procentenheter)	KVINNOR Andel inskrivna arbetslösa av arbetskraften*	Förändring jämfört med motsvarande period föregående år (procentenheter)	MÄN Andel inskrivna arbetslösa av arbetskraften*	Förändring jämfört med motsvarande period föregående år (procentenheter)
Riket	7,8 %	-0,8	6,0 %	-0,7	9,0 %	-0,9
Västerbotten	6,7 %	0,5	4,6 %	0,1	8,8 %	1,0
Umeå	5,6 %	0,0	3,6 %	-0,1	7,8 %	0,1

Figur 3. Arbetslöshet för personer under 25 år, Arbetsförmedlingen

Kvalitetsrapport 2025 - Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen

Ungdomsarbetslösheten är fortsatt låg och ligger på samma nivå som 2024. Hos unga kvinnor har arbetslösheten minskat något medan den har ökat något hos unga män.

Antal långtidsarbetslösa >12 mån

Län/Kommun	dec-25	dec-24	Förändring jämfört med motsvarande period föregående år (antal personer)	Förändring jämfört med motsvarande period föregående år (procentenheter)
Riket	151 570	149 647	1923	1,3 %
Norrbottnen	1598	1778	-180	-10,1 %
Västernorrland	2850	2935	-85	-2,9 %
Jämtland	918	887	31	3,5 %
Västerbotten	1858	1755	103	5,9 %
Umeå	945	935	10	1,1 %

Antal arbetslösa med registrerad funktionsnedsättning

Län/Kommun	dec-25	dec-24	Förändring jämfört med motsvarande period föregående år (antal personer)	Förändring jämfört med motsvarande period föregående år (procentenheter)
Riket	59 964	59 333	631	1,1 %
Norrbottnen	988	1107	-119	-10,7 %
Västernorrland	1452	1456	-4	-0,3 %
Jämtland	497	539	-42	-7,8 %
Västerbotten	1241	1251	-10	-0,8 %
Umeå	573	602	-29	-4,8 %



Figur 4. Långtidsarbetslösa samt arbetslösa med reg. funktionsnedsättning, Arbetsförmedlingen

Antalet långtidsarbetslösa i Umeå ökat någon under 2025. När det gäller arbetslösa med registrerad funktionsnedsättning så ser vi en minskad arbetslöshet under 2025. Dock finns en fortsatt utmaning då personer med funktionsnedsättning har svårt att etablera sig på arbetsmarknaden trots en låg generell arbetslöshet.

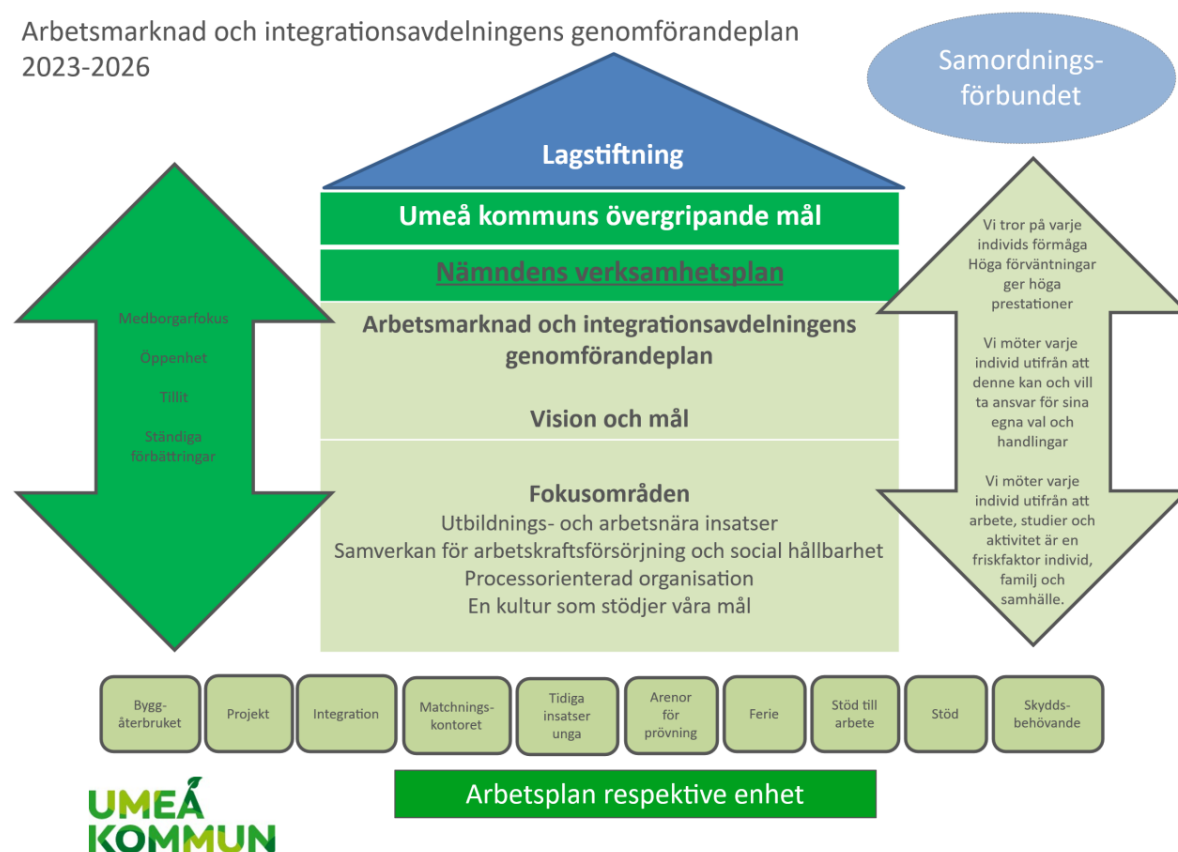
Den låga arbetslösheten i Västerbotten och Umeå minskar utanförskap men försvårar för arbetsgivare att hitta kompetens. Den tillgängliga arbetskraften saknar ofta rätt kompetenser och har ofta stora rehabiliteringsbehov vilket innebär att heltidsarbete sällan är aktuellt. Detta ökar behovet av att differentiera tjänster och arbetsuppgifter för att bättre ta tillvara kompetens och möjliggöra för fler att delta på arbetsmarknaden.

Västerbotten och Umeå står inför en demografisk utmaning där gapet mellan en åldrande befolkning och mindre befolkningstillväxt leder till omfattande kompetensbrist. Arbetsgivarna har det allt svårare att rekrytera och upprätthålla verksamhet. Under närmaste åren kommer enbart Umeå kommun att ha ett rekryteringsbehov på ca 1000 personer per år. Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen är därför en central samverkanspart för arbetsgivare, särskilt i Umeå kommun, genom att ta tillvara individers arbetsförmåga och rusta dem för deltagande i arbetslivet utifrån deras fulla arbetskraftspotential.

Organisation

För Arbetsmarknads- och integrationsavdelningens ledning ansvarar verksamhetschef och för de olika ingående enheterna ansvarar respektive enhetschef. Nedan visas en övergripande bild över Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen samt dess ingående enheter.

Kvalitetsrapport 2025 - Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen

Arbetsmarknad och integrationsavdelningens genomförandeplan
2023-2026

Figur 5. Arbetsmarknad- och integrationsavdelningen med koppling till övergripande styrning, identifierade fokusområden samt ingående enheter.

Verksamheten ska bidra till att lägga grunden för individens väg till egenförsörjning genom att minska tiden och andelen individer i utanförskap, bidra till snabbaste vägen till hållbara lösningar för bosättning, arbete och studier. Arbetet sker oftast i bred samverkan med andra myndigheter såsom Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Region Västerbotten, Kriminalvården, Migrationsverket, andra delar av Umeå kommun såsom Socialtjänsten, skola, kultur, fritid, personal samt näringsliv och föreningar. En stor del av Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen verksamhet ingår i den Umeåregionala samverkan genom Samordningsförbundet. Samverkan sker genom plattformen Arbetsmarknadstorget ([Arbetsmarknadstorget Umeåregionen](#)), samverkan för nyanlända inom etableringen samt samverkan rörande personer som uppstår försörjningsstöd. Den strukturerade samverkan syftar till att samordna insatser och möjliggöra koordinerade, parallella stöd för deltagarna i syfte att minska utanförskap och stärka arbetskraftsförsörjningen.

Förutom ovan beskrivna arbete så innehar verksamheten uppdraget angående det kommunala aktivitetsansvaret (ungdomar 16–20 år som hoppar av skolan), att erbjuda feriearbete

Kvalitetsrapport 2025 - Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen

för sjuttonåringar varje sommar, lönestödsanställningar inom Umeå kommun samt på uppdrag av kommunfullmäktige ansvara för att ordna boende för ukrainska flyktingar i enlighet med massflyktsdirektivet.

Arenor för provning arbetar med arbetslivsinriktad rehabilitering där personer i behov av stöd för att etablera sig på arbetsmarknaden erbjuds arbetsträningsplats kopplat till återbruk. Verksamheten kännetecknas av fokus på kompetensförsörjning och ett miljömedvetet kretsloppstänkande. Återbruk, återanvändning, minimal deponi och ett effektivt energinyttjande är ledord som genomsyrar hela verksamheten och arbetet är en del i den klimatneutrala staden. I huvudsak sker återbruksarbetet i samarbete med Vakin där verksamheten tar emot återbruksmaterial för att sälja produkterna i returbutiken. 2025 hanterade arenor för provning ca 515 ton återbruksmaterial och sålde ca 430 000 artiklar. Sedan januari 2025 driver även arenor för provning Byggåterbruket, i samarbete med aktörer från byggsektorn – och med det förstärker enheten sitt arbete med kompetensförsörjning och klimatneutrala Umeå. Byggåterbruket nådde det uppsatta målet för 2025 och har under 2025 gjort potentiella klimatbesparingar på ca 112 ton CO₂ekv.

Tabellen nedan beskriver översiktligt de delarna som Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen ansvarar för.

Enhet	Uppdrag/målgrupp med innehåll/insatser
Integration	Mottagande och stöd för nyanländ vuxen i syfte att finna hållbara lösningar för bosättning, arbete, studier och fritid. Målgrupp är flyktingar från hela världen och skyddsbehövande enligt massflyktsdirektivet som folkbokfört sig och därmed lyder under <i>Lag (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning</i> .
Matchningskontoret	Anskaffning och matchning (mellan individ och arbetsgivare) av arbetsplatser för praktik, arbetsträningsplatser, anställning, studiebesök, jobbskuggning med mera. Ansvar för arbetsgivararbete inom Arbetsmarknad- och integrationsavdelningen.
KAA och Tidiga insatser unga	Erbjuder förberedande arbetslivsinriktade rehabiliteringsinsatser för unga och vuxna i behov av samordnat stöd samt underlätta och förbereda för återgång till studier. Stöd till ungdomar som har hoppat av skolan 16–20 år med målsättningen att återuppta studier.
Arenor för provning	Erbjuder möjlighet till arbetsprövningsplatser för deltagare i behov av arbetslivsinriktad rehabilitering samt bidrar till Umeå kommuns lokala miljömål och avfallsplan genom mottagande och försäljning av produkter (i Returbutiken) från ÅVC-husen genom samarbete med Vakin. Inom enheten finns även byggåterbruket – som är ett samarbete med ABC ekonomisk förening och Umeå kommun med mål att minska resursanvändandet av nyproducerade produkter inom byggsektorn. Vidare har enheten två övriga uppdrag, kyrkboksregistrering samt matkörning.

Kvalitetsrapport 2025 - Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen

Stöd till arbete	Erbjuder arbetsprövningsplatser internt (i samarbete med Arenor för prövning, Returbutiken) och externt (privata arbetsgivare, Umeå kommun m.fl.) samt aktiviteter för arbete och studier.
Stöd och ferie	Ferie erbjuder feriearbete för 17 åringar och Stöd ansvarar över administration, vissa inköp och kommunikation internt för verksamheten.
Mottagande av skyddsbehövande från Ukraina	Enligt massflyktsdirektivet
Projekt	Projekt inom AMI som varit i gång under 2025 • Salam tillsammans (Umeå kommuns anslag för social hållbarhet). <i>Samarbete med Rädda Barnen och skolorna på Ersboda. Gruppverksamhet i syfte att förbättra barns skolresultat, stärka föräldrar i sitt föräldraskap, öka kunskapen om olika myndigheter, minska arbetslöshet och stärka både barns och föräldrars delaktighet i samhället.</i> • Familjestöd tillsammans (Länsstyrelsen). <i>Samverkan med Rädda Barnen. Stöd till ukrainska vårdnadshavare och barn: samtalsgrupper med föräldrar, åldersanpassade aktiviteter med barn samt gemensamma aktiviteter för alla.</i> • KOLL – Kunskap om livets lägen samt KOLL 2.0 (Länsstyrelsen). <i>Digitalt verktyg för att underlätta för nyanlända i etableringsprogrammet att bättre förstå de olika skeendena under den första tiden i Sverige.</i> • NYTTA – Nyanländas tidiga tillgång till arbetsmarknaden (AMIF). <i>Nyanlända i etableringsprogrammet får en förberedande arbetsmarknadsutbildning parallellt med Sfi-studier som följs av språkpraktik på arbetsplats.</i> • Salam familj mini (AMIF). <i>Föräldrautbildning till gravida utrikesfödda tas fram och testas under en treårsperiod i samverkan med mödrahälsovården.</i> • EMPAI – Empowerment by AI (ESF). <i>Utbildning av personal inom AI samt framtagande av AI-drivna verktyg för att underlätta för arbetssökande, arbetsgivare och arbetsmarknadsconsulenter.</i> • UP2 (ESF). <i>Samverkansprojekt via SKR, med syfte att förebygga studieavbrott och öka andelen ungdomar som återupptar och fullföljer sin utbildning.</i> • AKTIV – Arbetsmarknadskunskap via Tillgängliga Informationsfilmer i Västerbotten (Länsstyrelsen). <i>Egenproducerade kortfilmer om arbete och arbetsmarknaden i en lokal kontext.</i> • DOA - den okända arbetskraften Utifrån BAS statistik undersöka målgruppen som saknar inkomst, och ge förslag på insatser. Projektmedel beviljat dec 2025. Projektet startar upp 2026.

Figur 6. Verksamhetens enheter och insatser.

Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen hanterar ca 800 - 1000 personer per år i integrations- och arbetsmarknadsinsatser, dessutom omfattas ca 400 ungdomar av KAA och vidare har 836 ungdomar fått feriearbete varav ca 90 inom ferieskolan (2025). Ett nytt feriearbete under året var att bli läsambassadör inom ramen för ett projekt "Läsa äger" tillsammans med elevhälsan med medel från Bonnierstiftelsen. Inom arbetsmarknadsinsatserna gick 19 % till arbete och 13 % till studier och inom projektverksamheten har 262 vuxna och 242 barn har under 2025 deltagit i något av de projekt som Arbetsmarknad och integration har bedrivit (se ovan fig. 6).

Kvalitetsrapport 2025 - Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen

Övergripande mål och resultatmått

För att bidra till Kommunfullmäktiges fastställda mål och vision har Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen arbetat i samarbete med Umeå universitet, medicinska fakulteten i projektet Salam tillsammans, ett kontinuerligt samarbete finns med socialt arbete främst i frågor kring integration/migration samt att två projektansökningar lämnats in under året med universitetet som samarbetspart. Föreläsningar kring samverkan inom arbetslivsinriktad rehabilitering genomförs för studenter på socialt arbete (tillväxt). Arena för prövning driver byggåterbruket i samarbete med aktörer från byggsektorn. Tillsammans med Strategisk utveckling har det under 2025 påbörjats ett arbete som ser över möjligheten att etablera ett internt möbelåterbruk inom Umeå kommun samt även inlett ett arbete med att kartlägga behovet och föra dialog om ett möjligt uppdrag som omfattar reparation av kommunens arbetskläder (klimatneutrala staden).

Inom programområdet social hållbarhet inryms större delen av avdelningens arbete, minska utanförskap och utsatthet, både socialt och ekonomiskt som beskrivs i denna rapport.

Det övergripande mål som Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen har fått handlar om att bidra till en ökad egenförsörjning som i förlängningen leder till ett minskat utanförskap och arbetskraftsförsörjning. Resultatmått för detta är:

- Andelen individer som är beroende av ersättning från det offentliga trygghetssystemet ska minska i relation till föregående år.

Resultatet av detta arbete redovisas under rapportens rubriker med syfte att följa upp mål och resultatmått från verksamhetsplanen.

Rapporten delas upp i olika avsnitt som berör de huvudsakliga uppdrag som verksamheten arbetar med samt redovisar i dessa avsnitt tillhörande resultatmått. Tillägg i statistikredovisningen är arbetslöshetssiffror, resultat rörande Arbetsmarknadstorget samt redovisning av kommunala aktivitetsansvaret. För att få en bild över mottagandet av nyanlända i Umeå kommun redovisas även beslutat mottagningstal, mottagandet över tid samt hur det ser ut angående etableringen på arbetsmarknaden för nyanlända efter etableringstiden. Resultaten redovisas enligt:

1. *Minskat utanförskap och fler i egenförsörjning*
 - Andelen individer som är beroende av ersättning från det offentliga trygghetssystemet ska minska i relation till föregående år.
 - Andelen deltagare i våra arbetsmarknadsinsatser som lämnar till förmån för studier ska öka.
 - Antalet personer och antalet månader i försörjningsstöd skall minska.
2. *Resultatredovisning angående Arbetsmarknadstorget*

Kvalitetsrapport 2025 - Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen

3. *Mottagande och etablering på arbetsmarknaden (nyanlända)*
4. *Mottagande av skyddsbehövande enligt massflyktsdirektivet*

Minskat utanförskap och fler i egenförsörjning

För detta avsnitt redovisas nedanstående mål/mått.

Mål/mått	2023	2024	2025	Målvärde 2026
Andelen individer som är beroende av ersättning från det offentliga trygghetssystemet ska minska i relation till föregående år.	9,3%	9,5%	9,7%	9 %
Andelen deltagare i våra arbetsmarknadsinsatser som lämnar till förmån för studier ska öka.	11%	17%	13%	20 %
Antalet personer och antalet månader i försörjningsstöd skall minska. (genomsnitt antal månader/ärenden**	7 5,0**	*	4,5**	7

* Resultatmättet går inte att ta fram för 2024 på grund av systembyte inom det tidsintervall som mättet avser. En jämförelse för andra halvåret 2024 (genomsnitt på 3,5 månader/ärende) och 2023 (3,6 månader/ärende) indikerar att varaktigheten minskat något. Observera att dessa resultat inte är möjliga att jämföra med resultatet för helåret 2023.

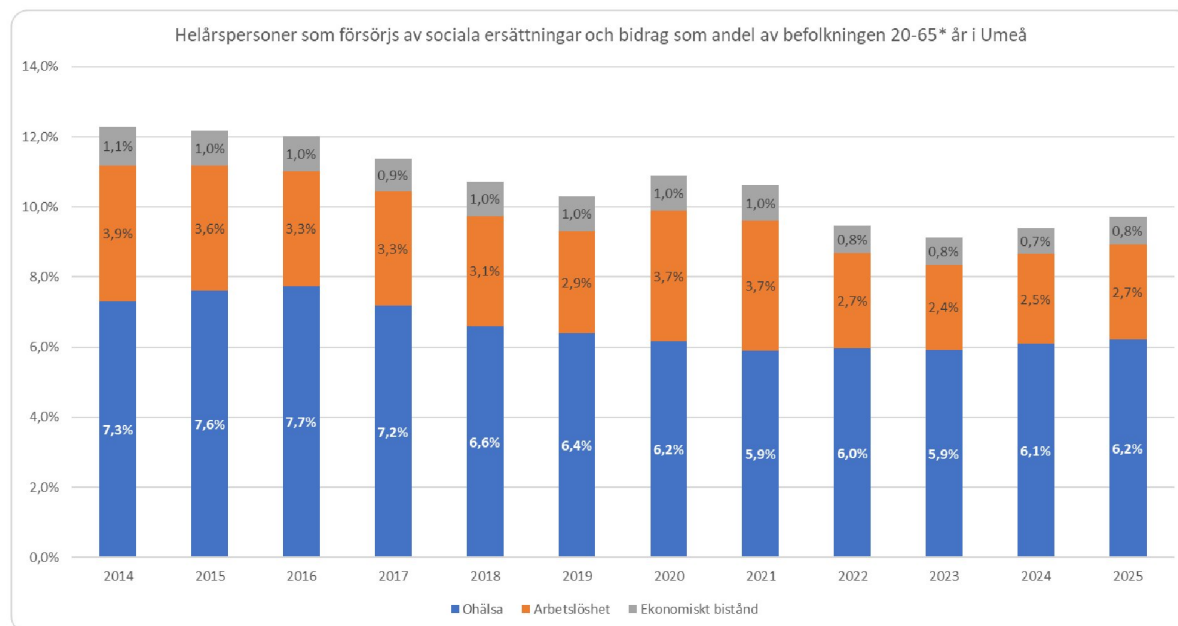
** AMI saknar tillgång till dessa uppgifter i sina verksamhetssystem, då uppgifter om försörjningsstöd hanteras av socialtjänsten. Socialtjänsten mäter emellertid inte utfall i enlighet med det fastställda resultatmåttets konstruktion, utan har i stället valt att följa upp "genomsnittligt antal bidragsmånader per person som uppbär försörjningsstöd på grund av arbetslöshet". För år 2025 uppgår detta mått till 4,5 månader.

Ett gemensamt mått för att följa utvecklingen av utanförskapet i Umeå, Umeåregionen och dess kommuner samt kunna göra jämförelser med riket är andelen individer som är beroende av ersättning från det offentliga trygghetssystemet. Helårsekvivalenter är en statistisk konstruktion som möjliggör ett mått över tid på hur stor andel av befolkningen som försörjs av sociala ersättningar. En helårsekvivalent motsvarar en person som försörjs med full ersättning ett helt år. Helårsekvivalenter består av:

1. Ohälsa: sjukpenning, rehabiliteringspenning, aktivitetsersättning, sjukersättning
2. Arbetsmarknadsstöd: arbetslöshetsersättning, aktivitetsstöd, etableringsersättning
3. Ekonomiskt bistånd: ekonomiskt bistånd.

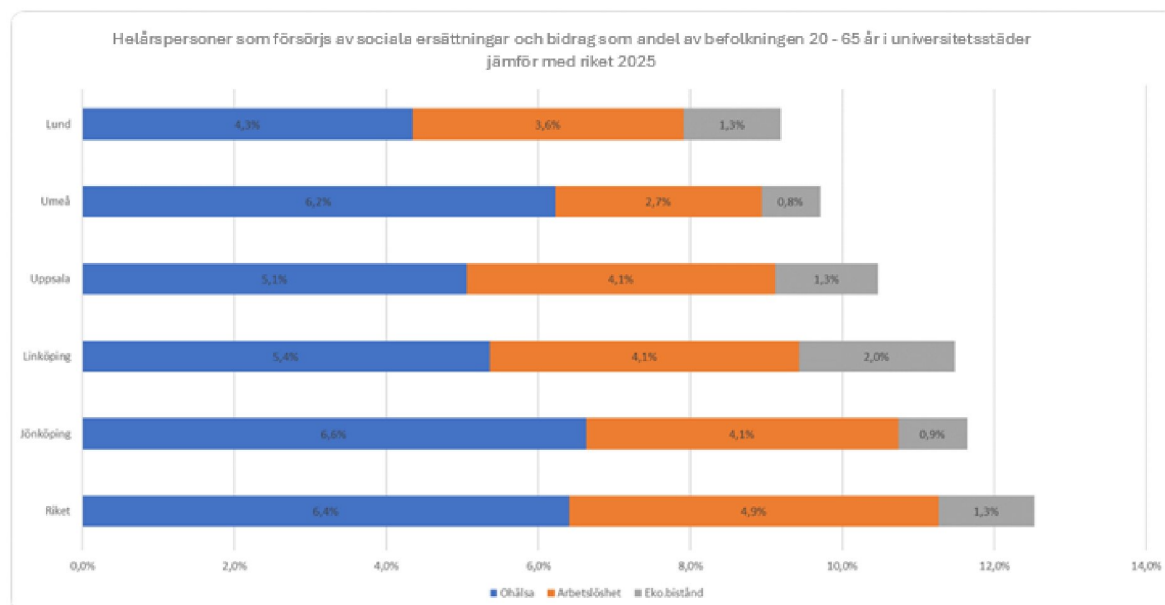
Nedan visas utvecklingen i Umeå kommun över tid samt i jämförelse med riket 2025.

Kvalitetsrapport 2025 - Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen



Figur 7. Helårspersoner som försörjs av sociala ersättningar och bidrag som andel av befolkningen 20 – 65* år i Umeå, 2014 - 2025. SCB. *Från och med 2023 är det upp till 65 år, före det 64 år.

Andelen helårspersoner som försörjs av sociala ersättningar och bidrag som andel av befolkningen i Umeå har kontinuerligt sjunkit sedan 2014 förutom en viss höjning under pandemin för att därefter fortsätta sjunka. Under 2025 har vi fått en mindre ökning till 9,7 där ökningen främst är ökad ohälsa samt en ökning i arbetslöshet. I jämförelse med riket ligger Umeå väldigt bra till. För Umeå är det relevant att jämföra med andra svenska universitetsstäder enligt figur 8. I denna jämförelse ser vi att Umeå har låg andel i ekonomiskt bistånd men däremot högre ohälsa.



Figur 8. Helårspersoner som andel av befolkningen 20 – 65* år universitetsstäder första halvåret 2025 SCB. *Från och med 2023 är det upp till 65 år, före det 64 år.

Kvalitetsrapport 2025 - Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen

Av utanförskapet i sin helhet i Umeå är det ohälsan som är störst och därefter arbetslöshet och ekonomiskt bistånd, och har så varit över tid. Ohälsan påverkas av Försäkringskassans regelverk samt sjukskrivningsmönster. Ohälsa beskriver Försäkringskassans statistik och de ingående delarna är sjukersättning, aktivitetsersättning, rehabiliteringsersättning och sjukpenning. Västerbotten har höga ohälsotal i jämförelser nationellt. Försäkringskassan ökar aktualiseringarna för de med aktivitetsersättning till Arbetsmarknadstorget vilket är mycket positivt.

Västerbotten är det län som har bland den lägsta arbetslösheten i riket vilket är den faktor som påverkar helårsekvivalenterna mest. Ungefär hälften av de individer som uppbär försörjningsstöd har uppgett arbetslöshet som orsak vilket visar att det finns en stor samvariation mellan arbetslöshet och försörjningsstöd. Umeås ekonomiska bistånd är lågt i jämförelse med andra universitetsstäder vilket är positivt men det finns en ambition att sänka detta ytterligare vilket visar sig i kontinuerliga utvecklingsarbeten mellan Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen och Socialtjänsten inom Umeå kommun. Mer om detta kommenteras under avsnittet som rör Socialtjänsten.

Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen arbetar inte med alla personer som statistiken som helårsekvivalenterna beskriver, utan delar av där det finns behov av samordning eller där det finns särskilda uppdrag som tex lönebidragsanställningar. Målgrupperna verksamheten möter är inom ålderskategorin 17 - 65 år och många gånger inom grupperna personer utan gymnasieutbildning, funktionsnedsatta och utrikesfödda.

Nedanstående bild kan beskriva hur måttet angående helårsekvivalenterna hör ihop med Arbetsmarknads- och integrationsavdelningens uppdrag.



Figur 9. Beskrivning av hur Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen är en del av och bidrar till arbetet med att minska andelen personer beroende av trygghetssystemen i Umeå kommun.

Kvalitetsrapport 2025 - Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen

Det är av vikt att följa helårsekvivalenternas utveckling för att kunna identifiera åtgärder som påverkar utanförskapet i sin helhet. Arbetsmarknads- och integrationsavdelningens uppdrag i detta är att bidra med insatser som är behovsstyrda utifrån de målgrupper som är i behov av samordnat stöd samt i de enskilda uppdragen.

Inom ramen för Samordningsförbundet Umeåregionen tar analysgruppen fram (där Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen deltar med representanter) ett antal samverkansinitiativ utifrån statistik rörande helårsekvivalenterna, statistik från parterna samt resultatstatistik från Arbetsmarknadstorget. Rekommendationerna är både åtgärder som enskilda parter kan agera på samt sådana som behöver genomföras gemensamt. Syftet är att gemensamt arbeta för att minska utanförskapet i Umeå kommun och Umeåregionen.

Deltagare som påbörjar studier

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens mål: *Andelen deltagare i våra arbetsmarknadsinsatser som lämnar till förmån för studier ska öka.*

Resultatet för 2025 är 13 % som gått vidare till studier. Det är ett minskat resultat jämfört med 2024. Arbetslösheten har ökat vilket brukar öka andelen till studier men det har inte haft genomslag för 2025. Att ta steget för att påbörja studier är ofta en lång process för målgruppen inom Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen. Det Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen kan se är att arbetet med unga som återupptar gymnasiestudier visar på mycket positiva resultat exempelvis har 67 % lämnat till förmån för studier från insatsen Hikikomori.

Försörjningsstöd - Socialtjänsten

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens mål: *Antalet personer och antalet månader i försörjningsstöd skall minska, (genomsnitt antal månader/ärenden) och Fler personer med missbruksproblematik ska tidigt erbjudas arbetsmarknadsinriktade insatser i samverkan.*

Socialtjänsten mäter utfallet utifrån "antal bidragsmånader för personer som uppbär försörjningsstöd på grund av arbetslöshet" vilket är en annan formulering än i gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens styrkort. För år 2025 uppgår Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens mått till 4,5 månader och korrigerat mått för 2023 5,0. I båda (IF och GVN) nämndernas mått visar trenden på fortsatt nedåtgående/minskat behov av försörjningsstöd i Umeå kommun.

Kvalitetsrapport 2025 - Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen

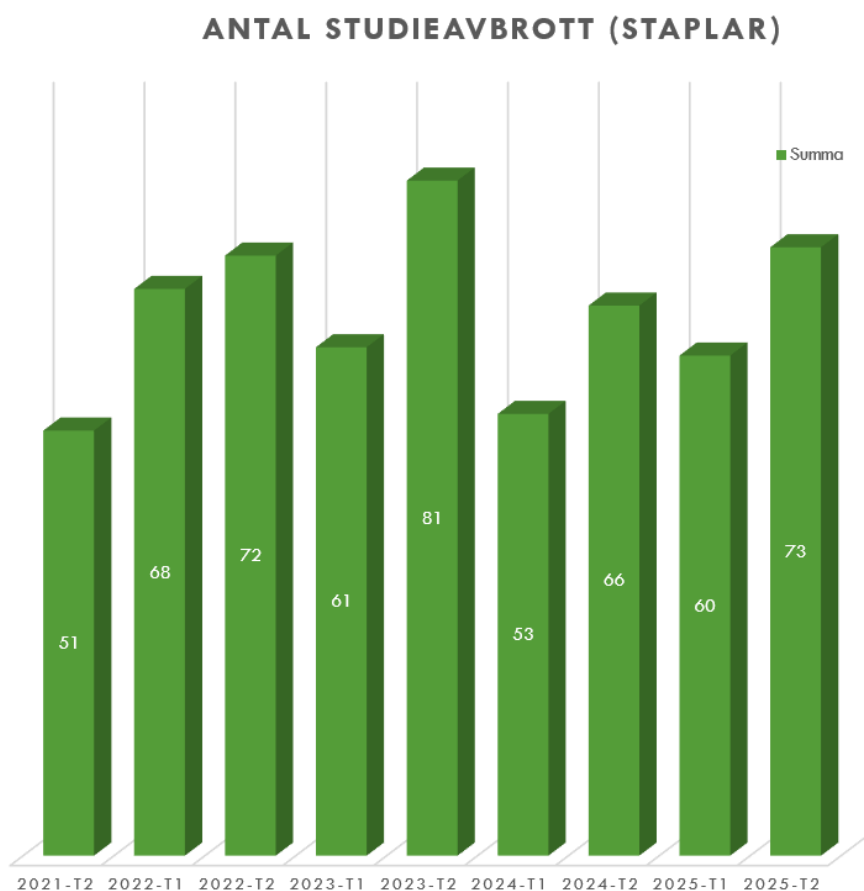
Trots att arbetslösheten har ökat något finns en fortsatt god arbetsmarknad och att verksamheten i samverkan aktivt arbetat för att ge stöd till självförsörjning, men att takten behövs öka och fortsätta samverkan för personer med lång tid i försörjningsstöd. Av de deltagare som deltagit i en arbetsmarknadsinsats hos Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen så kommer 42% från Socialtjänsten (2025) vilket är den klart största aktualiserande parten. Aktualiseringar till Arbetsmarknadstorget av personer med missbruksproblematik sker men det finns troligen ett större behov av arbetsrehabiliterande insatser för gruppen. Socialtjänsten har i väldigt liten omfattning aktualiserat gruppen med missbruksproblematik till arbetslivsinriktade rehabiliteringsinsatser.

Samarbetet tillsammans med daglig verksamhet har fortsatt under året genom samverkansforum. Det möjliggörs arbetslivsinriktade prövningar för personer inom daglig verksamhet på Arbetsmarknadstorget. Den positiva trenden att personer inom daglig verksamhet ska gå vidare till arbete studier fortsätter och under 2025 har 7 personer gått vidare till arbete och studier.

Kommunala aktivitetsansvaret (KAA)

Kommunala aktivitetsansvaret är lagstadgat enligt skollagen och innebär ett aktivitetsansvar för ungdomar som är folkbokförda i kommunen. Aktivitetsansvaret gäller ungdomar från 16 års ålder men som inte har fyllt 20 år och inte genomfört eller fullföljt utbildnings på nationellt program i gymnasieskolan, anpassad gymnasieskola eller motsvarande utbildning. Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen har ansvar för det kommunala aktivitetsansvaret. Aktivitetsansvaret innebär att hemkommunen ska hålla sig informerad om vilka ungdomar som omfattas, föra register över hur ungdomarna i målgruppen är sysselsatta, erbjuda lämpliga individuella åtgärder (åtgärderna ska i första hand syfta till att ungdomarna påbörjar eller återupptar en utbildning), dokumentera insatser som görs på lämpligt sätt och rapportera in dokumenterade uppgifter till Skolverket via SCB. Nedanstående statistik är taget från de rapporter som terminsvis tas fram för rapportering till SCB och data som KAA i Umeå mäter internt.

Kvalitetsrapport 2025 - Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen



Figur 10. Studieavbrott över tid, Umeå (Våren 2018 till hösten 2024).

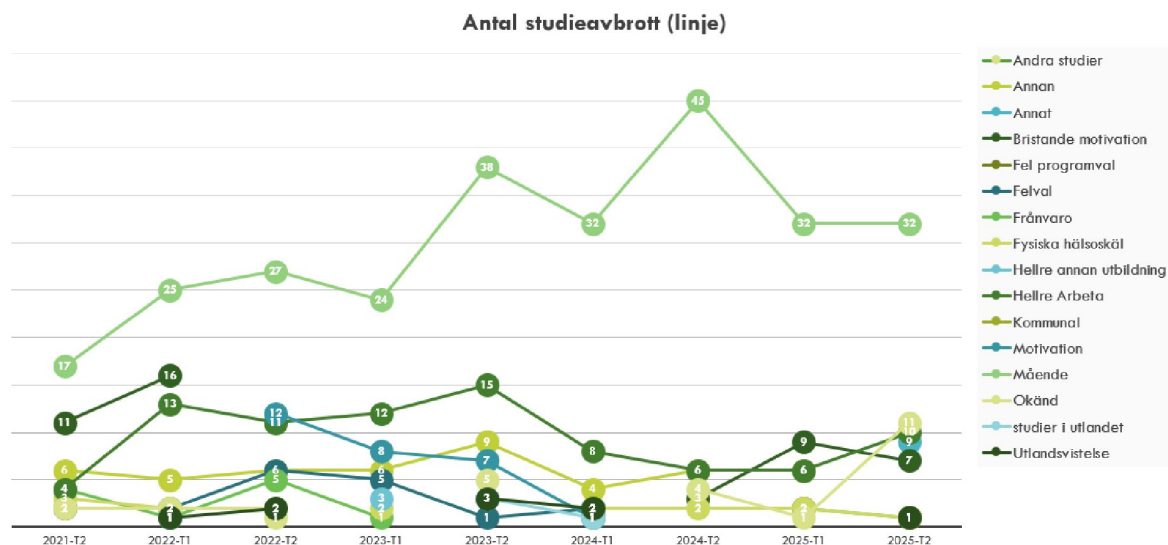
Figur 10 visar på antal studieavbrott över tid, andelen studieavbrott följer samma trendkurva som antalet.

Introduktionsprogrammet (IM) står för flest studieavbrott med en uppåtgående trendlinje, medan högskoleförberedande program och yrkesprogram ligger på en lägre nivå och uppvisar en nedåtgående trend.

Introduktionsprogrammets elever löper större risk än andra elever att avbryta sina studier utifrån den höga avbrottsfrekvensen.

Kvalitetsrapport 2025 - Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen

Avbrottsorsaker



Figur 11. Antal studieavbrott per avbrottsorsak (Hösten 2021 till hösten 2024)

Figur 11 beskriver att den primära avbrottsorsaken som ungdomarna uppgivit i samband med studieavbrott är deras mående. Psykisk ohälsa är därmed den dominerande orsaken till studieavbrott.

272 av 585 studieavbrott (46 %) under perioden berodde på mående, varav 47 % gällde kvinnor och 53 % män. Samtidigt stod män för 54 % av det totala antalet studieavbrott, vilket innebär att det inte finns någon tydlig könsskillnad i avbrott kopplat till mående under denna period.

Uppföljning av ungdomar som avbröt sina studier under läsåret 2024/2025

Under läsåret 2024/2025 avbröt 126 ungdomar sina studier i Umeå, 43 av dessa (34 procent) återupptog sina studier höstterminen 2025

Ungdomars sysselsättning efter studieavbrott	Antal	Andel	Antal som återupptagit studier HT25	Andel som återupptagit studier HT25
#1 Insats via KAA	68	54%	32	47%
#2 Ingen sysselsättning	26	21%	2	8%
#3 Arbeta	10	8%	0	0%
#4 Övrig sysselsättning*	22	17%	9	41%
Totalt	126	100%	43	34%

Figur 12. Ungdomars sysselsättning efter studieavbrott (inför höstterminen 2023), Umeå.

*övrig sysselsättning: studier i utlandet, värnplikt, privat utbildning, föräldraledig, ungdomsvård etc.

Kvalitetsrapport 2025 - Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen

Umeås resultat jämfört med riket

En jämförelse med nationell KAA-statistik visar att Umeå uppnår genomgående starkare resultat. En större andel ungdomar nås av insatser och en betydligt högre andel återupptar studier jämfört med riket, samtidigt som andelen ungdomar i KAA är lägre.

Andel ungdomar 16–19 år i KAA:

- Nationellt: 12,6 %
- Umeå: 8,8 %

Andel ungdomar som deltagit i minst en åtgärd:

- Nationellt: 29 %
- Umeå: 82 %

Grund för avregistrering: studier på nationellt program:

- Nationellt: 20,9 %
- Umeå: 43,9 % (4:e bästa kommun i Sverige)

Sammantaget visar detta en tydlig koppling mellan Umeås arbetssätt och att fler ungdomar återgår till studier. Resultaten indikerar att ett aktivt genomförande av åtgärder och insatser ökar sannolikheten för att ungdomar återupptar sina studier.

Projektet UP2 (2023–2025) har bidragit till att tydliggöra best practice kring övergångar från gymnasieskolan till KAA. Projektet har samlat kunskap och data om när, hur och under vilka förutsättningar övergångar bör ske för att skapa kontinuitet och tidigt stöd för ungdomarna.

Eftersom mående är den vanligaste orsak som ungdomar uppger till studieavbrott har fördjupad data samlats in genom en enkät om studieavbrott under läsåret 2025/2026. Svaren ger verksamheten möjlighet att bättre förstå bakomliggande orsaker till avbrott, vilket stöd som hade kunnat förebygga avhopp samt vad ungdomar själva beskriver att de behöver för att kunna återuppta sina studier. Detta skapar ett mer kunskapsbaserat underlag för utveckling av både tidiga insatser och stöd vid återgång till studier.

Arbetsmarknadstorgets resultat

Merparten av Arbetsmarknads- och integrationsavdelningens insatser inryms i Arbetsmarknadstorget struktur.

Under 2025 har Ungdoms- och Vuxentorget slagits ihop till Arbetsmarknadstorget samt att ett nytt beredningsförfarande implementerats som möjliggjort att deltagarna själva deltar i beslut om insats och ett mer personcentrerat förfarande. Volymerna har ökat något under året jäm-

Kvalitetsrapport 2025 - Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen

fört med 2024 och fler har skrivits in än som har avslutats. Detta kan vara en följd utav utmaningen att hitta matchade arbetsplatser och den något ökade arbetslösheten. Resultatet visar att trots detta så möjliggör avdelningen för många deltagare att komma närmare arbetsmarknaden. Enheten inom Arbetsmarknad- och integrationsavdelningen; Stöd till arbete arbetar med knappt 500 deltagare och ger insatser till de flesta som är inskrivna på Arbetsmarknadstorget.

Arbetsmarknadstorget Umeå	Kvinnor	Män	Totalt	%
Antal deltagare	324	351	675	
varav nya för året	119	140	259	
Totalt antal avslutade	108	121	229	
Deltagaren har avslutats till en för individen positiv lösning	56	79	135	59%
- varav till arbete	15	25	40	30%
- varav till studier	9	9	18	13%
- varav till fortsatt insats via Arbetsförmedlingen	20	27	47	35%
- varav saknar arbetsförmåga	12	18	30	22%
Deltagaren har avslutas av hälsoskäl	40	31	71	31%
Avbrott	12	11	23	10%
Antal kvar i verksamheten	216	230	446	

Figur 15. Volym och resultat Arbetsmarknadstorget 2025.

Arbetsgivararbete - Matchningskontoret

Matchningskontoret bidrar till Umeå kommuns, arbetsgivares och det lokala näringslivets kompetensförsörjning genom att matcha individer till praktik, arbetsträning, jobbskuggning, studiebesök eller lönestödsanställningar. Kontoret erbjuder även utbildningsinsatser till arbetsgivare, exempelvis inom språkinkludering, handledarskap och neuropsykiatriska variationer, samt individstöd som bildstöd, anpassade arbetsbeskrivningar och tekniska hjälpmedel.

Verksamheten samverkar med ett arbetsgivarnätverk om drygt 200 arbetsgivare och har under året utökat nätverket med cirka 40 nya kontakter. En central framgångsfaktor är arbetet med kompetensstegar som analyserar och graderar arbetsuppgifter för att underlätta introduktion, utveckling och anställning. En identifierad risk är bristen på arbetsträningsplatser, kopplat till handledarresurser och ökad arbetslöshet. Ett utvecklingsområde är att Umeå kommun som arbetsgivare behöver öka sitt mottagande som en del av kommunens kompetensförsörjningsstrategi. Under 2025 fördelades platserna på 200 i privat näringsliv, 80 inom Umeå kommun och 33 i övrig offentlig sektor.

Kvalitetsrapport 2025 - Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen

Mottagande och etablering bland nyanlända

Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen har huvuduppdraget rörande Umeå Kommuns mottagning av nyanlända utifrån **Lag (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning**.

År	Beslutat kommunalt (av Länsstyrelsen) Umeå
2019	100
2020	80
2021	75
2022	85
2023	63
2024	93 som från 2024-07-01 blev 302 utifrån beslut om att folkbokföra personer som vistats i Sverige i två år via massflyktsdirektivet.
2025	72 från världen 88 folkbokförda skyddsbehövande enligt massflyktsdirektivet

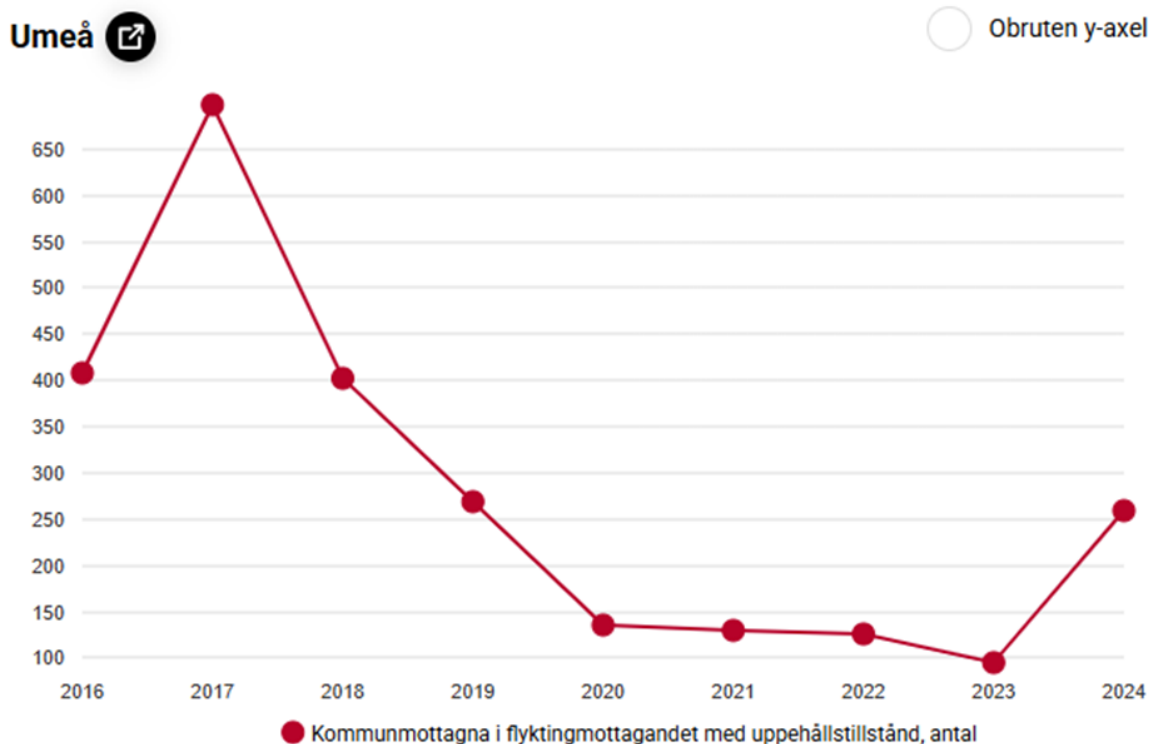
Figur 16. Beslutat kommunalt för Umeå kommun. 2019 – [Länsstyrelserna](#), 2020 - [Länsstyrelserna](#), 2021 - [Länsstyrelserna](#), 2022 - [Länsstyrelserna](#), 2023 – [Länsstyrelserna](#)

Det totala mottagandet har historiskt sett oftast varit högre än mottagningstalet på grund av familjeåterföreningar och egenbosättare, men under 2024 skedde förändringar i migrationspolitiken i Sverige vilket innebar att dessa två grupper minskade avsevärt. Egenbosättare och familjeåterföreningar ingår inte heller i länsstyrelsens fördelade mottagningstal för Umeå Kommun.

Under senare delen av 2024 förändrades även förutsättningar för Sveriges kommuner då beslut togs på EU nivå om att förlänga massflyktsdirektivet för skyddsbehövande fram till 2027. Personer från Ukraina som bott 1–2 år i Sverige och omfattats av massflyktsdirektivet för skyddsbehövande, ska folkbokföra sig och omfattas av Lag (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning. För dessa personer innebär det att de inte längre omfattas av Förordning om ändring i utlänningsförordningen (2006:97) utan av Lag (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning, vilket i sin tur innebär att kommunens integrationsverksamhet ansvarar för personernas bosättning och etablering under två år.

Kvalitetsrapport 2025 - Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen

Kommunmottagna, antal



Figur 17. Kommunmottagna i flyktningmottagandet med uppehållstillstånd, antal. Umeå. [Kolada Nyckeltal för integration](#)

Flyktningmottagandet har förändrats över tid på grund av förändringar i migrationspolitiken i både EU och Sverige.

Umeå Kommun och integrationsenheten har ett uppdrag vilket innebär mottagandet av nyanlända vuxna personer och deras familjer som blir anvisade till Umeå kommun via Migrationsverket efter att de har fått uppehållstillstånd. Den nyanlände har antingen bostad på ett anläggningsboende i en kommun i Sverige, eller kommit på kvot från FN:s flyktningorgan UNHCR, som anknytning till en familjemedlem eller ett ensamkommande barn. Enheten ska stötta nyanländ vuxen med hjälp och stöd till att lägga grunden till egenförsörjning, erbjuda hjälp och stöd att finna sin väg till hållbara lösningar för bosättning, arbete och studier för att minimera risk för utanförskap i samhället.

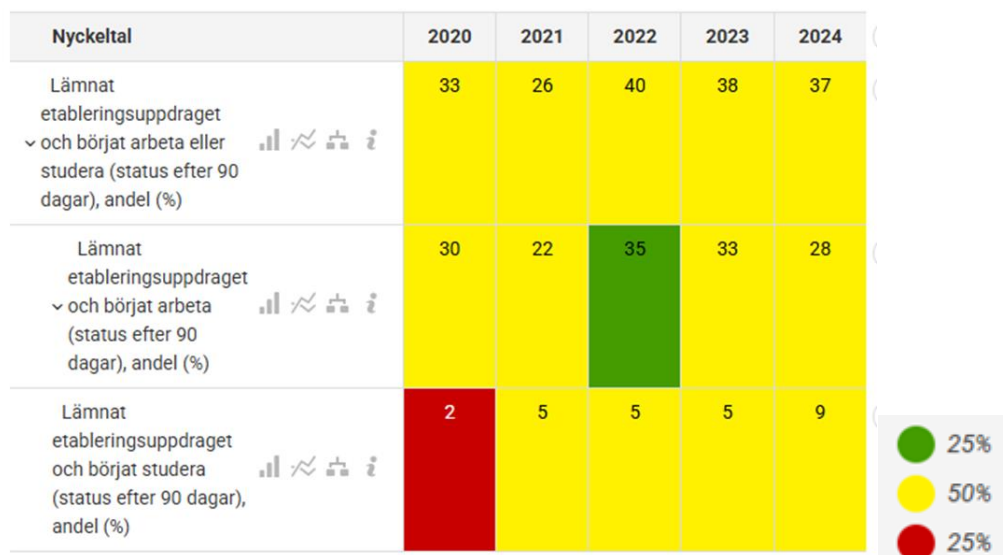
Integrationsenheten arbetar för att Umeå kommun uppfyller de skyldigheter enligt Lag (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning

- bidrar till att nyanlända får förutsättningar att bosätta sig i Umeå kommun efter avslutad etablering
- erbjuder vägledning utifrån individens behov.

Kvalitetsrapport 2025 - Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen

- samverkar med myndigheter, organisationer och företag för individens etablering i det svenska samhället

Arbete eller studier efter etableringsuppdraget



Figur 18. Lämnat etableringsuppdraget och börjat arbeta eller studera (status efter 90 dagar), andel (%), Umeå. Kolada. För varje nyckeltal rangordnas alla kommuner/regioner efter sina resultat, och de bästa resultaten får grön färg, de sämsta får röd färg och de i mitten får gul färg.

Under 2024 fortsatte utvecklingen av samverkan kring nyanlända inom ramen för Samordningsförbundet Umeåregionens samverkansstruktur. Strukturen innehåller både styrgrupp för etablering och arbetsgrupp med representanter från aktuella parter vilket medför goda förutsättningar i samsyn kring målsättningar och arbetssätt samt operativt samverkansarbete för individens bästa. De utmaningar som finns rörande nyanlända och utrikesfödda är att säkerställa en effektiv kedja av insatser i samverkan under etableringstiden. Under året har Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen bedrivit ett flertal projekt som riktar sig till målgruppen nyanlända.

Mottagande av skyddsbehövande från Ukraina enligt massflyktsdirektivet

Då mottagandet av skyddsbehövande är ett uppdrag från Kommunstyrelsen redovisas uppdraget enbart kort för kännedom.

Under 2025 fortsatte Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen att utifrån förändrad lagstiftning Lag (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. ta emot skyddsbehövande från Ukraina i kommunala boenden. För året 2025 tog Umeå kommun emot ytterligare 37 vuxna, 7 barn med könsfördelningen 18 kvinnor och 26 män. Sedan 1 november 2024 gäller nya regler för folkbokföring för personer med tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet. Efter 1 år i Sverige kan skyddsbehövande från Ukraina folkbokföra sig och blir då anvisade till kommunen enligt Lag (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning.

Kvalitetsrapport 2025 - Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen

Sedan starten av uppdraget har Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen tagit emot 315 skyddsbehövande från Ukraina och vid 2025 års slut bodde 51 skyddsbehövande i kommunala boenden, varav 44 vuxna, 7 barn med könsfördelningen 18 kvinnor och 33 män. Vid slutet av 2025 bodde 40 personer som blivit folkbokförda fortfarande kvar i kommunalt boende, varav 36 vuxna och 4 barn med könsfördelningen 21 kvinnor och 19 män. Detta beror på bristande tillgång på bostäder.

Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen har även under detta år samverkat med Röda Korset inom ramen för ett Idéburet offentligt partnerskap för att skapa förutsättningar att möta behov hos de skyddsbehövande från Ukraina och att de bereds möjligheter för inkludering i samhällslivet. Ett antal projekt pågår också där målgruppen är skyddsbehövande från Ukraina, där såväl barn som vuxna deltar. I projekten samverkar Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen med aktörer från civila samhället och andra myndigheter.

Umeå kommun**Protokollsutdrag**

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens arbetsutskott

2026-02-25

§ 23

Diariernr: SK-2026/00039

Kvalitetsrapport 2025 - Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen**Arbetsutskottets beslut**

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden föreslås besluta att nämnden tagit del av Kvalitetsrapport 2025 – Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen.

Förslag till beslut

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beslutar att nämnden tagit del av Kvalitetsrapport 2025 – Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen.

Ärendebeskrivning

I kvalitetsrapporten kan man följa Arbetsmarknads- och integrationsavdelningens systematiska kvalitetsarbete, utfall och resultat av nämndens prioriterade mål för verksamhetsåret 2025. Syftet med denna kvalitetsrapport är att på övergripande nivå beskriva och presentera resultatet för de verksamheter som gymnasie- och vuxenutbildnings-nämnden ansvarar för.

Beslutsunderlag

Bilaga: Kvalitetsrapport 2025 – Arbetsmarknads och integrationsavdelningen

Beredningsansvariga

Helén Andersson, verksamhetschef

Eva Edwards, utvecklingsledare

Anna Persson, utbildningsstrateg

Beslutet ska skickas till

Kommunikatör för gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens arbetsutskott

2026-02-25

Propositionsordning

Ordföranden prövar tjänsteskrivelsens förslag och finner att arbetsutskottet beslutar att bifalla tjänsteskrivelsen.



Tjänsteskrivelse

2026-02-16

Gymnasie- och
vuxenutbildningsnämndens
arbetsutskott

Diariennr: SK-2026/00040

Kvalitetsrapport på huvudmannanivå 2025 – Vuxenutbildning - inklusive uppföljning av privata utförare

Förslag till beslut

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beslutar:

-att nämnden har tagit del av Kvalitetsrapport på huvudmannanivå 2025 - vuxenutbildning.

-att nämnden har tagit del av uppföljning av privata utförare.

Ärendebeskrivning

I kvalitetsrapporten kan man följa vuxenutbildningens systematiska kvalitetsarbete samt utfall, resultat och analys av nämndens prioriterade mål för verksamhetsåret 2025. Syftet med denna kvalitetsrapport är att på en övergripande nivå beskriva och presentera resultat samt analyser för de verksamheter inom vuxenutbildningen som Umeå kommun är huvudman för. Dessa inkluderar utbildningar inom allmänna ämnen på grundläggande och gymnasial nivå, anpassad utbildning för vuxna, SFI, yrkesvux, lärlingsutbildning för vuxna samt yrkeshögskola. En positiv aspekt av att kvalitetsrapporten har presenterats över tid, från och med 2021, är att nämnden kan följa resultaten över tid, vilket underlättar jämförelser, analyser samt utvärdering av resultat och mål.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden får även en muntlig återrapportering av styrning och uppföljning av privata utförare inom nämndens verksamhetsområde. Återrapporteringen sker med utgångspunkt i kommunfullmäktiges beslut om reviderad riktlinje för styrning och uppföljning av privata utförare (KS-2024/01109). Redovisningen avser hur riktlinjen har tillämpats i nämndens verksamhet i syfte att säkerställa rättssäkerhet, likvärdig uppföljning och tillfredsställande kontroll i enlighet med kommunallagen.

Tjänsteskrivelse

Dnr: SK-2026/00040

Beslutsunderlag

Bilaga: Kvalitetsrapport på huvudmannnivå 2025 – vuxenutbildning

Muntlig presentation till nämnden avseende återrapportering av styrning och uppföljning av privata utförare.

Beredningsansvariga

Stina Andersson, tf verksamhetschef

Anna Persson, utbildningsstrateg

Beslutet ska skickas till

Kommunikatör gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen

Nicklas Wallmark

gymnasie- och arbetsmarknadsdirektör



Kvalitetsrapport på huvudmannanivå- Vuxenutbildning 2025

Dokumentnamn: Kvalitetsrapport på huvudmannanivå - vuxenutbildning 2025		
Dokumentansvarig: Verksamhetschef och utbildningsstrateg	Dokumentdatum: 260216	
Godkänd av: Nicklas Wallmark, gymnasie- och arbetsmarknadsdirektör	Version: [1.0]	Diarienummer: SK-2026/00039

Kvalitetsrapport på huvudmannanivå, Vuxenutbildning 2025

Sammanfattning

Huvudmannens kvalitetsrapport ger en översikt av vuxenutbildningens innehåll, organisation och resultat utifrån verksamhetsplanen för 2025. Rapporten beskriver det systematiska kvalitetsarbetet och belyser hur verksamheten förhåller sig till såväl lokala prioriterade mål som de nationella målsättningarna. Grunden för detta arbete finns i skollagen (20 kap. 2 §), där målen för komvux fastställs till att:

vuxna ska stödjas och stimuleras i sitt lärande, vuxna ska ges möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin kompetens i syfte att stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet samt främja sin personliga utveckling, den ska ge en god grund för elevernas fortsatta utbildning och den ska utgöra en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet. (Lag 2022:1315)

Umeå kommun anordnar också utbildningar inom ramen för Yrkeshögskolan. Den utbildningsformen är inte en del av skolväsendet utan styrs av Lag om yrkeshögskolan (2009:128).

Vuxenutbildningen spelar en avgörande roll i att säkerställa både regional och nationell kompetensförsörjning. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden arbetar aktivt för att möta framtidens utmaningar genom att fortsätta göra strategiska satsningar på yrkesutbildning, vuxenutbildning och arbetsmarknadsåtgärder.

Kvalitetsrapport på huvudmannanivå, Vuxenutbildning 2025

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	2
Innehållsförteckning	3
Inledning	4
Året i korthet – Vuxenutbildningen 2025	5
Finansiering av vuxenutbildning	7
Vuxenutbildningen i siffror.....	7
Resultat	12
Mål i Verksamhetsplan: Andelen elever med godkända betyg inom vuxenutbildning ska öka.	12
Mål i verksamhetsplan: Genomströmningen på Grundvux ska öka i relation till föregående år	13
Mål i Verksamhetsplan: Genomströmningen på Yrkesvux ska öka i relation till föregående år.	14
Systematisk kvalitetsuppföljning	14
Sammanfattande reflektioner.....	15
Bilaga 1. Verksamhetsbeskrivning – vuxenutbildningens olika delar	17

Inledning

Syftet med denna kvalitetsrapport är att på en övergripande nivå beskriva vuxenutbildningens resultat kopplat till nämndens uppsatta mål i verksamhetsplanen för 2025. Nämnden har under fem år genom kvalitetsrapporterna kunnat följa utvecklingen av resultat och kvalitet.

Inom vuxenutbildningen i Umeå erbjuds ett brett utbud av utbildningar. Detta inkluderar allmänna ämnen på grundläggande och gymnasial nivå, anpassad vuxenutbildning (AKV), svenska för invandrare (SFI), kombinationsutbildningar, Yrkesvux inklusive lärlingsutbildning, samt utbildningar inom Yrkeshögskola (YH). De delar av Komvux som bedrivs i egen regi finns inom ramen för Umevux. Komvux använder sig också av utbildning hos upphandlade aktörer. Kommunen är huvudman för alla dessa verksamheter, även när en extern anordnare ansvarar för undervisning och examination.

Komvux och Yrkeshögskolan spelar en viktig roll i att möta kompetensförsörjningsutmaningen. De bidrar till att individer får arbete och möter arbetslivets behov av kvalificerad kompetens inom bristyrken, vilket är avgörande för tillväxt och välfärd.

Komvux har egna yrkesråd samt deltar vid programråd tillsammans med gymnasieskolan, där utsedda nämndsledamöter ingår. Två gånger per år rapporterar nämndsledamöterna sedan tillbaka till gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden.

Umeå kommun anordnar också utbildningar inom ramen för Yrkeshögskolan. Den utbildningsformen är inte en del av skolväsendet utan styrs av Lag om yrkeshögskolan (2009:128). I yrkeshögskolans ledningsgrupper, där en majoritet består av branschföreträdare, kan politiker ingå.

Kvalitetsrapport på huvudmannanivå, Vuxenutbildning 2025

Året i korthet – Vuxenutbildningen 2025

Fysisk samlokalisering och förbättrad studiemiljö

Under hösten markerades en viktig milstolpe då Vuxenutbildningens hus invigdes i september. Genom att samla verksamheter som tidigare varit utspridda på flera adresser har ett ändamålsenligt hus skapats som främjar samverkan, tillgänglighet och en sammanhållen utbildningsmiljö för både elever, studerande och medarbetare.

I oktober invigdes även de nya lokalerna för anpassad vuxenutbildning (AKV). Satsningen har möjliggjort ett utökat kursutbud, där bland annat ämnet hem- och konsumentkunskap numera kan erbjudas i anpassade lokaler.

Pedagogisk utveckling och lagkrav

Arbetet med införandet av Gy25, den nya reformen för gymnasieskolan och gymnasial vuxenutbildning som innebär nya ämnesplaner, examensmål och betygssystem, har präglat året och påverkar verksamheten genom förändrade strukturer för planering, undervisning och uppföljning. Införandet påverkar särskilt vuxenutbildningen som ska hantera parallella styr- och betygssystem (Lpf94 och Gy11 samt tidigare betygssystem för att räkna på examen och förordningen om antagning).

Under året har ett särskilt fokus legat på trygghet och efterlevnad av ny lagstiftning:

- Säkerhet: De nya kraven i Skollagen (kapitel 6a) gällande beredskap för allvarliga våldssituationer och reglerat tillträde till skolenheten har implementerats. Samtliga enheter har genomfört säkerhetsvandringar och övat inrymning via Cosafe.
- Kompetensutveckling: Fortbildning inom hedersrelaterad problematik har genomförts för personalen genom case-baserat arbete.

Kvalitetsgranskning:

Skolinspektionen genomförde under 2025 en planerad tillsyn på skolnivå av SFI, där verksamheten bedömdes som väl fungerande.

Årsrapporten avseende externa utförare inom VästerbottensVux har tagits fram inom arbetsutskottet för VästerbottensVux. Rapportens syfte är att följa upp tecknade avtal för att säkerställa avtalsefterlevnad samt att möjliggöra en samlad uppföljning av kvaliteten i den utbildning som bedrivs på entreprenad. Årsrapporten utgör ett underlag för respektive kommuns systematiska kvalitetsarbete (SKA) avseende upphandlad utbildning. Uppföljningen ska årligen genomföras och besvaras av de utbildningsanordnare som de 17 samverkande kommunerna har avtal med. Resultatet analyseras både på övergripande nivå för hela avtalsområdet och på kommunnivå. De frågeställningar som behandlas i årsrapporten kommer även fortsättningsvis att utgöra grund för det systematiska kvalitetsarbete som vuxenutbildningen i Umeå bedriver.

Digitalisering och ökad servicegrad

För att förbättra tillgängligheten och servicegraden har en chattbot lanserats på hemsidan. Denna underlättar informationssökning och kan kommunicera på flera olika språk, vilket utgör en central del i arbetet för en öppen och inkluderande vuxenutbildning.

Parallellt har arbetet med att strukturera en sammanhållen mottagningsenhet intensifierats. Genom att samla SFI-mottagning, drop-in och antagning under ett gemensamt ramverk, kombinerat med en förstärkt valideringsprocess och en samlad studie- och yrkesvägledning, skapas en tydligare väg in och rätt stöd för den studerande från första kontakt. Nya regler gäller för SFI från och med 2026 som innebär att det införs en tidsgräns på tre år. Syftet är att utbildningen ska bli mer sammanhållen och effektiv. I arbetet att möta upp de nya reglerna blir mottagning av elever på SFI viktig så att elever hamnar rätt utifrån språknivå och individuella behov.

Verksamhetsutveckling

I augusti påbörjades ett gemensamt verksamhetsutvecklingsarbete med samtliga personalgrupper med fokus på studie- och yrkesvägledning som hela skolans ansvar. En arbetsgrupp har fått i uppdrag att genomföra en nulägesinventering, vilken ska utgöra underlag för framtagandet av en handlingsplan med inriktning mot såväl generell som individuell studie- och yrkesvägledning.

Syftet med utvecklingsarbetet är att säkerställa att studie- och yrkesvägledning utgör en integrerad del av verksamheten och skolans systematiska kvalitetsarbete. Samtliga personalgrupper ska ha kännedom om sina uppdrag kopplat till både generell och individuell vägledning, bidra aktivt i arbetet samt samverka för att stärka elevernas valkompetens.

De indikatorer som ligger till grund för utvecklingsarbetet visar på behov av ökad tydlighet avseende ansvar och roller samt behov av att dokumentera och utveckla samverkansforum mellan studie- och yrkesvägledare och undervisande personal. Arbetet synliggörs och följs upp inom ramen för enheternas arbetsplatsträffar och enhetsmöten. Utvecklingsarbetet fortsätter under 2026.

Samverkan och regional utveckling

Det regionala samarbetet genom Västerbottensvux har stärkts ytterligare. Under året utökades samarbetet med Arvidsjaur och Arjeplog, vilket innebär att totalt 17 kommuner numera ingår i det nya samverkansavtalet. Den 1 januari 2025 trädde ett nytt utbildningsavtal i kraft (enligt LOU). Avtalet säkrar tillgången till privata utförare som ett komplement till den kommunala egenregin. Fokus ligger på att säkra kompetensförsörjningen genom ett anpassningsbart utbud av yrkesutbildningar och distansstudier som följer arbetsmarknadens behov.

Under året startade en ny yrkeshögskoleutbildning till Byggnadsvårdingenjör, baserad på ett uttalat behov från branschen. Utbildningen har haft ett gott söktryck, vilket indikerar både ett starkt intresse från studerande och en efterfrågan inom arbetslivet. Utbildningen bedöms bidra till kompetensförsörjningen inom ett område med särskild betydelse för hållbart byggande och bevarande av kulturhistoriska miljöer.

Finansiering av vuxenutbildning

Kvalitetsrapporten har över tid betonat den konjunktur känsliga naturen hos Komvux. Antalet elever och förutsättningar varierar över tid, vilket ger upphov till komplexitet i planeringen. Skiftande regeringsuppdragen för Komvux sätter press på den kommunala budgeten och påverkar prioriteringarna.

Finansieringen av vuxenutbildningen är en kombination av kommunala medel och statsbidrag. Kostnadsbudgeten uppgick för år 2025 till ca. 116 mnkr och de budgeterade intäkterna till ca. 50 mnkr. Vilket innebär att den kommunala budgeten för vuxenutbildningen är ca. 66 mnkr och att en betydande del av budgeten, över 40%, finansieras via statsbidrag.

Statsbidragen erhålls främst från:

- Skolverket som delfinansierar yrkes- och lärlingsutbildningarna (medfinansiering är ett krav för att erhålla statsbidrag)
- Myndigheten för yrkeshögskola som finansierar YH-utbildningarna.
- Migrationsverket bidrar ekonomiskt till SFI under individens första två etableringsår, men för övriga elever faller det ekonomiska ansvaret helt på kommunen.

De kommunala medlen finansierar:

- den grundläggande och gymnasiala vuxenutbildningen (teoretiska)
- merparten av SFI
- medfinansiering av yrkes- och lärlingsutbildning
- anpassad utbildning (enligt rättighetslagstiftningen).
- Stödverksamhet så som lärcentrum, studieverkstan, administration, ledning och studievägledning

Under hösten 2024 upphandlades nya avtal med externa utbildningsanordnare för perioden 2025–2026. Prisjusteringen uppgick till drygt 28 procent, vilket har medfört en väsentlig kostnadsökning för köpt utbildning under 2025. Under året har beslut fattats om en 20-procentig ökning av befintliga statsbidrag, vilka träder i kraft först från och med den 1 januari 2026. Ansökningar om statsbidrag görs numera för två år i taget, vilket underlättar ansökan samt planering och dimensionering av utbildningsplatser. Samtidigt är processen fortsatt resurskrävande för Umeå kommun, som inom ramen för Västerbottensvux primära samverkansavtal ansvarar för både ansökan och redovisning av statsbidragen.

Vuxenutbildningen i siffror.

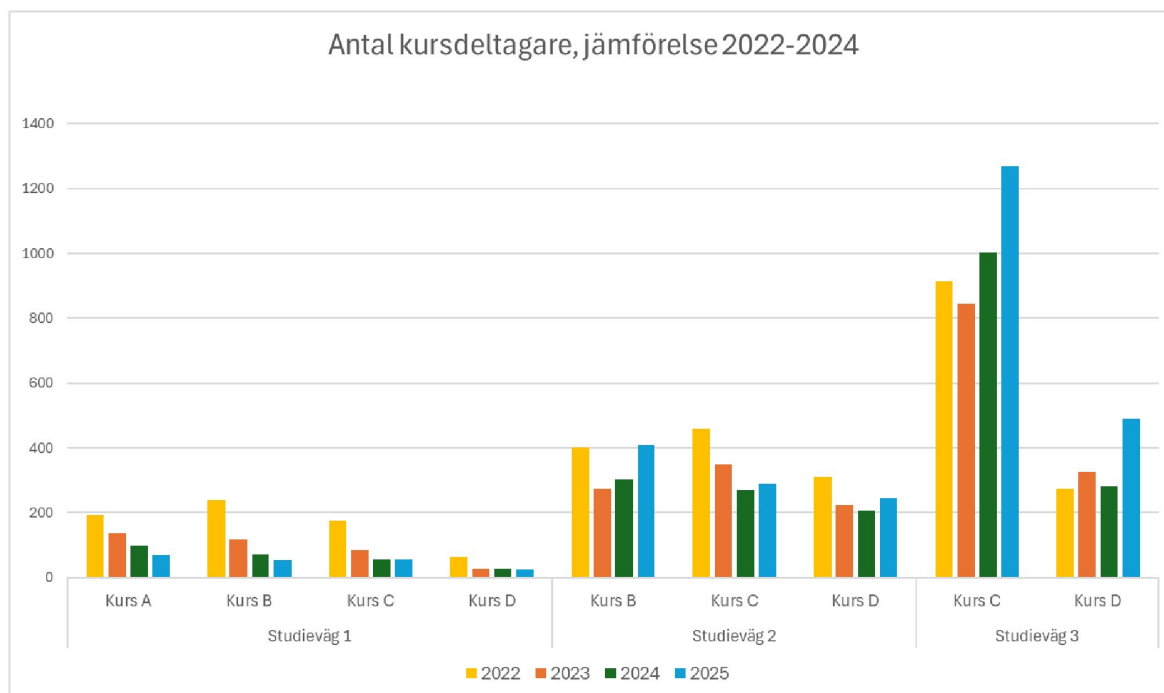
I figur.1 kan man över tid se antalet unika personer inom respektive kategori. Vuxenutbildningen är starkt konjunkturberoende och antalet studerande samvarierar ofta med arbetslösheten inom många av kategorierna. Över tid kan vuxenutbildningen se ett stigande behov av att studera i kombination med arbete, något som flexibiliteten i våra tjänster och utbildningar möjliggör.

Kvalitetsrapport på huvudmannanivå, Vuxenutbildning 2025

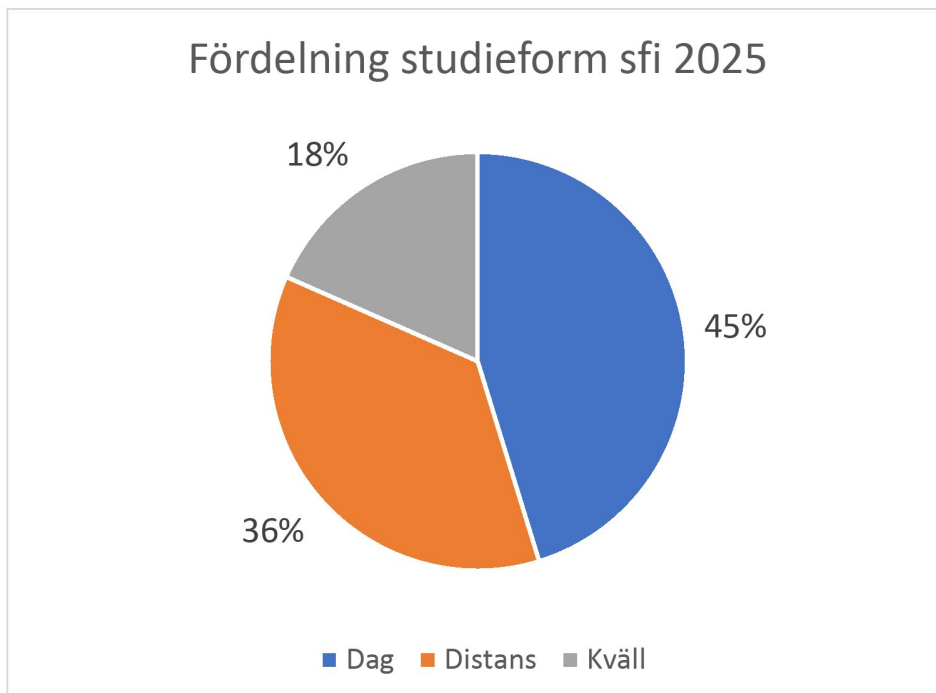
Utbildningskategori	2021	2022	2023	2024	2025
Grundläggande vuxenutbildning	665	633	520	554	652
– varav Umevux (kommunal regi)	-	-	265	279	410
– varav distans (extern anordnare)	-	-	313	333	361
Gymnasiala kurser	2211	1931	1658	1804	1906
– varav Umevux (kommunal regi)	-	-	426	419	554
– varav distans (extern anordnare)	-	-	1376	1562	1816
Anpassad utbildning för vuxna	59	62	65	65	76
Svenska för invandrare (SFI)	1289	1185	1143	1242	1367
Yrkesutbildningar (totalt)	1042	1318	937	969	937
– varav Umevux (platsförlagd)	-	-	454	576	505
– varav kombinationsutbildningar	-	-	39	40	130
– varav extern anordnare/distans	-	-	449	397	342
Yrkeshögskola	171	196	136	159	160

Figur 1: Vuxenutbildningens elevantal (egen regi och externa anordnare) inom respektive kategori över år. Observera att samma personer kan befinna sig inom flera kategorier eller studera hos mer än en anordnare.

Kvalitetsrapport på huvudmannanivå, Vuxenutbildning 2025



Figur 2: Kursdeltagare (ej unika personer) i SFI åren 2022 - 2025. En person kan ha deltagit på mer än en kurs.
Källa: Umeå kommuns statistik. Svårighetsgraden ökar från vänster till höger. I bilaga 1 finns studievägar beskrivna.



Figur 3: Fördelning av studieform för kursdeltagare (ej unika personer) i SFI åren 2025.
Källa: Umeå kommuns statistik

Under 2025 ökade antalet elever inom utbildning i SFI jämfört med 2024. Detta skedde trots att andelen nyanlända minskar på nationell nivå, vilket innebär att deltagandet i SFI i Umeå kommun inte minskade i samma utsträckning som i riket i övrigt. En bidragande förklaring är att det även under

Kvalitetsrapport på huvudmannanivå, Vuxenutbildning 2025

2025 förekom en relativt hög andel elever som återupptog sina SFI-studier i syfte att slutföra kurser som inte avslutats tidigare.

Statistiken visar att antalet elever som läst C- och D-kurser inom studieväg 2 och 3 ökade jämfört med 2024, vilket kan indikera att fler elever befinner sig i ett senare skede av sina studier och fullföljer utbildningen. Samtidigt fortsatte antalet elever inom studieväg 1 att minska i jämförelse med tidigare år.

I arbetet med att säkerställa en god genomströmning inom SFI utgör mottagning och nivåplacering av elever en central del. Elever som återupptar sina studier placeras utifrån aktuella språkkunskaper och individuella förutsättningar på rätt studieväg, språknivå och studieform, vilket bidrar till mer ändamålsenliga och effektiva studier samt förbättrade möjligheter till måluppfyllelse.

Under 2025 noterades även en fortsatt ökning av efterfrågan på flexibla studieformer, särskilt bland elever som kombinerar SFI-studier med arbete eller andra studier. Denna utveckling är mest framträdande inom studieväg 3 och återspeglas i ökningen av deltagare på C- och D-kurser jämfört med tidigare år.

I samband med invigningen av de nya lokalerna i september öppnades öppna ytan, belägen i anslutning till entrén i Vuxenutbildningens hus. Öppna ytan erbjuder en hög servicenivå till elever och studerande samt till Umeå kommuns medborgare, genom bland annat utökade telefontider, stöd vid ansökan till studier, IT-stöd samt drop-in för frågor som rör studier och karriärväxling.

Besökarnas utvärderingar visar på en hög grad av nöjdhet med de insatser som erbjuds. Öppna ytan fungerar även som en mötesplats och arena för samverkan mellan vuxenutbildningen och externa samarbetspartners, såsom Arbetsförmedlingen. Lokalen har dessutom använts för genomförande av utbildningsmässor.

Inflyttningen i Vuxenutbildningens hus har skapat förbättrade förutsättningar för att erbjuda eleverna en mer ändamålsenlig och flexibel studiemiljö. Lokalerna möjliggör, utöver schemalagd undervisning, tillgång till handledning utifrån individuella behov, vilket stärker stödet till elevernas lärande och bidrar till bättre förutsättningar för genomströmning och måluppfyllelse.

Besökare samt elever och studerande möts av en bemannad informationsdisk (dagtid) där frågor besvaras och vid behov ges vägledning till rätt funktion eller verksamhet i huset. Inom ramen för verksamheten erbjuds en variation av studie- och yrkesvägledning, vilket kommer till uttryck genom välbesökta drop-in-tillfällen samt ett ökat antal bokade vägledningssamtal.

Utvecklingen följs upp genom mätningar inom studie- och yrkesvägledningen, vilka genomförs enligt samma modell som föregående år. Detta möjliggör jämförbara mätvärden över tid och ger ett fortsatt underlag för systematisk uppföljning och utveckling av vägledningsinsatserna.

Vård- och omsorgsutbildningen inom ramen för Äldreomsorgslyftet har fortsatt ett högt söktryck. Cirka en tredjedel av de elever som är inskrivna i vård- och omsorgsutbildningen studerar med stöd av Äldreomsorgslyftet. En gemensam och kontinuerlig uppföljning av dessa elever genomförs i samverkan med strategier från branschen.

Kvalitetsrapport på huvudmannanivå, Vuxenutbildning 2025

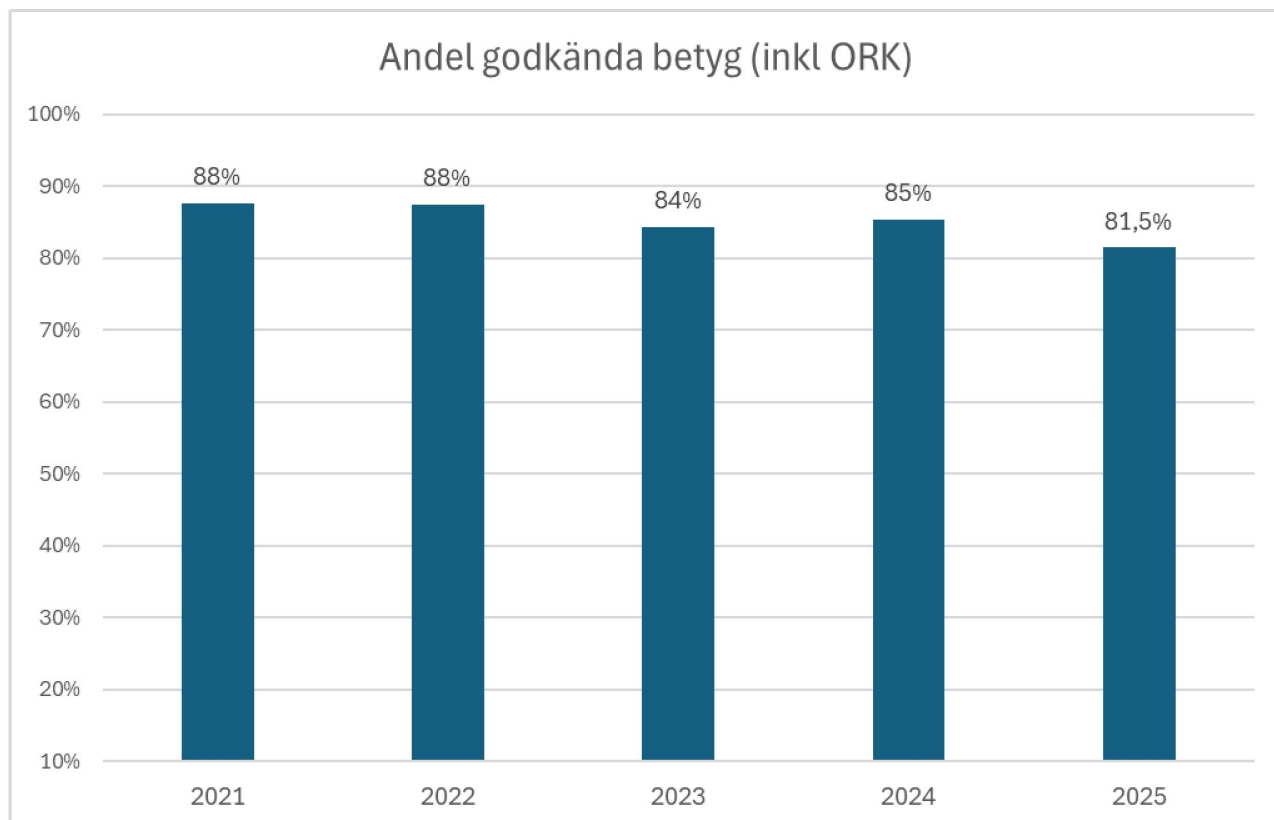
Regeringen har beslutat att förlänga Äldreomsorgslyftet så att satsningen även omfattar år 2026. Statsbidraget avser vikariekostnader och tillfaller Äldrenämnden. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ansvarar för att tillhandahålla erforderliga utbildningsplatser. Förlängningen medför därmed fortsatt betydande organisatoriska och ekonomiska konsekvenser för nämnden, kopplat till utbildningskapacitet, planering och resursfördelning.

Kvalitetsrapport på huvudmannanivå, Vuxenutbildning 2025

Resultat

Huvudmannen har specificerat tre centrala mål för vuxenutbildningen i Umeå: att öka andelen elever med godkända betyg samt att främja genomströmningen på både grundläggande nivå och inom Yrkesvux. I det följande avsnittet presenteras resultaten för år 2025 i jämförelse med tidigare resultat över tid, med start från 2021.

Mål i Verksamhetsplan: Andelen elever med godkända betyg inom vuxenutbildning ska öka.



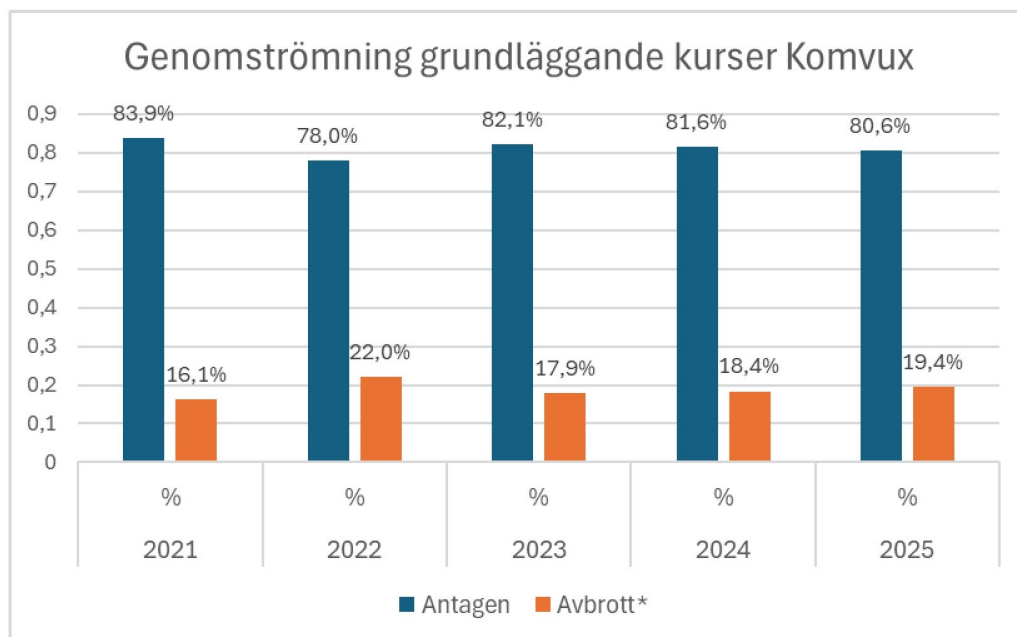
Figur 4: Andelen godkända betyg inom Komvux, jämförelse över tid, inklusive orienteringskurser (ORK).

Källa: Umeå kommun

Antalet betyg inom Komvux uppgick 2025 till 8143 betyg (varav 518 är orienteringskurser). Detta kan jämföras med år 2024 där det uppgick till 7609 betyg (varav 767 var orienteringskurser) I orienteringskurser sätts inte formella betyg utan deltagande räknas här som godkänt resultat.

Kvalitetsrapport på huvudmannanivå, Vuxenutbildning 2025

Mål i verksamhetsplan: Genomströmningen på Grundvux ska öka i relation till föregående år



Figur 5: Genomströmning av kursdeltagare på grundläggande kurser över tid.

Källa: Umeå kommun

Genomströmning på grundläggande nivå redovisas i procent. 2025 uppgick antalet kursdeltagare till 1210. Observera att detta inte är unika individer vilket innebär att samma person kan finnas som kursdeltagare på mer än en kurs. Antalet innefattar kursdeltagare som läst minst en dag på kursen. Motsvarande siffra för 2024 var 1067.

Varierade undervisningsformer (skolförlagt och distans) har ökat flexibiliteten för eleverna samtidigt som det finns en risk att elever som tycker distans/fjärrstudier är för svårt inte slutför sina studier. Lärcentrum och, för de yngre eleverna, studieverkstan är framgångsfaktorer för bibehållen hög genomströmning.

Under hösten 2025 har ett utvecklingsarbete genomförts med inriktning mot att förändra arbetssättet kring antagning till grundläggande kurser, i syfte att ge eleverna så goda förutsättningar som möjligt för att lyckas i sina studier. Målsättningen har varit att underlätta ansökningsförfarandet och därigenom förenkla individens studieväg samt bidra till ökad genomströmning. Det reviderade arbetssättet implementerades i den sista ansökningsomgången för 2025. Uppföljning och utvärdering av effekterna kommer att genomföras under 2026, när underlag finns för att bedöma utfallet.

Som en del av det förändrade arbetssättet har antagningsförfarandet även kompletterats med studie- och yrkesvägledning för sökande som bedöms läsa mot examen. Vidare har informationen på hemsidan setts över och förtydligats i delar som rör examen. Dessa insatser syftar till att stärka individernas valkompetens, minska risken för felval och skapa bättre förutsättningar för måluppfyllelse.

Kvalitetsrapport på huvudmannnivå, Vuxenutbildning 2025

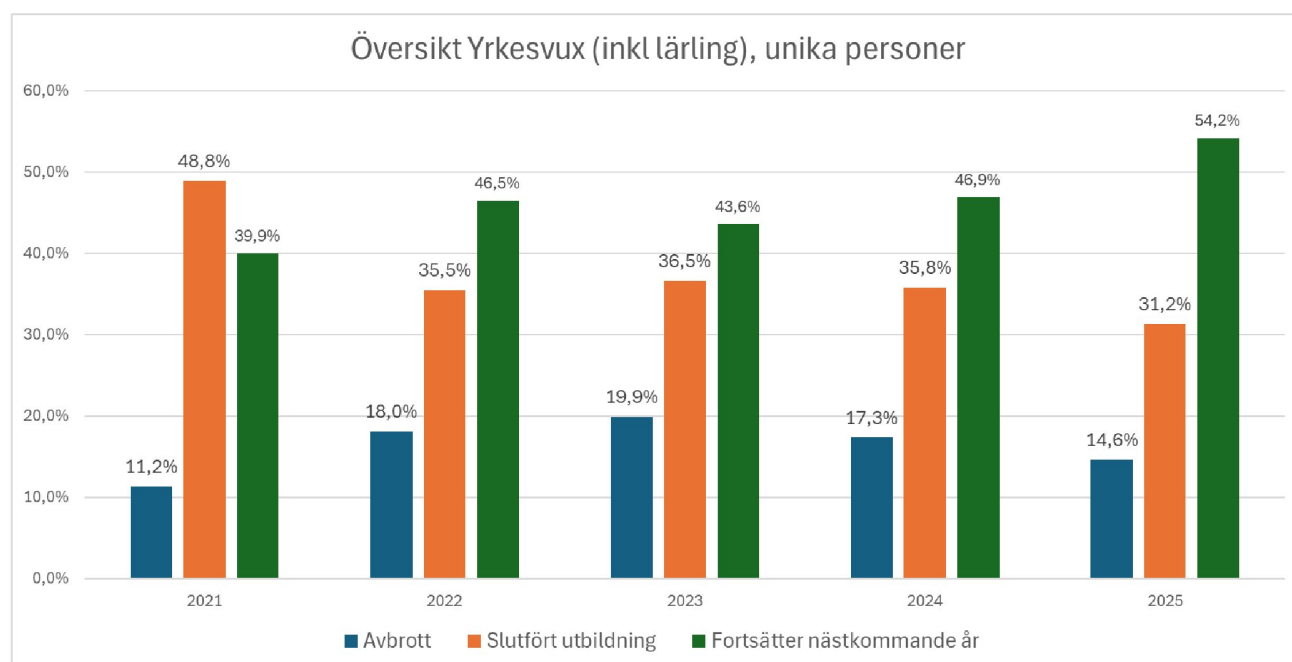
Mål i Verksamhetsplan: Genomströmningen på Yrkesvux ska öka i relation till föregående år.

Genomströmningen på Yrkesvux, dvs andelen av de som avslutat sin utbildning under året som slutfört utbildningen är 2025 68,5% jämfört med 67,4% 2024.

Genomströmning över åren

2021	2022	2023	2024	2025
81,3%	66,3%	64,7%	67,4%	68,2%

2025 var antalet som avslutat sin utbildning under året lägre på grund av att fler elever startade sin utbildning under andra halvåret och då fortsätter läsa 2026. Se bild nedan.



Figur 6: Översikt av unika personer på Yrkesvux över tid.

År 2025 uppgick antalet elever på Yrkesvux, inklusive lärlingar, till totalt 937 unika personer jämfört med 969 unika personer under 2024.

Systematisk kvalitetsuppföljning

Som en del av rutinen vid kursavslut distribuerar lärarna digitala enkäter till samtliga elever. Undantag görs för elever som, på grund av språkliga förutsättningar eller begränsad studievana, inte har möjlighet att besvara enkäten skriftligt. I dessa fall genomförs i stället muntliga utvärderingar och pedagogiska observationer. Resultaten avspeglar en genomgående hög nöjdhet vad gäller såväl pedagogiskt upplägg som kursernas praktiska genomförande. För att ytterligare stärka elevernas delaktighet och fånga upp frågor om trygghet, studiero och trivsel anordnas elevråd vid SFI två gånger årligen. Vid dessa tillfällen har det bekräftats att eleverna hyser stor tilltro till sin utbildning och den

Kvalitetsrapport på huvudmannanivå, Vuxenutbildning 2025

pedagogiska stöttnen. Samtidigt framgår det att fortsatt utveckling av flexibla studieformer och behovsprövat stöd är centrala prioriteringsområden framåt. Den hjälp som erbjuds via Lärcentrum får också goda vitsord av deltagarna.

Datainsamling och analys

För att optimera resursfördelningen genomför Lärcentrum mätningar två gånger per år. Här kartläggs besöksfrekvens och kurstillhörighet i syfte att identifiera målgrupper som kan behöva nås mer effektivt framöver. Besökare har därtill löpande möjlighet att lämna förbättringsförslag digitalt via QR-koder. Likaså önskemål om matematikgenomgångar. Inom Studieverkstans ramar dokumenteras även deltagarantal samt karaktären på det stöd som efterfrågats och tillhandahållits.

För att säkerställa samsyn kring rutiner, exempelvis vid frånvaro, hålls regelbundna avstämmningar och gemensamma möten mellan vuxenutbildningen och våra privata aktörer. Elevernas progression följs kontinuerligt upp i anordnarnas egna system och lärare kan rapportera in ärenden direkt in till ProRenata, för gemensam handläggning kring elever.

Avtalsuppföljning och gemensam struktur

Inom ramen för Västerbottensvux har avtalsuppföljningen för 2025 strukturerats upp genom en enhetlig mall som brukas av samtliga kommuner i det primära samverkansområdet. I enlighet med ramavtalets åligger det utbildningsanordnaren att förse huvudmannen med underlag som möter gällande lagkrav och kvalitetsmål. Syftet är att köpare och säljare gemensamt ska identifiera utvecklingspotential och säkra en hög utbildningsstandard. Ett systematiskt kvalitetsarbete (SKA) är en förutsättning för att främja lärande, och anordnarens årsrapport ger huvudmannen insyn i både analyser och resultat.

Årsrapporten är uppdelad i två huvudområden:

- **Del 1 – Systematiskt kvalitetsarbete:** En övergripande genomgång av anordnarens kvalitetsinsatser under året. Eventuella skillnader mellan olika kommuner och utbildningsinriktningar förtydligas i kommentarer.
- **Del 2 – Resultatuppföljning per kommun:** En specifik del fokuserad på statistik och resultat för enskilda utbildningar, uppdelad utifrån respektive huvudman.

Vuxenutbildningen i Umeå kommun har valt att tillämpa denna gemensamma återrapporteringsmall för samtliga verksamheter inom vuxenutbildningen. Detta görs dels för att likställa kraven på egen regi och upphandlade aktörer, dels för att möjliggöra tydliga jämförelser och uppföljningar över tid.

Sammanfattande reflektioner

Västerbottensvux utmärker sig som en framgångsrik regional samarbetspartner, där gemensamma upphandlingar och en utökad kursportfölj via det primära samverkansavtalet har stärkt utbildningsutbudet. Trots dessa framsteg kvarstår strukturella utmaningar i relationen med

Arbetsförmedlingen. Bristande regelharmonisering mellan myndigheten och Komvux skapar trösklar som försvårar arbetet med prioriterade målgrupper.

Nämnden har förelagts en redovisning av de identifierade utmaningarna på samhälls-, organisations- och gruppnivå. Kvalitetsrapporten avslutas här med de mest centrala faktorerna som påverkar verksamhetens förutsättningar:

Samhällsövergripande faktorer och omvärldsanalys

- **Säkerhet, digitalisering och lagstiftning** Det rådande omvärldsläget ställer ökade krav på IT-säkerhet och medför mer komplexa arbetsprocesser. Samtidigt innebär genombrott inom artificiell intelligens (AI) och datadriven analys att synen på kunskapssamhället och lärande är i snabb förändring. Verksamheten påverkas även av den generella samhällsutvecklingen med en ökad förekomst av hot och våld, ofta kopplat till narkotikahandel, vilket kräver betydande resurser för personalens trygghet och kompetensutveckling. Utöver detta innebär en föränderlig lagstiftning att verksamheten kontinuerligt måste anpassa sina interna regelverk och processer.
- **Kompetensförsörjning och näringslivssamverkan** Den snabba omställningstakten på arbetsmarknaden kräver en vuxenutbildning med hög flexibilitet. För att möta arbetsgivarnas behov prioriteras utvecklingen av strategiska kontaktytor mot näringslivet. Genom en tydligare kommunikation av verksamhetens erbjudande skapas förutsättningar för skräddarsydda utbildningsinsatser. En fördjupad samverkan med näringslivsenheten har här varit avgörande för att förbättra dialogen med det lokala näringslivet.
- **Statliga utredningar och myndighetssamverkan** Vuxenutbildningens förutsättningar styrs i hög grad av nationella utredningar och propositioner. När uppdragen för myndigheter som bland annat Arbetsförmedlingen och socialtjänsten förändras, får det direkta konsekvenser för utbildningsutbudet, särskilt inom SFI. Exempelvis kan riktade satsningar på arbetsmarknadsutbildningar inom vårdsektorn leda till att elevunderlaget för den ordinarie vård- och omsorgsutbildningen minskar, vilket kräver noggrann strategisk planering.
- **Vuxenutbildningens hus och organisatorisk utveckling** Samlokaliseringen i Vuxenutbildningens hus har skapat synergieffekter där både Komvux och Yrkeshögskolan (YH) kan nyttja Lärcentrum som en gemensam pedagogisk resurs. Arbetet med att integrera tidigare utspridda personalgrupper pågår alltjämt. Även om processen att etablera gemensamma arbetssätt är resurskrävande, bedöms den på sikt leda till en mer effektiv och sammanhållen organisation.
- **Systemförändringar (GY25)** Införandet av GY25 innebär en betydande administrativ och pedagogisk komplexitet. Till skillnad från gymnasieskolan måste vuxenutbildningen hantera tre parallella kurssystem under en övergångsperiod. Detta ställer extraordinära krav inom såväl antagningsprocesser som i den individuella studieplaneringen.

Bilaga 1. Verksamhetsbeskrivning – vuxenutbildningens olika delar

Organisation och antagningsprocess

Kommunal vuxenutbildning (Komvux) skiljer sig från gymnasieskolan genom att verksamheten inte är indelad i terminer. Istället tillämpas en löpande antagning under hela året, vilket ställer höga krav på en flexibel administrativ organisation. Frekvensen av utbildningsstarter planeras i nära samråd med utbildningsanordnare och justeras utifrån aktuella behov på arbetsmarknaden. Detta gör att vuxenutbildningen snabbt kan ställa om vid förändrade förutsättningar i näringslivet.

Lagstadgad utbildning och rättigheter

Inom kommunal vuxenutbildning är grundläggande vuxenutbildning, svenska för invandrare (SFI), anpassad utbildning för vuxna på grundläggande nivå samt inledande kartläggning inför utbildning eller prövning lagstadgade åtaganden för kommunen. Gymnasial vuxenutbildning, yrkesutbildning och anpassad utbildning på gymnasial nivå är behovs- och resursstyrda och dimensioneras utifrån kommunens ansvar, arbetsmarknadens behov och tillgång till statsbidrag.

Svenska för invandrare (SFI) och Samhällsorientering

- **Målgrupp och skyldighet:** Hemkommunen är skyldig att erbjuda utbildning till bland annat arbetskraftsinvandrare, anhöriginvandrare, utländska studenter och EU-medborgare samt de som sedan tidigare finns i Sverige men inte uppnått den högsta SFI-nivån. Plats ska beredas inom tre månader, men för individer med en etableringsplan är kravet en månad

SFI är organiserad i tre studievägar (1,2,3) och fyra kurser (A,B,C,D) anpassade efter studiebakgrund och studievana. I Studieväg 1 studerar elever som har ingen eller kort skolbakgrund. I Studieväg 2 studerar elever som har mindre skolbakgrund än svensk gymnasieexamen och i studieväg 3 studerar elever som har en studiebakgrund motsvarande gymnasieutbildning eller högre. Utbildningen är utformad efter elevens förutsättningar och behov vilket innebär att alla elever inte läser alla kurser. I Studieväg 1 kan eleven läsa kurs A-D, i Studieväg 2 kurs B-D och studieväg 3 kurs C-D.

- **Omfattning och anpassning:** Eleven har rätt till 15 timmars schemalagd undervisning per vecka. För att möta behovet av flexibla studieformer hos elever som arbetar eller studerar parallellt erbjuds studieformer som kvälls- och distanskurser.

Kvalitetsrapport på huvudmannanivå, Vuxenutbildning 2024

- **Samhällsorientering:** Detta är en lagstadgad rättighet för vissa nyanlända som styrs av etableringslagstiftningen. Det är en samhällsinformation som syftar till att underlätta etableringen i det svenska samhället och är organisatoriskt skild från skolväsendet.

För att förbättra genomströmningen har en utökad mottagningsprocess införts för SFI. Genom en fördjupad kartläggning av språknivå och studiebehov redan vid anmälan kan individen nivåplaceras direkt, vilket förkortar väntetiden till studiestart.

Anpassad utbildning för vuxna (AKV)

Vuxna som tillhör målgruppen för anpassad utbildning har en lagstadgad rätt till studier på grundläggande nivå. Liknande regler gäller för gymnasial nivå under förutsättning att individen är behörig och att platser finns. För att maximera individens potential har elever rätt att kombinera AKV-kurser med det ordinarie Komvux-utbudet. I Umeå kombinerar exempelvis flera elever anpassad utbildning med grundläggande kurser i matematik och engelska.

Grundläggande vuxenutbildning

Grundläggande vuxenutbildning riktar sig till vuxna som saknar de kunskaper som motsvarar grundskolenivå. Utbildningen syftar till att stärka individers grundläggande färdigheter och skapa förutsättningar för vidare studier, etablering på arbetsmarknaden och aktivt deltagande i samhällslivet. Utbudet anpassas efter individens behov och kan kombineras med andra utbildningsformer inom Komvux.

Gymnasiala kurser

Gymnasiala kurser inom vuxenutbildningen ger möjlighet att komplettera eller fullfölja en gymnasieutbildning samt att stärka konkurrenskraften på arbetsmarknaden. Kurserna utgör även en viktig del i omställning och livslångt lärande och kan läsas fristående, som del av yrkesutbildning eller i kombination med arbete och andra insatser. Dimensionering och kursutbud anpassas utifrån arbetsmarknadens behov och tillgängliga resurser.

Yrkesutbildning, kartläggning och validering

Yrkesutbildningarna är ryggraden i regionens kompetensförsörjning och baseras på nationella yrkespaket från Skolverket, men kan även anpassas genom regionala paket framtagna med lokala branscher.

Kartläggning och validering – vägen till snabbare etablering

Sedan 1 januari 2023 är hemkommunen skyldig att erbjuda en inledande kartläggning inför utbildning eller prövning.

Kvalitetsrapport på huvudmannanivå, Vuxenutbildning 2024

- **Syfte:** Att ge individen en översikt av sitt kunnande för att kunna välja den mest effektiva vägen genom utbildningssystemet.
- **Valideringens betydelse:** Om kartläggningen visar att individen redan har praktisk eller teoretisk kompetens kan en formell validering genomföras. Detta sparar betydande tid och resurser för både individ och kommun. Ett framgångsrikt exempel är vård- och omsorgsutbildningen, där 213 elever under perioden validerat hela eller delar av sina kurser, vilket snabbat på deras väg ut i arbete.

Samverkan med bransch och region

Yrkesråd och nätverk

För att säkerställa utbildningarnas relevans sker samverkan i flera strategiska led:

- **Yrkesråd/Programråd:** Här möts anordnare, branschrepresentanter och företag för att utvärdera kvaliteten, säkra platser för arbetsplatsförlagt lärande (APL) och diskutera framtida kursutbud. På programråd deltar även nämndrepresentanter från gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden.
- **Västerbottensvux**
Västerbottensvux är ett omfattande samarbete mellan 17 kommuners vuxenutbildningar och leds av ett arbetsutskott där också representant från Regionen deltar. Västerbottensvux utgörs av Västerbottens 15 kommuner samt Arvidsjaur och Arjeplog och samtliga kommuner ingår i det primära samverkansavtalet.
- **Gemensamma resurser:** Genom Västerbottensvux genomförs gemensamma upphandlingar och samordnade ansökningar om statsbidrag för Yrkesvux, Lärlingsvux och yrkesförare. Detta ger samtliga deltagande kommuner tillgång till ett utbildningsutbud som vore ekonomiskt och personellt omöjligt att upprätthålla på egen hand.

Yrkehögskolan (YH)

Yrkehögskolan är en frivillig utbildningsform som styrs av Lag om yrkehögskolan (2009:128). Det är en starkt efterfrågad form av kompetensförsörjning som bygger på ett nära samarbete med arbetslivet.

- **Aktuellt utbud:** Umeå kommun bedriver för närvarande CNC-tekniker (blått certifikat), Tandsköterska, Driftledare lantbruk, Trädgårdsmästare (ledarskap/skötsel), Ridlärare, Specialistundersköterska med inriktning mot psykiatri och den nystartade Byggnadsvårdsingenjörsutbildningen.

Kvalitetsrapport på huvudmannanivå, Vuxenutbildning 2024

- **Ledningsgruppens roll:** Varje YH-utbildning styrs av en ledningsgrupp där branschen är i majoritet. De ansvarar för att utbildningens innehåll är aktuellt och att de studerande som examineras har exakt den kompetens som arbetslivet efterfrågar.

Vuxenutbildningens utbud finner du på www.umea.se/komvux under ”Våra utbildningar”

Umeå kommun**Protokollsutdrag**

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens arbetsutskott

2026-02-25

§ 24

Diariennr: SK-2026/00040

**Kvalitetsrapport på huvudmannanivå 2025 -
Vuxenutbildning****Arbetsutskottets beslut**

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden föreslås besluta:

-att nämnden har tagit del av Kvalitetsrapport på huvudmannanivå 2025 - vuxenutbildning.

-att nämnden har tagit del av uppföljning av privata utförare.

Förslag till beslut

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beslutar:

-att nämnden har tagit del av Kvalitetsrapport på huvudmannanivå 2025 - vuxenutbildning.

-att nämnden har tagit del av uppföljning av privata utförare.

Ärendebeskrivning

I kvalitetsrapporten kan man följa vuxenutbildningens systematiska kvalitetsarbete samt utfall, resultat och analys av nämndens prioriterade mål för verksamhetsåret 2025. Syftet med denna kvalitetsrapport är att på en övergripande nivå beskriva och presentera resultat samt analyser för de verksamheter inom vuxenutbildningen som Umeå kommun är huvudman för. Dessa inkluderar utbildningar inom allmänna ämnen på grundläggande och gymnasial nivå, anpassad utbildning för vuxna, SFI, yrkesvux, lärlingsutbildning för vuxna samt yrkeshögskola. En positiv aspekt av att kvalitetsrapporten har presenterats över tid, från och med 2021, är att nämnden kan följa resultaten över tid, vilket underlättar jämförelser, analyser samt utvärdering av resultat och mål.

Umeå kommun**Protokollsutdrag**

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens arbetsutskott

2026-02-25

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden får även en muntlig återrapportering av styrning och uppföljning av privata utförare inom nämndens verksamhetsområde. Återrapporteringen sker med utgångspunkt i kommunfullmäktiges beslut om reviderad riktlinje för styrning och uppföljning av privata utförare (KS-2024/01109). Redovisningen avser hur riktlinjen har tillämpats i nämndens verksamhet i syfte att säkerställa rättssäkerhet, likvärdig uppföljning och tillfredsställande kontroll i enlighet med kommunallagen.

Beslutsunderlag

Bilaga: Kvalitetsrapport på huvudmannanivå 2025 – vuxenutbildning

Muntlig presentation till nämnden avseende återrapportering av styrning och uppföljning av privata utförare.

Beredningsansvariga

Stina Andersson, tf verksamhetschef

Anna Persson, utbildningsstrateg

Beslutet ska skickas till

Kommunikatör gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen

Propositionsordning

Ordföranden prövar tjänsteskrivelsens förslag och finner att arbetsutskottet beslutar att bifalla tjänsteskrivelsen.



Tjänsteskrivelse

2026-03-09

Gymnasie- och
vuxenutbildningsnämnden

Diariennr: SK-2026/00007

Delegationsbeslut och anmälningsärenden – gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden 2026-03-18

Förslag till beslut

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beslutar att godkänna redovisningen av delegationsbeslut och anmälningsärenden.

Ärendebeskrivning

Inför gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens sammanträde 2026-03-18 redovisas anmälda delegationsbeslut och anmälningsärenden som ska delges nämnden.

Beslutsunderlag

Bilaga: Sammanställning, upprättad vid tidpunkt för kallelsens utskick

Beredningsansvarig

Annelie Holmlund, nämndsekreterare

Nicklas Wallmark
gymnasie- och arbetsmarknadsdirektör

Stina Andersson
kanslichef

UMEÅ KOMMUN
Sammanträdesdatum 2026-03-18

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
Delegationsbeslut och anmälningsärenden

Nr	Beslutsdatum	Delegat	Ärendets art	Diarienummer
9	2026-02-18	Stina Andersson	Beslut: Beslut om avbrott - Umevux/SFI	SK-2026/00140-1
10	2026-02-23	Stina Andersson	Beslut: Mottagande till kommunal vuxenutbildning, dispens från ålderskrav, 5 elever - Beviljas	SK-2026/00159-1-5
11	2026-03-02	Peter Vigren	Beslut: Justering av sammanträdestid för arbetsutskottet från 260330 till 260401	SK-2022/00320-73
12	2026-03-10	Nicklas Wallmark	Avtal - Boden kommun - Särskilt samverkansavtal för nationell idrottsutbildning (NIU) - Läsåret 2026/2027	SK-2025/00697-3
Datum	Anmälningsärenden (inkomna beslut och domar): Datum-Beslutsinstans/Beslutshavare-Ärende/Mål/Beslut			Diarienummer
2026-02-26	Skolverket: Beslut - Ämnesbetyg 2026 - Statsbidrag - 2026:0002392 - 2026			SK-2026/00053-4
2026-02-10	Kommunstyrelsen: Beslut - Anvisning för nämndernas rapportering till kommunstyrelsen 2026			SK-2026/00143-1
2026-02-16	Folksam: Beslut gällande skadeanmälan av Häst - ersättning beviljas ej			SK-2026/00160-1
2026-02-23	Kommunfullmäktige: Beslut - Motion 14/2025 - Inför SAO - Studiemotiverande arbetslivsorientering - i Umeå kommun			SK-2025/00292-16
Datum	Skriftlig information till gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden			Diarienummer
2026-02-10	Kommunstyrelsens uppföljning av inriktningsmål och program, bilaga 1.1			SK-2026/00145-1



Uppföljning inriktningsmål och program 2025

Beslutad av:
Kommunstyrelsen

Dokumenttyp:
Rapport

Diarienummer:
KS-2025/00492

Datum, paragraf för beslut:
2026-02-03 §

Dokumentansvarig:
Stadsledningskontoret,
Ekonomi och styrning

Bedömning inriktningsmål

Överblick

Inriktningsmål 1	Gör vi tillräckligt?
Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050	
Inriktningsmål 2	
Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden	
Inriktningsmål 3	
Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv	
Inriktningsmål 4	
Umeå ska vara klimatneutralt till år 2040	

I kolumnen "Görs det tillräckligt" har bedömning gjorts utifrån de senaste årens utveckling och den önskvärda utvecklingen.

Bedömningen är antingen grön, gul eller röd. Färgförklaring finns till höger.

-  = Ja, det görs tillräckligt
-  = Nej, mer arbete krävs
-  = Nej, det behöver göras mycket mer

Program tillväxt

Inriktningsmål 1	Gör vi tillräckligt?
Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050	
Fokusområden	
1. Bostadsbyggande och attraktiva livsmiljöer	
2. Universiteten som tillväxtmotorer kvinnor	
3. Umeå ska vara klimatneutralt till år 2040	

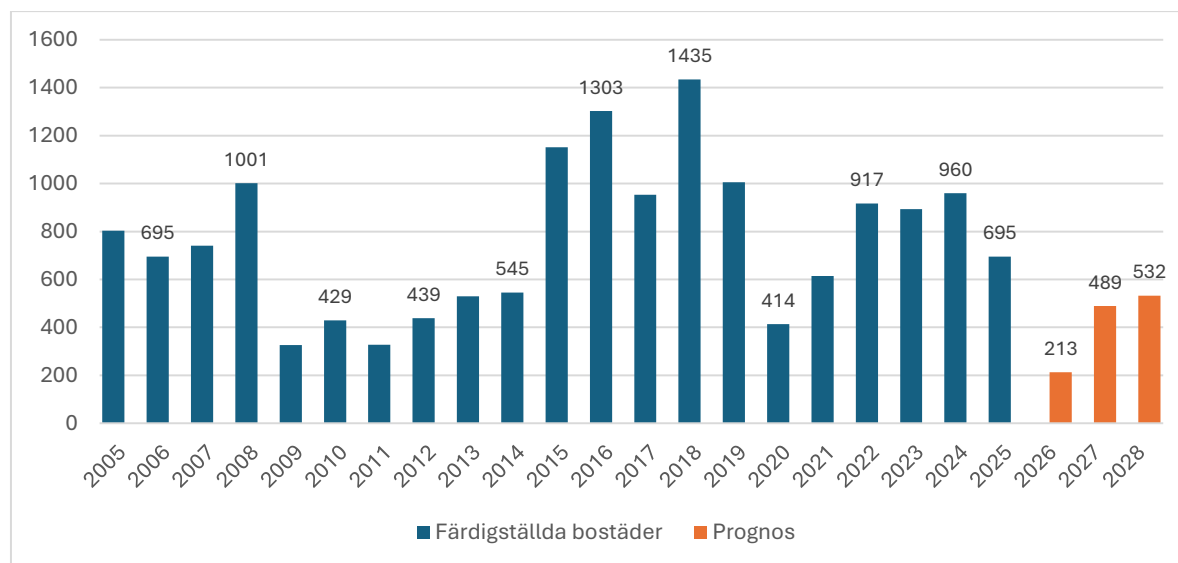
I kolumnen "Görs det tillräckligt" har bedömning gjorts utifrån de senaste årens utveckling och den önskvärda utvecklingen. Bedömningen är antingen grön, gul eller röd. Färgförklaring finns till höger.

-  = Ja, det görs tillräckligt
-  = Nej, mer arbete krävs
-  = Nej, det behöver göras mycket mer

Bostadsbyggande och attraktiva livsmiljöer

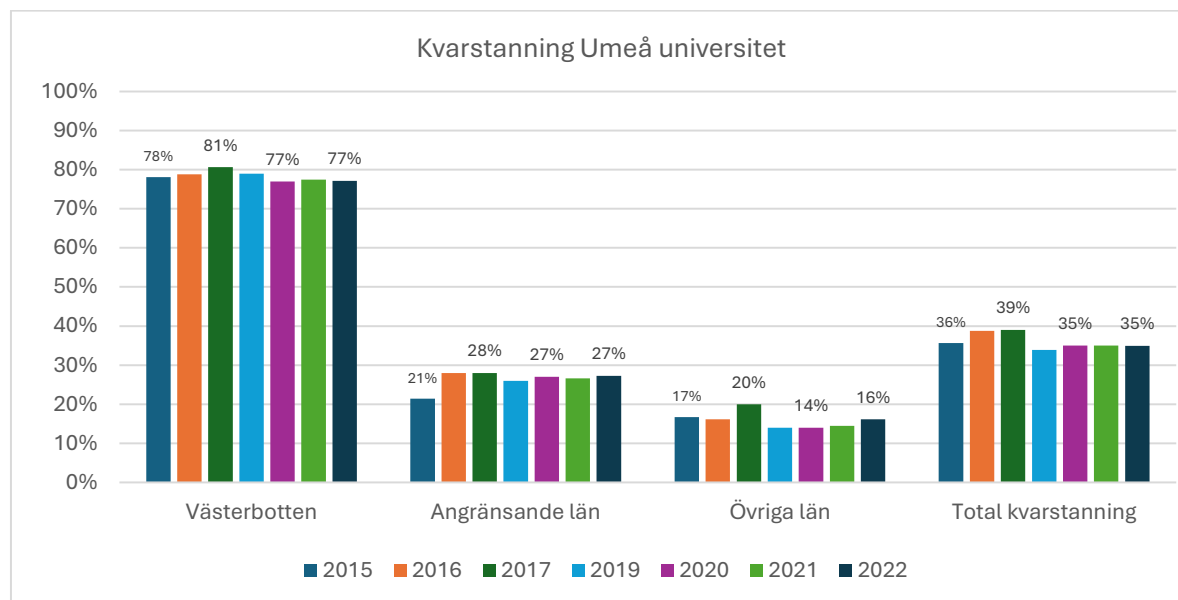
Umeå uppvisar fortsatt stark befolkningstillväxt och goda boende- och livsmiljöer i jämförelse med andra kommuner. Samtidigt som planeringskapaciteten har stärkts och den kommunkoncernövergripande samplaneringen utvecklats, ligger bostadsbyggandet fortsatt på en låg nivå inom samtliga bostadstyper, i linje med den nationella trenden. Den demografiska utvecklingen under senare år, med avtagande befolkningstillväxt och lågt barnafödande, tydliggör vikten av att planera för barnfamiljer, både ur ett bostadsförsörjningsperspektiv och som en förutsättning för den långsiktiga kompetensförsörjningen.

Sammantaget bedöms tidigare insatserna inte vara tillräckliga för att bemöta behovet av rätt bostadstyper och tillräcklig byggnivå i relation till tillväxtmålet och demografisk utveckling.



Universiteten som tillväxtmotorer

Umeå universitet är fortsatt ett av landets mest attraktiva lärosäten och hade höstterminen 2025 flest antagna studenter i Sverige. För att fullt ut stärka universitetets roll som tillväxtmotor behöver dock kvarstanningen efter examen öka, där tydligare kopplingar mellan utbildning och framtidens arbetsmarknad är en avgörande faktor.



Utvecklingen av Universitetsstaden mot en mer levande, integrerad och attraktiv stadsdel har påbörjats och är en viktig del i arbetet med att behålla och attrahera kompetens. Universitetet fungerar därigenom som en central tillväxtmotor genom att attrahera kompetens, stärka matchningen mot arbetsmarknaden och bidra till innovation.

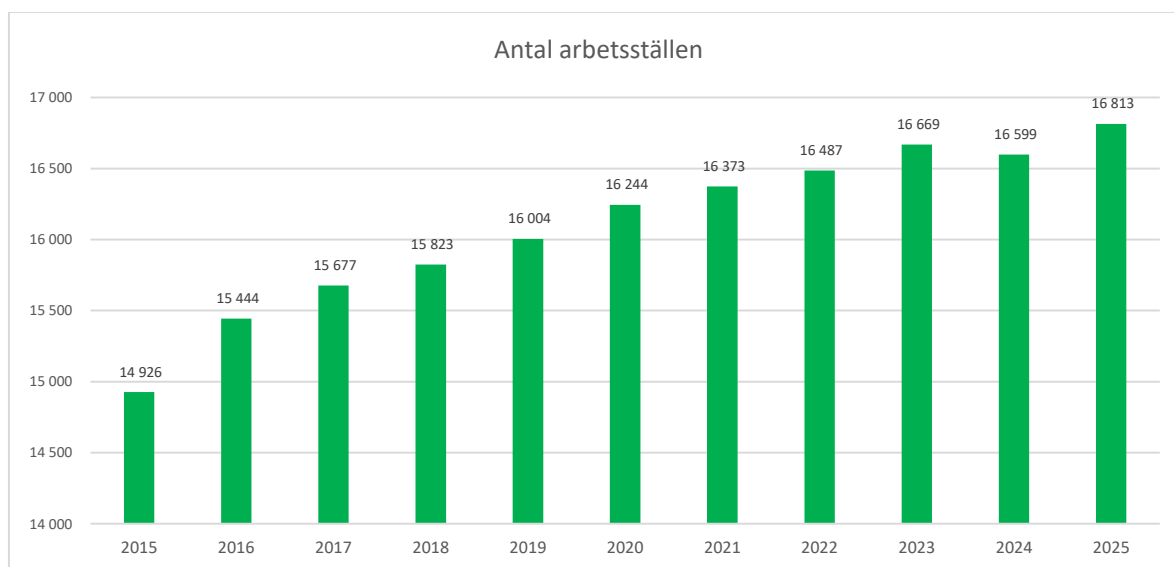
Trots hög attraktivitet i studentrekryteringen bedöms kvarstanningen efter examen och koppling till arbetsmarknad ännu inte vara tillräckligt stark för att fullt ut realisera universitetens potential som tillväxtmotor.

Etableringar och företagens tillväxt

Umeås näringsliv visar fortsatt styrka genom ett växande antal företag och en långsiktigt positiv demografisk utveckling i arbetsför ålder. Samtidigt har antalet anställda minskat något under 2025, vilket speglar en period av omställning snarare än försvagning.

Minskningen sker parallellt med nyetableringar och företagsförflyttningar och kan delvis kopplas till effektiviseringar, förändrade kompetensbehov och konjunkturella anpassningar. På kort sikt ryms mycket av utvecklingen inom stadens befintliga strukturer, men bristen på mark för industri- och handelsetableringar riskerar på sikt att begränsa Umeås tillväxtkapacitet. I ett längre perspektiv är utvecklingen av strategisk infrastruktur en grundförutsättning för tillväxt.

Trots ett växande antal företag bedöms tillgången till mark, strategisk infrastruktur och samordningen i etableringsarbetet ännu inte vara tillräckliga för att säkra långsiktig tillväxtkapacitet.



Utblick

Arbetet är nu i gång inom ordinarie processer för såväl utvecklingen av ett karriärcenter som den fortsatta utvecklingen av Universitetsstaden. Båda i linje med målet att stärka kopplingen mellan utbildning, arbetsmarknad och platsutveckling.

Programarbetet har konkretiserat behovet av ett koncernövergripande arbetssätt, med gemensam riktning, tydligare prioriteringar och fördjupad samverkan. Detta arbete har påbörjats och tar särskilt sikte på frågor om kvarstanning efter examen samt bostäder för barnfamiljer som strategiska förutsättningar för Umeås långsiktiga tillväxt.

Parallellt utvecklas samverkan inom tillväxtavdelningarna för att arbeta mer samlat och strategiskt med etableringar. Sammantaget innebär detta att flera av de identifierade utvecklingsområdena redan är under genomförande, där fortsatt samordning, uthållighet och gemensam prioritering är avgörande för att nå de övergripande tillväxtmålen.

Läs mer om program tillväxt på www.umea.se/programtillvaxt

Program social hållbarhet

Sammanfattning

Umeå kommun har en gynnsam position i arbetet med social hållbarhet. Sverige och Övre Norrland, där Umeå är största stad, rankas högt vad gäller social hållbarhet i EU-kommissionens EU Social Progress Index. Umeå kännetecknas av hög tillit mellan människor. Det främjar deltagande i demokratiska processer och socialt engagemang. Samtidigt syns tendenser till splittring och ökade klyftor. Det förebyggande arbetet av största vikt för att minska dessa problem.

Kommunens arbete för social hållbarhet grundar sig i värden som trygghet, tillit och gemenskap. Segregation, där människor med olika förutsättningar lever åtskilda, utgör därmed ett problem. Planeringen för socioekonomiskt blandade områden är dock en prioriterad fråga och arbetet med att främja trygga, tillgängliga och inkluderande boendemiljöer fortgår.

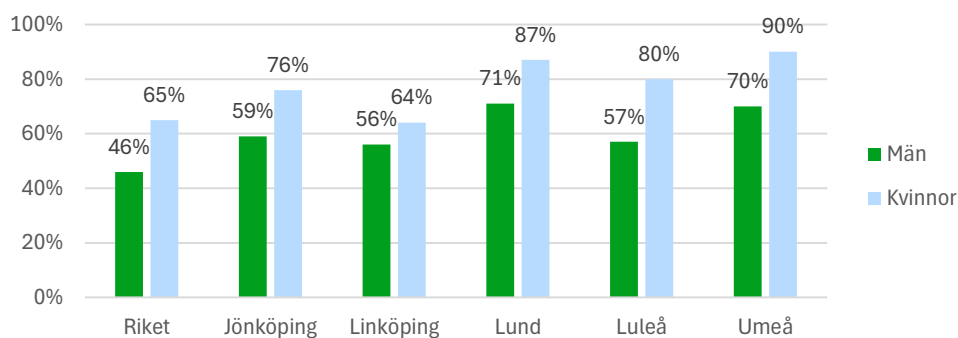
Umeå har generellt ett bra utgångsläge med låg brottslighet, låg otrygghet och relativt hög tillit till myndigheter. Det finns heller inga stadsdelar i Umeå som klassats som utsatta av polisen. Utmaningar kvarstår dock. Organiserad brottslighet är ett växande problem. Antalet ärenden gällande våld i nära relationer ligger på en fortsatt hög nivå, vilket kräver bättre samordning och ökade resurser.

Vad gäller ungas livsvillkor är det en fortsatt hög nivå av avhopp från gymnasiet. Många avhopp kopplas till dåligt mående. Framför allt unga tjejer är ofta stressade och har problem med psykosomatiska symptom. Barnfamiljer har även generellt sett fått det svårare ekonomisk under de senaste åren.

Kommunens arbetskraftsdeltagande har minskat något och det finns grupper som har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden. Kompetensbristen i Umeå förblir också en utmaning. Flera verksamheter inom Umeå Kommun arbetar för att minska antalet personer i långvarigt utanförskap men det behövs bättre kännedom om situationen för dem som varken arbetar, studerar eller är arbetssökande.

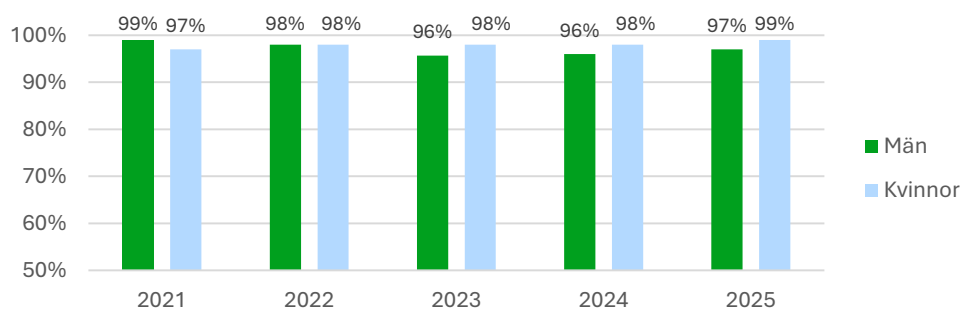
Umeå kommun strävar efter att vara en bra plats att växa upp på, där alla ska ha jämlika villkor oavsett bakgrund. Mycket pekar också på att Umeå är en plats med goda förutsättningar att leva och verka. Fortsatt arbete behövs dock för att bibehålla och stärka kommunens sociala hållbarhet. Det är av stor vikt att fortsätta utökat samarbetet mellan kommunen och andra samhällsaktörer.

Sociala relationer och tillit - index 2024¹



Källa: Tillväxtverkets beräkningar, baserat på uppgifter från MUCF och Fohm

Kommunen är en bra plats att bo och leva på, andel, 2025²



¹ Indexet baseras på indikatorerna: Invånare 16–24 år som varken arbetar eller studerar, Invånare 16–84 år med avsaknad av tillit till andra, Invånare 16–84 år med avsaknad av emotionellt stöd och sammanvägs till ett nyckeltal på en skala från 0 till 100.

² Andel som har svarat "Mycket bra" eller "Ganska bra" på frågan "Vad tycker du om din kommun som en plats att bo och leva på?" i SCB:s medborgarundersökning.

Källa: Medborgarundersökningen, SCB

Fokusområden program för social hållbarhet

Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden

- *Umeå växer tryggt och säkert:* Tydliga tecken på att rekrytering av barn och unga pågår. Fördjupad samverkan behövs i det sekundär- och tertiärpreventiva arbetet.
- *Ett Umeå fritt från våld:* Våldsförebyggande arbete är fortsatt prioriterat, med särskilt fokus på våld i nära relationer och unga i riskmiljöer, där stärkt samordning bedöms som avgörande för framgång.
- *Motverka segregation och framväxten av utsatta områden:* Fortsatt problem med misstro mot myndigheter och utanförskap. Behov av bättre underlag och samverkan i arbetet mot segregation.

Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv

- *Fortsätta arbetet med jämställd stadsplanering:* Arbetet pågår och är väl inarbetat. Behov av nya goda exempel för att flytta fram positioner.
- *Systematiskt utmana och ifrågasätta könade maktrelationer i arbetet med hållbar utveckling:* Arbeta med att medvetandegöra förutsättningar för kvinnor och män samt dess konsekvenser är ständigt pågående.
- *Mäns våld mot kvinnor ska upphöra:* Yrkesverksamma som arbetar med våldsutsatta upplever ett stort behov.

Barns uppväxtvillkor

- *Barns och ungdomars rätt till delaktighet och inflytande i kommunens utveckling ska säkerställas:* Arbeta pågår med dialog och demokratiutveckling. Det finns behov att fortsätta arbeta med att stärka ungas inflytande och delaktighet i skolan.
- *Motverka barnfattigdom:* Lägre andel barn i ekonomisk utsatthet än i riket. Barnfattigdom kräver fortsatt uppmärksamhet, särskilt i utsatta socioekonomiska grupper.
- *Förebyggande folkhälsoarbete:* Umeå ligger väl till nationellt, men ungas hälsa, rörelse, stress och våldsutsatthet kräver fortsatt fokus för stärkt folkhälsa

Boende och bebyggelsemiljö

- *Fortsätta arbetet med strategier för hållbar tillväxt för att stärka den sociala hållbarheten:* Planering har fortsatt för blandade miljöer och hållbara flöden utifrån stadsbyggnadsprinciper som främjar social hållbarhet i hela kommunen.
- *Stärka mötesplatser och överbrygga barriärer:* Arbete med mötesplatser och lokal service som främjar social sammanhållning och motverkar barriärer i både stadsdelar och landsbygd har fortsatt.
- *Främja en socialt hållbar bostadsförsörjning och motverka hemlöshet:* Andelen barnfamiljer och unga som lägger en stor del av inkomsten på boendekostnader har ökat senaste åren.

Arbete och försörjning

- *Skapa förutsättningar för en ekonomisk jämlikhet och en högkvalitativ välfärd för livets alla skeden:* För att stärka ekonomisk jämlikhet krävs fortsatt fokus på utrikesföddas etablering, ungas skolgång och förebyggande insatser mot studieavbrott.
- *Särskilt stöd till de personer som står långt från arbetsmarknaden:* Fortsatta insatser krävs för att förbättra situationen för de som står långt ifrån arbetsmarknaden.
- *Åtgärder för att förhindra diskriminering och säkerställa jämlika möjligheter måste fördjupas och breddas:* Arbete pågår med syfte att skapa arbetsplatser som är lika och tillgängliga för alla.
- *Motverka framväxten av ett skuggsamhälle och en ökad arbetslivskriminalitet:* Det finns behov av ökade insatser kopplat till skuggsamhället och den arbetskraftskriminalitet som finns.

Läs mer om program social hållbarhet på www.umea.se/programsocialhallbarhet

Program klimatneutrala Umeå

Sammanfattning

Det är tydligt att omställning pågår men att takten behöver accelereras betydligt för att uppnå antagna klimatmål. Omställningen är samhällsekonomiskt lönsam och för att öka takten krävs arbete med både strukturella förändringar och förändrade beteendemönster.

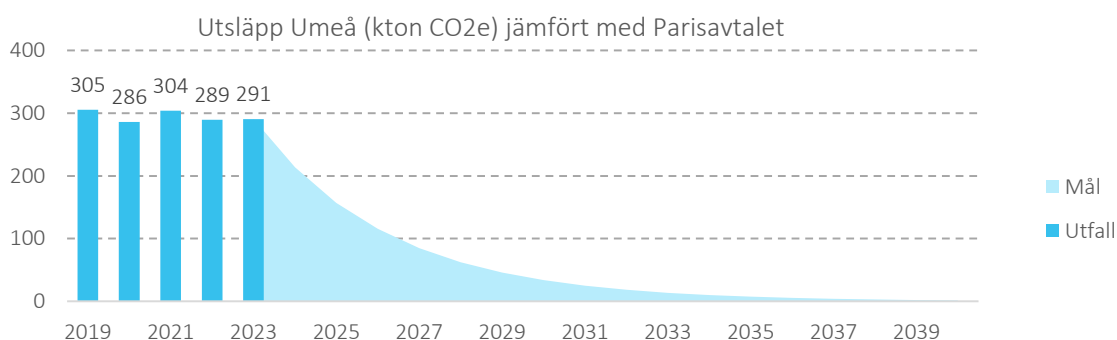
Under perioden januari–december 2025 har arbetet fortsatt med att konkretisera Umeås klimatambitioner genom att vidareutveckla åtgärdsförslag och projektportföljer som baseras

på tidigare scenario- och konsekvensanalyser. Fokus har successivt flyttats från planering till genomförande, med ökad betoning på att identifiera och prioritera insatser, säkra finansiering samt att realisera projekt som kan accelerera omställningen av samhällssystemen.

Eftersom omställningen av samhällssystemen i stor utsträckning kräver insatser bortom Umeå kommuns egen rådighet, fortsätter Umeå att stärka sitt arbete med samverkan och partnerskapsbyggande. Arbetet sträcker sig från lokala mobiliseringar inom ramen för klimatfärdplanen till aktiv medverkan i internationella initiativ såsom EU:s mission för 100 klimatneutrala och smarta städer. Denna flerskaliga samverkan är en förutsättning för att långsiktigt uppnå målet om ett klimatneutralt Umeå 2040.

Territoriella utsläpp

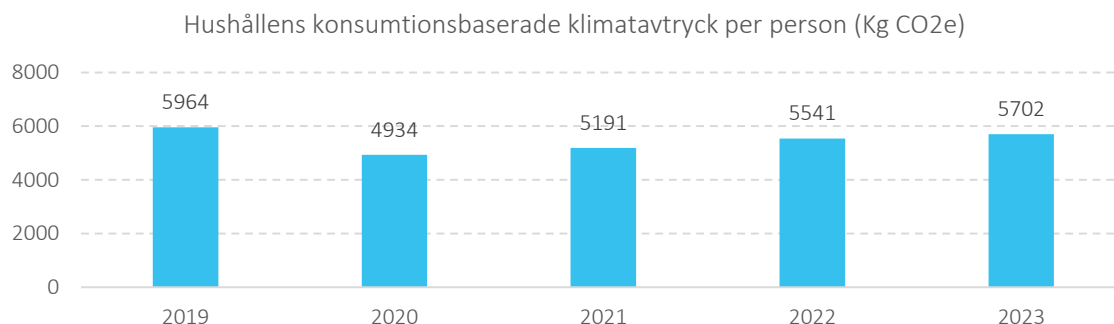
Umeås utsläpp uppgick 2023 till 291 kton CO₂e, vilket innebär en ökning från föregående år men samtidigt en minskning med 32 procent jämfört med 1990. Transportsektorn är fortsatt den största utsläppskällan och stod för 57 procent av de totala utsläppen.



För att nå målet om klimatneutralitet till 2040 behöver Umeå accelerera takten i utsläppsminskningen. Sedan 2019 har växthusgasutsläppen legat relativt konstant, vilket understryker behovet av kraftfulla åtgärder. Insatser inom flera sektorer pågår och utgör en viktig grund för klimatomställningen. För att öka takten krävs fortsatt utveckling inom fossilfria transporter, hållbar mobilitet, cirkulära flöden och hantering av återstående utsläpp.

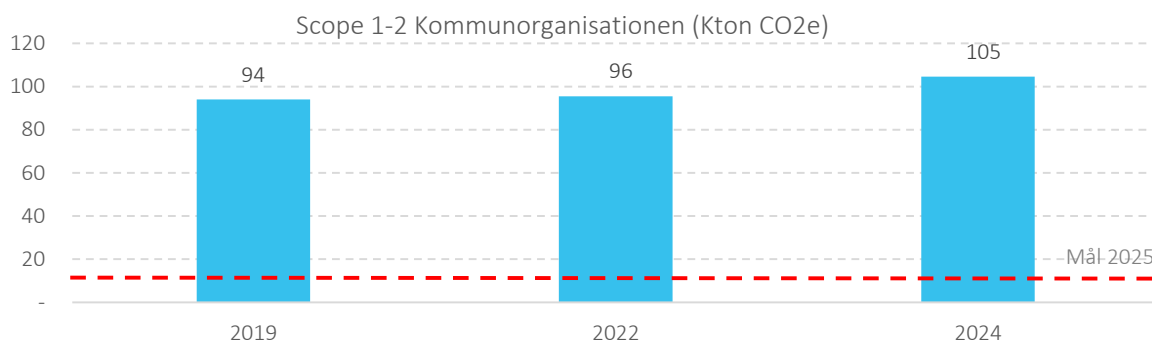
Konsumtionsbaserade utsläpp

Hushållens konsumtionsbaserade utsläpp ökar.



Hushållens konsumtionsbaserade utsläpp visar en ökande trend, vilket understryker behovet av kraftfulla insatser för att vända utvecklingen. Det handlar bland annat om att öka kunskapen om både privat och offentlig konsumtions klimatpåverkan, samt att utveckla nya arbetssätt som stödjer mer hållbara konsumtionsmönster.

Kommunkoncernens utsläpp uppgick till 105 kton CO₂e under 2024, vilket innebär en ökning jämfört med föregående år. Ökningen berodde till stor del på att fjärr-värmesystemet behövde kompletteras med oljeeldning under den extremt kalla perioden i januari.



För uppnå målet om en klimatneutral kommunkoncern krävs att existerande planer nu omsätts i praktiken och samtidigt förstärks med ytterligare åtgärder. Arbetet behöver intensifieras med fokus på fossilfri uppvärmning, energieffektivisering och hållbara transporter, där minskade utsläpp från fordonsflottan är särskilt prioriterat. Det är genom en kombination av tekniska lösningar, styrning och investeringar som den nödvändiga utsläppsminskningen kan åstadkommas

Fokusområden

Transporter

Transportsektorn står fortsatt för den största andelen av Umeås utsläpp. För att uppnå klimatmålen behöver omställningen till fossilfria fordon och ökat hållbart resande accelereras ytterligare, genom exempelvis infrastruktursatsningar, beteendeförändringar och stöd till fossilfria transporter.

Bygg och anläggning

Energianvändningen i bostäder visar en positiv trend, men fler indikatorer behövs för att följa utvecklingen inom hela sektorn. Framåt krävs kraftfullare åtgärder för att öka användningen av klimatsmarta material och minska utsläppen från byggarbetsplatser

Energi, el och fjärrvärme

Umeås elproduktion är i stort sett fossilfri, men fjärrvärmens utsläpp ökade under 2024. Det krävs stärkt motståndskraft i energisystemet samt minskad användning av fossila bränslen per capita för att nå klimatneutralitet.

Cirkulär ekonomi

Mängden avfall minskar och sysselsättningen i sektorn ökar, men återvinningsgraden förblir låg. Nästa steg är att främja resurseffektiva affärsmodeller och cirkulära flöden i samverkan med näringslivet.

Övergripande insatser

För att öka takten i omställningen behöver Umeå kommun fortsätta utveckla finansieringsmodeller, portföljstyrning och fördjupa både den interna, tvärsektoriella samverkan och externa partnerskap på lokal, regional, nationell och EU-nivå.

Läs mer om program klimatneutrala Umeå på www.umea.se/programklimatneutral

Denna behandling '34/26 Utbildningsdirektören informerar' har inget tjänsteutlåtande.